

DIGITAL THINK

КУЛЬТУРА СПОЖИВАННЯ
ІНФОРМАЦІЇ

06.02
2025

МОЛОДІЖНИЙ
НАУКОВИЙ
ФОРУМ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА
НАУКОВА ЛАБОРАТОРІЯ «ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТІ»
ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

**DIGITAL THINK:
МОЛОДІЖНИЙ НАУКОВИЙ ФОРУМ**

КУЛЬТУРА СПОЖИВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

6 лютого 2025 року

Суми – Ужгород

2025

Матеріали подаються в авторській редакції

Культура споживання інформації: збірник матеріалів молодіжного наукового форуму «DIGITAL THINK: МОЛОДІЖНИЙ НАУКОВИЙ ФОРУМ», 6 лютого 2025 року. Суми-Ужгород. -100 с.

ЗМІСТ

Diya Devgun	7
BALANCE BETWEEN ONLINE AND OFFLINE: WHY IT IS IMPORTANT TO DISCONNECT FROM THE INTERNET	7
Андрій Баник	9
ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА В ЕПОХУ ВЕЛИКИХ ДАНИХ ТА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ.....	9
Юліанна Бендзя	11
СОЦІОЛОГІЯ, ВІЙНА, СМАРТФОН	11
Влад Беспалий.....	13
ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ ДО СТВОРЕННЯ ОСВІТНЬОГО КОНТЕНТУ НА ОСНОВІ ВІЗУАЛЬНО-ЦИФРОВОГО ПІДХОДУ.....	13
Юрій Бобик	18
СМАРТФОН ЯК ІНСТРУМЕНТ НАВЧАННЯ ТА РОЗВИТКУ: МОЖЛИВОСТІ ТА ОБМЕЖЕННЯ	18
Андрій Бобокало	21
АЛГОРИТМИ ЯК ЗАСІБ ВІЯВЛЕННЯ ФЕЙКОВИХ НОВИН ТА МАНІПУЛЯЦІЙ	21
Сергій Богославський	24
РОЛЬ УЧИТЕЛЯ У ФОРМУВАННІ ЦИФРОВОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ В УМОВАХ ОНЛАЙН-ОСВІТИ	24
Віталій Боршош	27
КУЛЬТУРА СПОЖИВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ: БАЛАНС МІЖ ЦИФРОВИМ ТА РЕАЛЬНИМ ЖИТТЯМ	27
Іван Вовчок	29
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ, СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ТА АДАПТИВНЕ НАВЧАННЯ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	29
Олександр Вороб'їов.....	30
АВТОМАТИЗОВАНІ ІНСТРУМЕНТИ ПЕРЕВІРКИ ІНФОРМАЦІЇ: ВІД БАЗОВИХ СКРИПТІВ ДО AI-АНАЛІЗУ	30
Євгенія Голуб	33
МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ЯК НАВИЧКА 21 СТОЛІТТЯ	33
Ігор Горовой.....	38
STEAM-НАВЧАННЯ ТА КУЛЬТУРА СПОЖИВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ.....	38
Євгеній Демєнтьєв	42
ПРО ПРОБЛЕМИ СПОЖИВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ЧЕРЕЗ МОБІЛЬНІ ДОДАТКИ.....	42
Олександр Дубницький	46
ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ З ПРОГРАМУВАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ МЕДІАГРАМОТНОСТІ.....	46

Христина Ігнат	51
ДЕНЬ БЕЗ СМАРТФОНА ЯК ШАНС ПОВЕРНУТИ КУЛЬТУРУ ЖИВОГО МОВЛЕННЯ.....	51
Анна Кость	53
ДЕЗІНФОРМАЦІЯ ТА МАНІПУЛЯЦІЇ ЯК ВИКЛИКИ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА ...	53
Юліанна Лазур.....	55
МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ.....	55
Катерина Матьовка	57
ЦИФРОВА ГІГІЕНА ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА КУЛЬТУРИ СПОЖИВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ	57
Віталій Мигаль.....	59
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ПРОГРАМУВАННІ	59
Роман Момот	61
КУЛЬТУРА ВІЗУАЛЬНОГО ПОДАННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ВЧИТЕЛЯ	61
Олександр Литвиненко.....	65
ЯК ПРОГРАМУВАННЯ ДОПОМАГАЄ АНАЛІЗУВАТИ ІНФОРМАЦІЮ ТА РОЗВИВАТИ	
ВІЗУАЛЬНЕ МИСЛЕННЯ?	65
Назарій Онищак	68
ВПЛИВ МОБІЛЬНИХ ТЕЛЕФОНІВ НА КОГНІТИВНІ ЗДІБНОСТІ ТА УВАГУ	68
Владислава Попович	69
МОБІЛЬНИЙ ДЕТОКС: ЧОМУ ВАРТО ЗРОБИТИ ПАУЗУ?	69
Каміла Русанюк	71
ВАЖЛИВІСТЬ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ПРИ СПОЖИВАННІ ІНФОРМАЦІЇ	71
Іванна Сабадос	73
СОЦІОЛОГІЯ, ВІЙНА, СМАРТФОН	73
Віталій Семен.....	75
ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО ТА ВИКЛИКИ, З ЯКИМИ ВОНО СТИКАЄТЬСЯ	75
Артур Скляр	77
МОБІЛЬНИЙ ТЕЛЕФОН ТА ПОВ'ЯЗАНІ З ЦИМ РИЗИКИ ДЛЯ КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ ТА	
ОСОБИСТОЇ ІНФОРМАЦІЇ.....	77
Станіслав Скорондяк	79
СТУДЕНТСЬКЕ ЖИТТЯ ТА СМАРТФОНИ: ЯК ЗНАЙТИ БАЛАНС?	79
Катерина Сорока	81
ІНФОРМАЦІЙНІ БУЛЬБАШКИ: ВПЛИВ НА СВІДОМІСТЬ ТА СУСПІЛЬСТВО	81
Максим Сорока	83
КУЛЬТУРА СПОЖИВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ І ЗМІСТ	
ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ ПЛАТФОРМ.....	83

Олександр Стойка, Станіслав Скорондяк.....	86
ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ПРИ СПОЖИВАННІ ІНФОРМАЦІЇ	86
Максим Тегза.....	90
ЦИФРОВА ЗАЛЕЖНІСТЬ І ЗДОРОВ'Я.....	90
Ігор Удовиченко	91
КУЛЬТУРА СПОЖИВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ МАЙБУТНІХ УПРАВЛІНЦІВ	91
Вікторія Фатич	94
КУЛЬТУРА ПОШУКУ ТА ОПРАЦЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ЯК СКЛАДОВА ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ.....	94
Олексій Якименко.....	96
МОБІЛЬНІ ТЕЛЕФОНИ У ФІЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ ТА СПОРТІ	96
АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК	98

Diya Devgun

Uzhhorod National University

mf2.diya.devgun@student.uzhnu.edu.ua

Scientific Supervisor – Olga Feger

BALANCE BETWEEN ONLINE AND OFFLINE: WHY IT IS IMPORTANT TO DISCONNECT FROM THE INTERNET

Introduction

In today's world, where digital technologies have become an integral part of our lives, the question of maintaining a balance between the virtual and real world is becoming increasingly relevant. People use smartphones, computers, and other gadgets for work, study, entertainment, and communication. However, excessive time spent in the online space can negatively affect mental health, increase anxiety levels, and impair social skills. Finding a balance between online and offline life is crucial for improving overall well-being and productivity [1,2].

Excessive online presence can lead to serious health consequences. Prolonged screen time contributes to posture problems, vision strain, and general discomfort. Additionally, the constant flow of information and the pressure to be available 24/7 can increase stress and anxiety and reduce sleep quality.

Objective

This study aims to analyze the impact of intensive mobile device use on mental health and social interaction, as well as to justify the necessity of digital detox.

Materials and Methods

This study is based on survey data from 42 respondents, including information on age, gender, nationality, phone usage, habits, and psychological state.

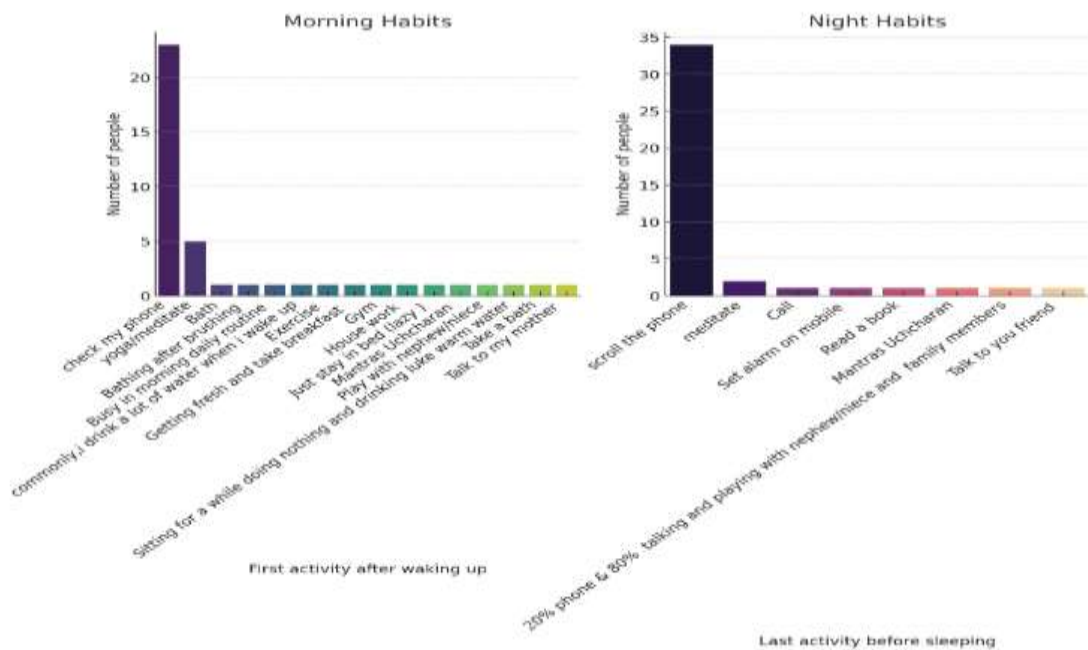
Research Results

The average age of respondents was 25.3 years (± 9.17 years), with 30 women (71.4%) and 12 men (28.6%). Among the participants, 76.2% were Indian, 21.4% were Ukrainian, and 2.4% were Vietnamese.

A statistical analysis was conducted on the following indicators:

- Average mobile device usage: 4.45 hours per day.
- High screen time prevalence: Nearly 53% of respondents use their phone for more than 5 hours daily.
- Morning phone use: Almost 55% of respondents start using their phone immediately after waking up.
- Screen time range: 1 to 12 hours per day, with an average of 6.62 hours.
- Anxiety levels: 18.2% of respondents reported high anxiety levels.
- Correlation between phone use and mental state: $r=0.29$, $p=0.059$

- Anxiety frequency among respondents: 42.9% felt anxious for a few days, 42.9% did not experience anxiety at all, and 7.1% felt anxious most days.

Based on the above graphs, we can conclude:

- The most popular morning habit is checking the phone. Most people start their day this way.
- Before bedtime, most people scroll on their phones, which may negatively affect sleep quality.
- Fewer people engage in physical exercise or reading in the morning, activities that could positively impact emotional well-being.

Regular disconnection from the internet has numerous benefits:

- Improved concentration and productivity
- Reduced stress and anxiety levels
- Emotional balance restoration
- More time for real-life hobbies and interests
- Strengthened personal relationships
- Better sleep quality

Practical tips for maintaining balance:

1. Set clear boundaries – Define specific times for using digital devices and stick to them. Create "online hours" when you are available and "offline hours" for rest and personal life.
2. Digital detox days – Dedicate one day a week to a complete or partial digital detox. Use this time for yourself, family, friends, or hobbies.
3. Mindful technology use – Try to use digital devices more consciously. Before picking up your phone, ask yourself: "Do I really need this right now?"

Conclusions

More than half of the respondents spend over 5 hours a day on their phones, which may impact their mental health. About 43% of respondents periodically experience anxiety, and 14% have depressive thoughts almost daily.

Balancing online and offline life is not just a trendy concept but a modern necessity. It is crucial to remember that technology exists to enhance our lives, not control them. Regular digital detox helps reconnect with the real world, improve life quality, and preserve mental health.

Finding the right balance is an individual process, and everyone should discover their own way of harmoniously coexisting with the digital world. Most importantly, real life happens beyond the screen, and it's essential not to miss its most valuable moments.

References:

1. Victoria Widdicks K, Ringenson T, Pargman D, Kuppusamy V et al. Undesigning the Internet: An exploratory study of reducing everyday Internet connectivity. 2018.
2. Lin X, Su W, N. Potenza M. Development of an Online and Offline Integration Hypothesis for Healthy Internet Use: Theory and Preliminary Evidence. 2018.

Андрій Баник

Ужгородський національний університет

andrii.banyk@uzhnu.edu.ua

Науковий керівник: Павло Мулеса

ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА В ЕПОХУ ВЕЛИКИХ ДАНИХ ТА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Інформаційна культура — це система знань, навичок і принципів, які визначають способи створення, зберігання, поширення й використання інформації в суспільстві. Вона є фундаментальним елементом майбутнього, де знання та інформаційні потоки стають ключовими ресурсами для розвитку науки, бізнесу та соціальної взаємодії. З появою великих даних і штучного інтелекту змінилися методи отримання, аналізу та застосування інформації, що потребує нових підходів до її структурування та осмислення. Суспільство стикається з викликами: як адаптуватися до інформаційного перевантаження та водночас використовувати нові технології на користь. Щоб краще зрозуміти майбутні виклики, варто розглянути основні типи інформаційних культур:

1. Культура адаптивного споживання — персоналізовані алгоритми та системи рекомендацій забезпечують доступ до контенту відповідно до вподобань

користувачів. Це полегшує пошук потрібної інформації, але водночас створює ризик інформаційної ізоляції, зменшення критичного мислення та підсилення когнітивних викривлень.

2. Аналітична культура — базується на роботі з великими обсягами даних, математичними моделями, машинним навчанням і прогнозуванням. Вона є критично важливою для ухвалення обґрунтованих рішень у бізнесі, науці та державному управлінні.

3. Культура інформаційної безпеки — в умовах, коли персональні дані стають активом, важливо розуміти методи захисту цифрової ідентичності, уникати маніпуляцій та розпізнавати недостовірні джерела.

4. Культура взаємодії людини з штучним інтелектом — із розвитком ШІ змінюються способи комунікації та використання автоматизованих рішень у повсякденному житті й роботі. Важливо навчитися ефективно співпрацювати з алгоритмами, розуміючи їхні обмеження та потенційні упередження.

Одним із ключових аспектів сучасної інформаційної культури є інтеграція цифрових платформ у навчальний процес. Соціальні мережі стали не просто каналом комунікації, а й інструментом формування єдиних інформаційних просторів для обміну знаннями. Вони сприяють створенню відкритих освітніх ресурсів та підтримці взаємодії між учасниками навчального процесу, забезпечуючи можливість безперервного розвитку та вдосконалення знань [1].

Ще одним важливим фактором трансформації інформаційної культури є використання штучного інтелекту для вдосконалення освітнього контенту. Завдяки технологіям ШІ можна суттєво покращити процес подачі матеріалу, зробивши його більш наочним та доступним для студентів. Використання адаптивних алгоритмів та автоматизованих систем візуалізації створює умови для персоналізованого навчання, яке враховує індивідуальні особливості кожного студента. Однак, щоб максимально ефективно застосовувати такі технології, академічна спільнота має ретельно планувати їх впровадження та адаптацію до сучасних освітніх стандартів [2].

У цьому контексті варто звернути увагу на кілька ключових практичних аспектів:

- Розвивайте критичне мислення. Аналізуйте інформацію, перевіряйте джерела та уникайте пасток інформаційної маніпуляції.
- Використовуйте візуалізацію даних. Графічні моделі та інтерактивні панелі спрощують сприйняття складної інформації та допомагають швидше ухвалювати рішення.
- Зберігайте баланс між автоматизацією та людською експертизою. Штучний інтелект повинен доповнювати людські здібності, а не повністю замінювати їх.

- Захищайте персональні дані. Усвідомлюйте, як працюють алгоритми збору даних, та оцінюйте можливі ризики.

У найближчі роки очікується ще більша персоналізація інформаційних середовищ, де штучний інтелект відіграватиме роль не лише помічника, а й посередника між людьми та інформацією. Водночас зростатиме значення інформаційної безпеки та прозорості алгоритмів. Рівень розвитку інформаційної культури стане ключовим фактором, що визначатиме здатність суспільства адаптуватися до нових умов, у яких дані є не просто ресурсом, а основою соціального порядку.

Список використаних джерел

1. Мулеса П., Семеніхіна О. Соціальні мережі як цифровий інструмент професійної діяльності вчителя. *Вісник Національного університету "Чернігівський колегіум" імені Т. Г. Шевченка*, 2021. Том 170-171, № 14-15. С. 145–150. DOI: 10.5281/zenodo.5938818
2. Баник А., Штимак А. Використання ШІ для візуалізації освітнього контенту. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2023. Том 11. №10. С. 84–89. DOI: 10.31110/2616-650X-vol11i10-012
3. Ekbja, H. R., Nardi, B. A. (2017). *Heteromation and Other Stories of Computing and Capitalism*. MIT Press.
4. Zuboff, S. (2019). *The Age of Surveillance Capitalism: The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power*. PublicAffairs.

Юліанна Бендзя

Ужгородський національний університет

bendzia.yulianna@student.uzhnu.edu.ua

Науковий керівник: Маріанна Євич

СОЦІОЛОГІЯ, ВІЙНА, СМАРТФОН

У сучасних умовах війни інформація є одним із найважливіших ресурсів, а смартфони – потужним засобом її передачі. Вони забезпечують миттєвий зв'язок, дозволяють оперативно обмінюватися даними, координувати дії як військових, так і цивільного населення. Ці пристрої стали невід'ємною частиною соціальної тканини, змінюючи традиційні моделі комунікації, сприяючи мобілізації громадян та формуванню нових соціальних зв'язків. Розглядаючи смартфони як інструмент соціальних трансформацій, важливо визначити як позитивні, так і негативні аспекти їх використання під час воєнних дій.

Трансформація комунікацій та інформаційний простір. Смартфони значно змінили спосіб споживання інформації: вони дозволяють отримувати новини, координувати дії та обговорювати події в режимі реального часу. У воєнних умовах швидкість обміну інформацією стає критичною – це впливає на формування громадської думки, сприяє виникненню так званої «інформаційної війни». Через мобільні додатки та соціальні мережі громадяни можуть не тільки ділитися новинами, але й активно впливати на медіа-простір, виступаючи як суб'єкти інформаційної мобілізації. Таке явище сприяє зменшенню впливу централізованих джерел інформації та дає змогу громадянам оперативно реагувати на виклики часу.

Організація соціальних рухів та мобілізація. Під час війни смартфони стають платформою для організації як військових, так і цивільних ініціатив. Соціальні мережі дозволяють швидко збирати інформацію, координувати дії, поширювати актуальні новини та попередження, що вкрай важливо для забезпечення безпеки. Завдяки мобільним додаткам і месенджером, таким як Viber, Telegram та інші, громадяни можуть організовувати зустрічі, координувати волонтерську допомогу, а також мобілізувати сили для протидії агресору. Цей процес трансформує традиційні форми соціальної взаємодії, створюючи децентралізовані мережі, що здатні діяти незалежно від державних інституцій.

Ризики та виклики використання смартфонів у воєнних умовах. Попри безперечні переваги, використання смартфонів несе і певні ризики. Недостатній рівень захисту особистих даних може призвести до витоку конфіденційної інформації, а зловмисне використання пристроїв – до дезінформації або навіть геолокаційного відстеження користувачів ворогом. Також зростає й ризик залежності від технологій: надмірне спираючись на смартфони, суспільство може втратити традиційні форми комунікації та соціальної взаємодії. Це вимагає розвитку цифрової грамотності, а також впровадження заходів з інформаційної безпеки, що допоможуть мінімізувати можливі негативні наслідки.

Соціологічний вимір трансформацій. Зміни, спричинені мобільними технологіями, впливають не лише на індивідуальний рівень, але й на соціальні структури загалом. Смартфони стають каталізатором для виникнення нових соціальних процесів: від змін у сімейних та робочих відносинах до перетворень у політичних комунікаціях. Аналіз соціологічних досліджень під час війни показує, що зростає довіра до державних інституцій у кризових ситуаціях, а також активізується участь громадян у прийнятті рішень, що свідчить про потенціал смартфонів як інструменту демократизації суспільства.

Сучасна війна створює нові вимоги до комунікаційних технологій, і смартфони стають однією з ключових складових цієї трансформації. Вони дозволяють оперативно передавати інформацію, мобілізувати громадян та сприяти виникненню децентралізованих соціальних мереж, які здатні змінювати

традиційні моделі взаємодії. Проте разом із можливостями виникають і ризики: загроза витоку конфіденційної інформації, дезінформація та залежність від цифрових технологій потребують ретельного аналізу та впровадження заходів безпеки. Отже, смартфони – це не лише засіб зв'язку, але й потужний інструмент соціальних трансформацій, здатний як підтримати, так і викликати нові виклики для суспільства в умовах війни.

Список використаних джерел

1. Україна в умовах соціальної та цифрової трансформації: шляхи до сталого розвитку та повоєнної відбудови : матеріали наук.-практ. конф. (Київ, 22 листоп. 2024 р.) / упоряд.: В. М. Фурашев, М. В. Дубняк, С. О. Дорогих ; ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України». - Київ; Одеса : Фенікс, 2024. - 356 с
2. Соціологія та сучасні соціальні трансформації: Матеріали XIV Міжнародної конференції студентів та молодих науковців (Київ, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 11-12 листопада 2021 року) / За ред. к. соц. н. Євгенії Мороз, к. соц. н. Алли Петренко-Лисак, к. соц. н. Володимира Шелухіна, к. соц. н. Людмили Юзві. - К.: Видавництво «Наукова столиця», 2023. - 90 с.

Влад Беспалий

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

agenpel4@gmail.com

ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ ДО СТВОРЕННЯ ОСВІТНЬОГО КОНТЕНТУ НА ОСНОВІ ВІЗУАЛЬНО-ЦИФРОВОГО ПІДХОДУ

Створення освітнього контенту зазнає значної трансформації завдяки все більшій інтеграції візуальних та цифрових інструментів. Візуально-цифровий підхід до створення освітнього контенту визнає, що учні все більше звикли обробляти інформацію візуально та взаємодіяти з цифровими інтерфейсами [1]. Цей підхід наголошує на використанні зображень, відео, анімації та інтерактивних симуляцій для передачі складних концепцій у захоплюючій та доступній формі. Крім того, він інтегрує цифрові інструменти та платформи для сприяння активному навчанню, співпраці та персоналізованому зворотному зв'язку.

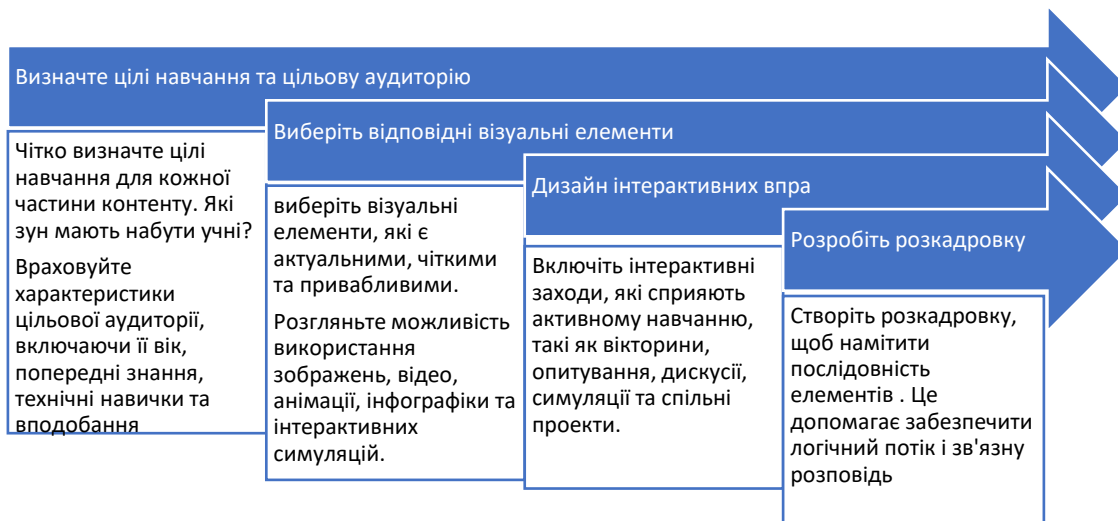
В основі ефективного впровадження візуально-цифрового підходу лежать кілька ключових принципів (рис.1)

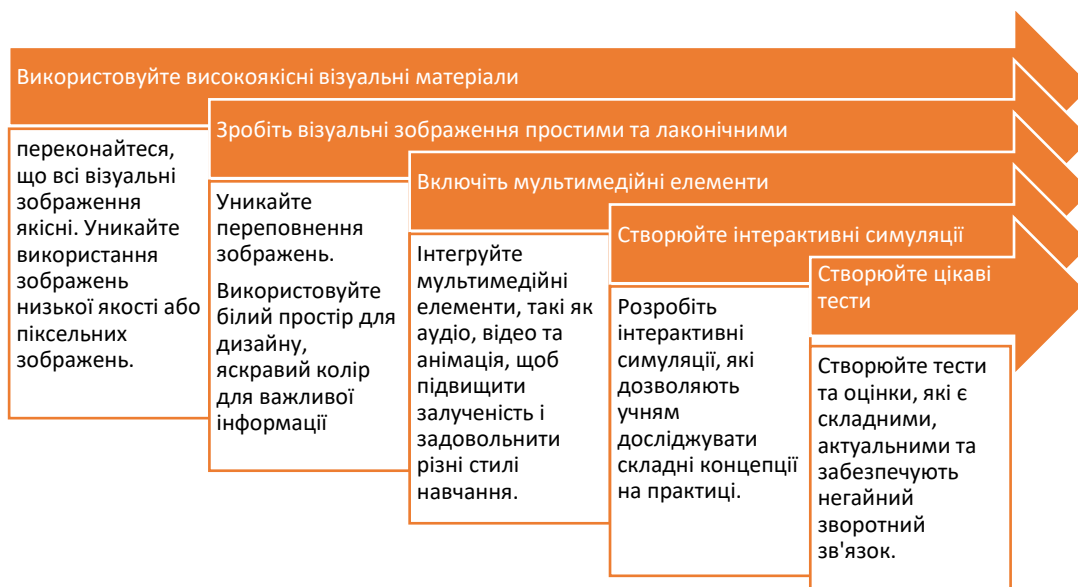
Рис. 1. Ключові принципи візуально-цифрового підходу

Аналізуючи публікації [2-6], доходимо висновку про переваги візуально-цифрового підходу як для учнів, так і для викладачів через посилену залученість (візуальні та інтерактивні елементи можуть привернути увагу учнів і мотивувати їх активно брати участь у процесі навчання), покращене розуміння (візуалізація може допомогти учням легше розуміти складні концепції, надаючи конкретні уявлення та зменшуючи когнітивне навантаження), краще запам'ятовування (активна взаємодія та значущі зв'язки можуть призвести до кращого зберігання інформації), персоналізоване навчання (цифрові платформи можуть адаптуватися до індивідуальних потреб учнів і надавати індивідуальні траєкторії навчання та зворотний зв'язок), доступність і гнучкість (доступ до цифрового контенту можна отримати в будь-який час, у будь-якому місці та на будь-якому пристрої, що надає учням більшу гнучкість і контроль над своїм навчанням).

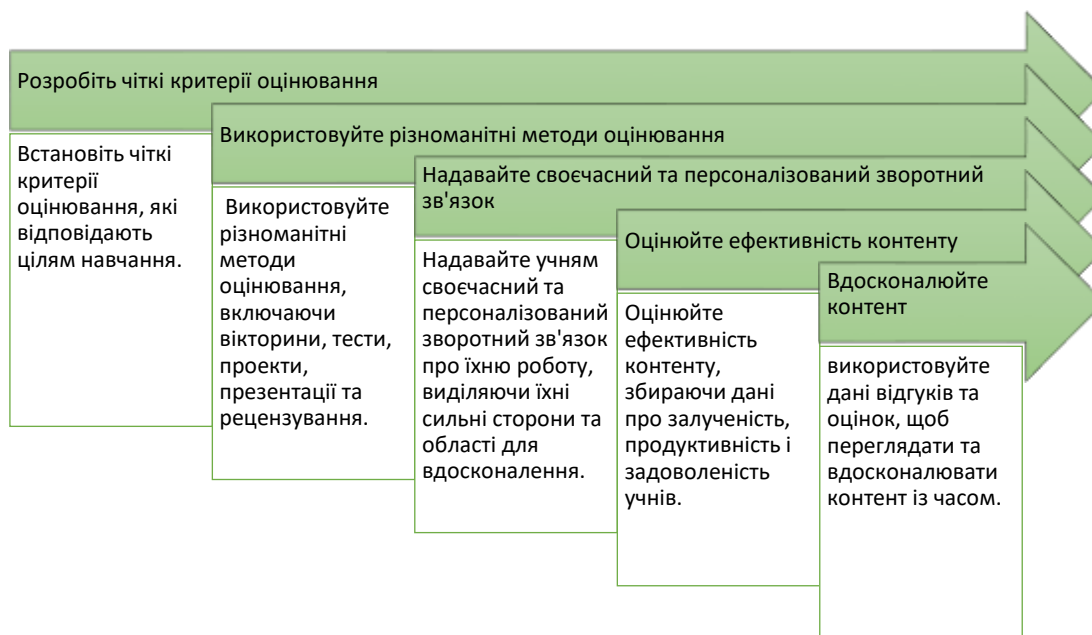
На думку [7-10], при розробленні візуально-цифрового контенту варто наслідувати різні практичні стратегії: планування та дизайн, створення контенту, інтеграція технологій, оцінка (рис.2, а-г).

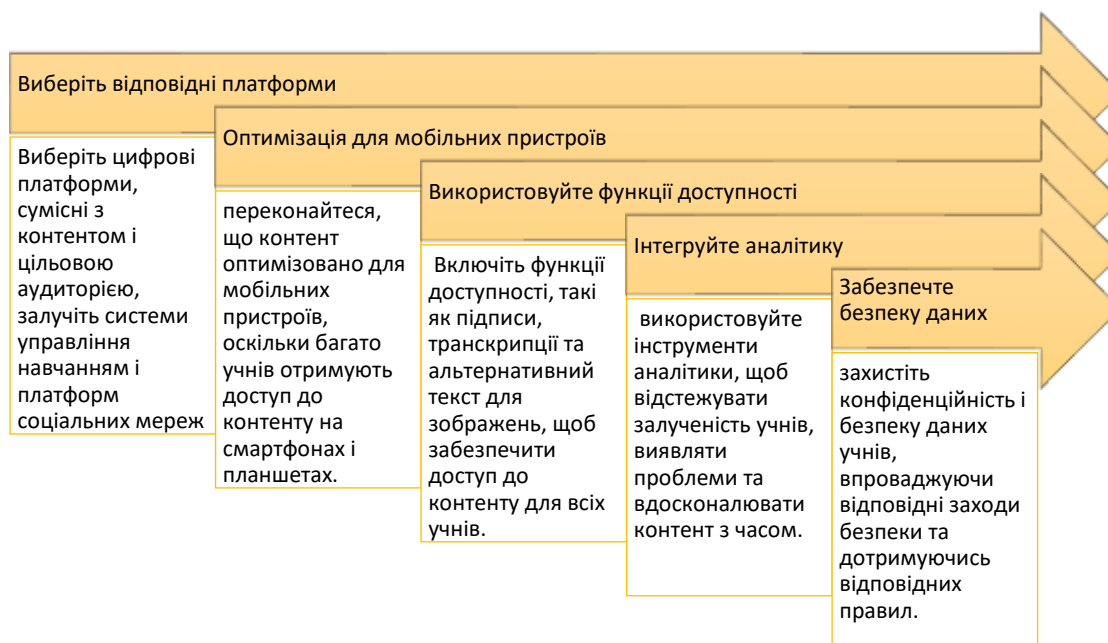
А)

Б)

B)

Г)

Рис.2. Стратегії створення візуально-цифрового контенту

Візуально-цифровий підхід в освіті пропонує потужний спосіб створення цікавого та ефективного освітнього контенту. Дотримуючись викладених

практичних стратегій, вчителі можуть використовувати можливості візуальної комунікації та інтерактивних цифрових технологій для навчального успіху учнів.

Список використаних джерел

1. Kolot, A. (2024). Social and labor reality – xxi: philosophy of formation, opportunities and challenges. *Economy of Ukraine*, 64(2 (711), 3–31. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2021.02.003>
2. Rozumenko Anzhela, Rozumenko Anatolii, Yurchenko Artem, Khvorostina Yurii, Semenikhina Olena, "Students' Research Skills Development by Using Visualization", *International Journal of Information Technology and Computer Science(IJITCS)*, Vol.16, No.6, pp.1-14, 2024. <https://doi.org/10.5815/ijitcs.2024.06.01>
3. Rozumenko, A. Rozumenko, I. Stotskyi, S. Loboda and O. Semenikhina, "Computer Visualization of Geometry Educational Material in Developing Students' Research Skills," *2024 47th MIPRO ICT and Electronics Convention (MIPRO)*, Opatija, Croatia, 2024, pp. 317-322, doi: 10.1109/MIPRO60963.2024.10569559
4. Semenikhina O. et al. The Formation of Skills to Visualize by the Tools of Computer Visualization. *TEM Journal*. 2020. Volume 9(4). P. 1704-1710. DOI: 10.18421/TEM94-51
5. Semenikhina, O., Yurchenko, A., Udovychenko, O., Petruk, V., Borozenets, N., & Nekyslykh, K. Formation Of Skills To Visualize Of Future Physics Teacher: Results Of The Pedagogical Experiment. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 2021, 13(2), 476-497. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.2/432>
6. Y. Rudenko, K. Ahadzhanov-Honsales, S. Ahadzhanova, A. Batalova, Y. Diemientiev and O. Semenikhina, "Interactive Boards as Digital Tools in the Modern Educational Process," *2024 47th MIPRO ICT and Electronics Convention (MIPRO)*, Opatija, Croatia, 2024, pp. 329-333, doi: 10.1109/MIPRO60963.2024.10569393
7. Yurchenko A., Shamonina V., Udovychenko O., Momot R., Semenikhina O. Improvement of Teacher Qualification in the Field of Computer Animation: Training or Master Class? *Proceedings of 44 International convention on information and communication technology, electronics and microelectronics "MIPRO 2021"*, Opatija (Croatia), 28 September – 1 October 2021. P. 683-687.
8. Yurchenko, A., Rozumenko, A., Rozumenko, A., Momot, R., & Semenikhina, O. (2023). CLOUD TECHNOLOGIES IN EDUCATION: THE BIBLIOGRAPHIC REVIEW. *Informatyka, Automatyka, Pomiarzy W Gospodarce I Ochronie Środowiska*, 13(4), 79–84. <https://doi.org/10.35784/iapgos.4421>
9. Семеніхіна О.В., Юрченко А.О., Удовиченко О.М. Формування умінь візуалізувати початковий матеріал у майбутніх учителів фізики: результати педагогічного експерименту. *Фізико-математична освіта*. 2020. Випуск 1(23). С. 122-128. http://fmo-journal.fizmatsspu.sumy.ua/journals/2020-v1-23/2020_1-23-Semenikhina-Yurchenko-Udovychenko_F.pdf

10. Юрченко А., Момот Р., Семеніхіна О. Про розвиток інформаційно-цифрової культури вчителів з використанням комп'ютерної візуалізації. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2024. Том 12, № 6. С. 93-99. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i6-014>

Юрій Бобик

Ужгородський національний університет

yurii.bobyk@uzhnu.edu.ua

Науковий керівник: Василь Біганич

СМАРТФОН ЯК ІНСТРУМЕНТ НАВЧАННЯ ТА РОЗВИТКУ: МОЖЛИВОСТІ ТА ОБМЕЖЕННЯ

У сучасному світі смартфон став невід'ємною частиною життя молоді. Його вплив на освітній процес є багатограним і потребує детального вивчення. З одного боку, смартфон відкриває доступ до безмежних ресурсів, роблячи навчання більш інтерактивним та цікавим. З іншого боку, він може стати причиною відволікання, залежності та погіршення успішності.

Мета дослідження:

1. Дослідити можливості використання смартфонів в освітньому процесі для підвищення ефективності навчання та розвитку учнів.
2. Визначити основні обмеження та негативні аспекти використання смартфонів у навчанні.
3. Розробити рекомендації щодо збалансованого та ефективного використання смартфонів в освітньому середовищі.

Нашим завданням було проаналізувати сучасні дослідження та практики використання смартфонів у навчанні; виявити найбільш ефективні методи та інструменти використання смартфонів для різних предметів та вікових груп; дослідити вплив смартфонів на мотивацію, залученість та успішність учнів; визначити фактори, що сприяють виникненню залежності від смартфонів та негативно впливають на навчання; розробити рекомендації для педагогів, учнів та батьків щодо використання смартфонів в освітньому процесі.

Аналізуючи наукову літературу, статистичні дані та результати опитувань можна говорити про вплив цифрових технологій на розвиток мозку дітей та підлітків, зокрема, залежність від смартфонів та їх наслідки. Серйозне занепокоєння щодо залежності від смартфонів та її наслідків для молодого покоління викладено в роботах Мішель Десмургеон, французької нейробіологині, відомої своїми дослідженнями впливу цифрових технологій на розвиток мозку дітей та підлітків.

Зокрема вона стверджує, що надмірне використання цифрових технологій, особливо смартфонів, може негативно впливати на розвиток мозку дітей. За її словами, це може призвести до проблем з увагою, пам'яттю, концентрацією, а також до затримки розвитку мовлення та соціальних навичок. Десмургеон вважає залежність від смартфонів серйозною проблемою, яка може мати далекосяжні наслідки для дітей та підлітків. Вона зазначає, що залежність від смартфонів може призвести до соціальної ізоляції, депресії, тривожності та інших психологічних проблем. У своїй книзі [1] Десмургеон критикує надмірне захоплення цифровими технологіями та їхній вплив на когнітивні здібності дітей. Вона стверджує, що діти, які проводять занадто багато часу перед екранами, можуть втратити здатність критично мислити, аналізувати інформацію та формулювати власну думку. Десмургеон пропонує батькам встановити для своїх дітей "цифрову дієту", тобто обмежити час, який вони проводять за екранами смартфонів та інших цифрових пристроїв. Вона вважає, що це необхідно для збереження здоров'я мозку дітей та їхнього повноцінного розвитку. Наслідки залежності від смартфонів за Мішель Десмургеон [2,3]:

1. Погіршення когнітивних функцій: Проблеми з увагою, пам'яттю, концентрацією, критичним мисленням та здатністю аналізувати інформацію.
2. Затримка розвитку мовлення та соціальних навичок: Діти, які проводять багато часу за екранами, можуть мати проблеми зі спілкуванням, розумінням емоцій та встановленням контактів з однолітками.
3. Психологічні проблеми: Депресія, тривожність, соціальна ізоляція, низька самооцінка та інші психологічні розлади.
4. Проблеми зі сном: Використання смартфонів перед сном може призвести до порушення сну та безсоння.
5. Залежність: Залежність від смартфонів може стати серйозною проблемою, яка потребує лікування.

Рекомендації Мішель Десмургеон:

1. Обмежити час використання смартфонів: Встановити чіткі правила щодо часу, який діти можуть проводити за екранами.
2. Заохочувати живе спілкування: Сприяти спілкуванню дітей з однолітками в реальному житті, а не тільки в соціальних мережах.
3. Займатися фізичною активністю: Заохочувати дітей до занять спортом, прогулянок на свіжому повітрі та інших видів фізичної активності.
4. Розвивати творчість: Заохочувати дітей до читання, малювання, музики та інших видів творчої діяльності.
5. Звертатися за допомогою: Якщо ви помітили у своєї дитини ознаки залежності від смартфонів, зверніться за допомогою до фахівця.

Також вплив інтернету та цифрових технологій на когнітивні здібності людини, зокрема, увагу, пам'ять та критичне мислення досліджує Ніколас Карр. Він

стверджує, що постійне використання інтернету призводить до того, що наш мозок стає більш поверхневим, ми втрачаємо здатність глибоко занурюватися в інформацію, концентруватися на тривалий час та критично аналізувати отримані дані [4]. Карр стверджує, що інтернет буквально перепрограмує наш мозок, змінюючи його структуру та функції. Постійне перемикання між різними сайтами, посиланнями та фрагментами інформації призводить до того, що ми втрачаємо здатність до глибокого та зосередженого мислення. Автор зазначає, що інтернет сприяє розвитку кліпового мислення, коли людина звикає сприймати інформацію швидко та поверхнево, не заглиблюючись у деталі. Це негативно впливає на нашу пам'ять та здатність концентруватися на тривалий час. Карр вважає, що інтернет може послабити нашу здатність критично мислити, оскільки ми звикаємо отримувати інформацію з різних джерел, не завжди перевіряючи її достовірність. Автор також розглядає вплив інтернету на культуру та суспільство в цілому. Він стверджує, що інтернет сприяє фрагментації суспільства, поляризації думок та поширенню фейкових новин. Книга [4] стала важливою подією в інтелектуальному житті. Вона змусила багатьох людей задуматися про те, як інтернет та цифрові технології впливають на наше мислення та життя. Книга викликала жваву дискусію про майбутнє освіти, культури та суспільства в умовах цифрової революції. Цитати з книги [4]:

1. "Інтернет змушує нас гуглити, а не думати."
2. "Ми стали людьми, які швидко переглядають сторінки, але не читають."
3. "Інтернет - це фабрика мілководдя."

Висновки: смартфон є потужним інструментом, який може значно збагатити освітній процес та сприяти розвитку учнів. Проте, його використання потребує збалансованого та усвідомленого підходу. Важливо враховувати як позитивні, так і негативні аспекти використання смартфонів у навчанні, щоб забезпечити максимальну ефективність та безпеку освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. DESMURGET, Michel. *La fábrica de cretinos digitales*. Booket, 2022./441p
2. DESMURGET, Michel. *Faites-les lire!: pour en finir avec le crétin digital*. Seuil, 2023.
3. DESMURGET, Michel. *TV Lobotomy: The Scientific Truth about the Effects of Television-Essais-documents*. Max Milo, 2023.
4. KAPP Ніколас. *Мілководдя: що Інтернет робить з нашим мізком*. WW Norton & Company, 2020.

Андрій Бобокало

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

andrij6023@gmail.com

АЛГОРИТМИ ЯК ЗАСІБ ВІЯВЛЕННЯ ФЕЙКОВИХ НОВИН ТА МАНІПУЛЯЦІЙ

Поширення дезінформації та маніпуляцій є сьогодні звичними для інформаційного простору. Декодування інформації для виявлення та боротьби з цими загрозами вимагає комплексного підходу, при цьому алгоритми відіграють важливу роль у виявленні фейкових новин і маніпулятивного контенту. У публікації досліджено, як алгоритми можуть бути використані для виявлення дезінформації та аналізу методів, що використовуються в маніпуляціях.

Дезінформація, починаючи від неточних повідомлень і закінчуючи навмисно сфабрикованим контентом, може мати шкідливі наслідки в різних сферах. Поширення дезінформації може негативно вплинути на життя людей у сферах від охорони здоров'я до політики [1].

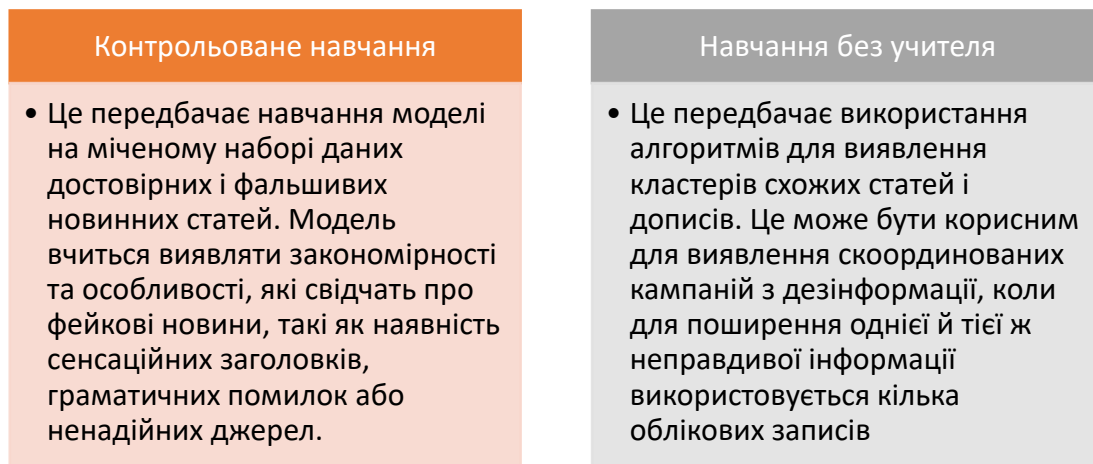
Методи обробки природної мови (NLP) дозволяють алгоритмам аналізувати та розуміти зміст тексту, що має важливе значення для виявлення фейкових новин. Ці методи можуть бути використані для оцінки лінгвістичних моделей, настроїв і фактичної точності новинних статей і повідомлень у соціальних мережах (рис.1).

Аналіз настроїв	Перевірка фактів	Стилометричний аналіз
<ul style="list-style-type: none"> • алгоритми можуть аналізувати настрої, виражені в тексті, щоб виявити потенційно упереджений або маніпулятивний контент. Наприклад, якщо в статті використовується надмірно емоційна мова або демонструється сильне упередження до певної точки зору, вона може вимагати подальшого вивчення. 	<ul style="list-style-type: none"> • NLP можна використовувати для автоматичної перевірки тверджень, зроблених у новинних статтях, порівнюючи їх із надійними джерелами. Алгоритми можуть виявляти твердження, які суперечать встановленим фактам або не мають підтверджуючих доказів. 	<ul style="list-style-type: none"> • Це передбачає аналіз стилю написання тексту для виявлення потенційного обману авторства. Алгоритми можуть виявляти невідповідності в стилі написання, які можуть вказувати на те, що стаття була написана не заявленим автором.

Рис. 1. Методи обробки природної мови для виявлення фейкових нових

Моделі машинного навчання (ML) можуть бути навчені класифікувати новинні статті та публікації в соціальних мережах як достовірні або фальшиві на основі різноманітних ознак (рис.2).

Алгоритми можуть бути використані для виявлення пропагандистських прийомів, таких як обзивання, блискучі узагальнення та заклики. Ці методи часто використовуються для маніпулювання громадською думкою, апелюючи до емоцій, а не до розуму. Платформи соціальних мереж часто використовуються для поширення дезінформації за допомогою ботів і фейкових облікових записів. Алгоритми можуть виявляти ці облікові записи, аналізуючи їхні патерни активності, такі як частота публікацій, контент, яким вони діляться, і їхні мережеві з'єднання.

Рис. 2. Методи машинного навчання для виявлення фейкових нових

Маніпуляція не обмежується текстом і поширюється на візуальний контент. Алгоритми можуть бути використані для виявлення маніпульованих зображень і відео, таких як діпфейки, які все частіше використовуються для поширення дезінформації.

Тактика, яка використовується для поширення дезінформації, постійно розвивається, що ускладнює встигання алгоритмів. Як тільки виявляється один тип фейкових новин, з'являються нові, більш витончені методи. Алгоритмам часто важко зрозуміти контекст новинної статті або публікації в соціальних мережах. Це може призвести до помилкових спрацьовувань, коли достовірна інформація позначається як фальшиві новини. Алгоритми навчаються на даних, і якщо ці дані є упередженими, алгоритм також буде упередженим. Це може призвести до несправедливих або неточних результатів.

Освіта має важливе значення для боротьби з поширенням дезінформації [2-7]. Навчаючи людей критично оцінювати новинні статті та публікації в соціальних мережах, ми можемо дати їм можливість приймати обґрунтовані рішення та протистояти маніпуляціям.

Розшифровка інформації для виявлення фейкових новин та маніпуляцій є складним завданням. Алгоритми можуть відігравати важливу роль у виявленні

дезінформації, аналізі методів маніпуляції та просуванні медіаграмотності. Однак важливо визнавати обмеження алгоритмів і мати людський нагляд за прийняттям алгоритмічних рішень. Поєднуючи алгоритмічні підходи з людським досвідом та освітою, ми можемо створити більш поінформоване та стійке суспільство, яке краще підготовлене для протистояння поширенню дезінформації.

Список використаних джерел

1. Vellani, Valentina, Zheng, Sarah, Ercelik, Dilay Fidan, and Sharot, Tali. 2023. "The illusory truth effect leads to the spread of misinformation". Elsevier BV. <https://doi.org/10.1016/j.cognition.2023.105421>
1. Руденко Ю. О., Друшляк М. Г., Шамо́ня В. Г., Остро́га М. М., Семеніхі́на О. В. (2023). Розвиток здатності студентської молоді протистояти інформаційним впливам. Інформаційні технології і засоби навчання. 94(2), 54–71. <https://doi.org/10.33407/itlt.v94i2.5162>
2. M. Yachmenyk, I. Kharchenko, O. Semenog, N. Kyrylenko, M. Ostroha, S. Bohoslavskyi and O. Semenikhina. "The Formation of Infomedia Literacy of Students in a Media Tournament," 2023 46th MIPRO ICT and Electronics Convention (MIPRO), Opatija, Croatia, 2023, pp. 660-665, doi: 10.23919/MIPRO57284.2023.10159736
3. Yuliia Rudenko, Volodymyr Proshkin, Olha Naboka, Artem Yurchenko, & Olena Semenikhina USING BLOOM'S TAXONOMY TO ASSESS INFORMATION HYGIENE SKILLS. E-learning & Artificial Intelligence (AI) Scientific Editor Eugenia Smyrnova-Trybulska "E-learning", 15, Katowice–Cieszyn 2023, pp. 137–148 <https://doi.org/10.34916/el.2023.15.12>
4. M. Yachmenyk *et al.*, "Development of Information and Media Literacy in the System "Students-Parents-Teachers": Ukrainian Practice," 2024 47th MIPRO ICT and Electronics Convention (MIPRO), Opatija, Croatia, 2024, pp. 430-435, doi: 10.1109/MIPRO60963.2024.10569314
5. Rudenko, Y., Ahadzhanov-Honsales, K., Ahadzhanova, S., Batalova, A., Bieliaieva, O., Yurchenko, A., & Semenikhina, O. (2024). MODELING THE CHOICE OF AN ONLINE COURSE FOR INFORMATION HYGIENE SKILLS USING THE SAATY METHOD. *Informatyka, Automatyka, Pomiarы W Gospodarce I Ochronie Środowiska*, 14(2), 127–132. <https://doi.org/10.35784/iappgos.5691>
6. Semenikhina O. V. THE PROBLEM OF FORMING INFORMATION HYGIENE SKILLS IN COMPUTER SCIENCE LESSONS. *Topical paradigms of training a modern teacher: Scientific monograph*. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2024. P. 248-274. ISBN 978-9934-26-504-4 DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-504-4-12>
7. Rudenko, Y., Drushlyak, M., Naboka, O., Proshkin, V., Semenikhina, O. (2025). Development of Youth Information Hygiene Skills: The Gap Between the Self-Assessment and Real State. In: Smyrnova-Trybulska, E., Chen, NS., Kommers, P., Morze,

N. (eds) E-Learning and Enhancing Soft Skills. Springer, Cham.
https://doi.org/10.1007/978-3-031-82243-8_5

Сергій Богославський

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

serhii.bohoslavskyi@gmail.com

РОЛЬ УЧИТЕЛЯ У ФОРМУВАННІ ЦИФРОВОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ В УМОВАХ ОНЛАЙН-ОСВІТИ

Роль вчителя у формуванні цифрової культури учнів в онлайн-освіті є провідною і передбачає не лише передачу знань, але й розвиток критичного мислення, етичної свідомості та відповідальної поведінки в Інтернеті. Цифрова культура [1] охоплює норми, цінності та практики, які формують те, як люди взаємодіють з технологіями та один з одним у цифровому просторі. Ключові компоненти цифрової культури - це цифрове громадянство, інформаційна грамотність, етикет спілкування в інтернеті, етичне використання технологій (рис.1).

Цифрове громадянство

- передбачає розуміння та практику відповідальної поведінки в Інтернеті, включаючи повагу до інтелектуальної власності, захист конфіденційності та уникнення кіберзалякування.

Інформаційна грамотність

- передбачає здатність критично оцінювати інформацію в Інтернеті, виявляти надійні джерела та уникати поширення дезінформації.

Етикет спілкування в Інтернеті

- включає використання шанобливої мови, уникнення образливого контенту та участь у конструктивному діалозі.

Етичне використання технологій

- передбачає відповідальне та етичне використання технологій, включаючи уникнення плагіату, повагу до законів про авторське право та захист персональних даних.

Рис. 1. Компоненти цифрової культури

Обґрунтуємо власну позицію

Вчителі відіграють важливу роль у формуванні цифрової культури учнів в онлайн-освіті. Вони є прикладами для наслідування, фасилітаторами та

провідниками, допомагаючи учням розвивати навички, знання та цінності, необхідні для відповідальної та етичної орієнтації в цифровому світі. Вчителі можуть сприяти розвитку цифрового громадянства, чітко навчаючи учнів відповідальній поведінці в Інтернеті [2]. Це включає обговорення таких тем, як кіберзалякування, конфіденційність в Інтернеті, інтелектуальна власність і поширення дезінформації. Вони також можуть створити можливості для студентів практикувати цифрове громадянство за допомогою онлайн-діяльності, яка вимагає співпраці, спілкування та прийняття етичних рішень.

Інформаційна грамотність є важливою навичкою в цифрову епоху, коли учнів постійно бомбардують інформацією з різних джерел. Вчителі можуть допомогти учням розвинути навички інформаційної грамотності, навчаючи їх критично оцінювати інтернет-джерела, виявляти упередженість та розрізняти факти та думки [3]. Вони також можуть заохочувати студентів використовувати надійні джерела для своїх досліджень і завдань і правильно цитувати свої джерела.

Вчителі повинні моделювати етичну поведінку в Інтернеті у своїй взаємодії з учнями та колегами, що виражається у використанні шанобливої мови, уникненні образливого контенту та повазі до конфіденційності. Вони також повинні бути прозорими щодо власного використання технологій і бути готовими обговорювати етичні наслідки різних дій в Інтернеті.

Цифрова справедливість означає рівний доступ до технологій і цифрових ресурсів для всіх учнів. Вчителі повинні усвідомлювати цифровий розрив і вживати заходів для його подолання у своїх онлайн-класах. Це може включати надання альтернативних завдань для учнів, які не мають доступу до технологій чи цифрових ресурсів, або пропаганду політики, яка сприяє цифровій рівності на рівні школи чи району.

Серед конкретних стратегій, які вчителі можуть використовувати для культивування позитивної цифрової культури у своїх онлайн-класах, відзначаємо:

- формулювання чітких очікувань щодо поведінки та спілкування в Інтернеті [4]. Це включає визначення правил для онлайн-дискусій, групових проєктів та інших онлайн-активностей. Вчителі також мають повідомляти про наслідки порушення цих правил;
- використання ІТ [5] для сприяння співпраці та спілкуванню між учнями. Вчителі можуть використовувати онлайн-інструменти, такі як дискусійні форуми, вікі та спільні документи, для сприяння груповим проєктам, рецензуванню та іншим спільним діям.
- інтегрування питань цифрового громадянства у власні уроки через різні види освітньої діяльності (аналіз онлайн-джерел, створення цифрових медіапроєктів та участь в онлайн-симуляціях);

– заохочення до власного вибору через дозвіл обирати власні теми для дослідницьких проєктів, створювати власні цифрові медіа-проєкти та брати участь в онлайн-дискусіях.

Хоча роль вчителя у формуванні цифрової культури є вирішальною, існують також проблеми, з якими сьогодні стикається вчитель. Цифровий розрив може створити нерівність у доступі до технологій та цифрових ресурсів для учнів [6]. Тому вчителі повинні усвідомлювати цю несправедливість і вживати заходів для її вирішення у своїх онлайн-класах. Кібербулінг є серйозною проблемою в онлайн-середовищі. Вчителі мають бути пильними у моніторингу онлайн-взаємодії та оперативному реагуванні на випадки кібербулінгу. Поширення дезінформації є зростаючою проблемою в цифрову епоху. Вчителі мають навчити учнів критично оцінювати інтернет-джерела та уникати поширення дезінформації [3]. Питання конфіденційності також важливо враховувати в онлайн-освіті. Вчителі повинні знати закони та правила про конфіденційність і вживати заходів для захисту конфіденційності учнів у своїх онлайн-класах. Учитель відіграє важливу роль у формуванні цифрової культури учнів в онлайн-освіті. Заохочуючи цифрове громадянство, сприяючи інформаційній грамотності, моделюючи етичну поведінку в Інтернеті та створюючи позитивне середовище онлайн-навчання, вчителі можуть допомогти учням розвинути навички, знання та цінності, необхідні для відповідальної та етичної орієнтації в цифровому світі.

Список використаних джерел

1. Юрченко А., Момот Р., Семеніхіна О. Про розвиток інформаційно-цифрової культури вчителів з використанням комп'ютерної візуалізації. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2024. Том 12, № 6. С. 93-99. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i6-014>
2. Мар'єнко, М., & Коваленко, В. (2023). ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА ВІДКРИТА НАУКА В ОСВІТІ. *Фізико-математична освіта*, 38(1), 48–53. <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2023-038-1-007>
3. Drach, I., Petroye, O., Borodiyenko, O., Reheilo, I., Bazeliuk, O., Bazeliuk, N., & Slobodianiuk, O. (2023). The Use of Artificial Intelligence in Higher Education. *International Scientific Journal of Universities and Leadership*, (15), 66-82. <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2023-15-66-82>
4. Rudenko, Y., Ahadzhyanov-Honsales, K., Ahadzhanova, S., Batalova, A., Bieliaieva, O., Yurchenko, A., & Semenikhina, O. (2024). Modeling the choice of an online course for information hygiene skills using the Saaty method. *Informatyka, Automatyka, Pomiar W Gospodarce I Ochronie Środowiska*, 14(2), 127–132. <https://doi.org/10.35784/iapgos.5691>

5. Yurchenko, A., Rozumenko, A., Rozumenko, A., Momot, R., & Semenikhina, O. (2023). Cloud Technologies In Education: The Bibliographic Review. *Informatyka, Automatyka, Pomiarы W Gospodarce I Ochronie Środowiska*, 13(4), 79–84. <https://doi.org/10.35784/iapgos.4421>

6. Rudenko, Y., Drushlyak, M., Naboka, O., Proshkin, V., Semenikhina, O. (2025). Development of Youth Information Hygiene Skills: The Gap Between the Self-Assessment and Real State. In: Smyrnova-Trybulska, E., Chen, NS., Kommers, P., Morze, N. (eds) *E-Learning and Enhancing Soft Skills*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-82243-8_5

Віталій Боршош

Ужгородський національний університет

borshosh.vitalii1@student.uzhnu.edu.ua

Науковий керівник: Павло Мулеса

КУЛЬТУРА СПОЖИВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ: БАЛАНС МІЖ ЦИФРОВИМ ТА РЕАЛЬНИМ ЖИТТЯМ

Сучасне суспільство є більш інформаційно насиченим, ніж будь-коли раніше. Завдяки мобільним телефонам ми маємо необмежений доступ до новин, соціальних мереж, освітнього контенту та розважальних платформ. Цей технологічний прорив значно розширив можливості людини, зробивши інформацію доступною в будь-який час і в будь-якому місці. Проте, разом із цими перевагами, цифрова епоха принесла й нові виклики. До основних проблем належать інформаційне перевантаження, маніпулювання свідомістю, поширення фейкових новин, поверхневе сприйняття подій та втрата глибокого критичного мислення. Однією з найбільших загроз є складність у розмежуванні правдивої та неправдивої інформації.

Соціальні мережі, керуючись алгоритмами, формують для кожного користувача так звану «інформаційну бульбашку». Це означає, що ми найчастіше бачимо лише ті погляди та думки, які відповідають нашим переконанням. Як наслідок, альтернативні точки зору ігноруються, що може призвести до радикалізації поглядів, поляризації суспільства та втрати здатності вести конструктивний діалог.

Сучасні виклики в інформаційному просторі

Сьогодні мобільні телефони стали головним джерелом отримання новин, знань і засобом комунікації. Вони дозволяють залишатися на зв'язку, швидко отримувати інформацію про події у світі та знаходити потрібний контент. Проте з

цими можливостями зростають і загрози, пов'язані з інформаційним перевантаженням, маніпуляціями, дезінформацією та зниженням рівня критичного мислення.

До основних проблем, які постають перед сучасними споживачами інформації, належать:

Перевантаження контентом – величезна кількість інформації щодня ускладнює її обробку, змушуючи людину втрачати увагу до справді важливих подій.

Фейкові новини – дезінформація поширюється швидко, викликаючи паніку, змінюючи громадську думку та впливаючи на поведінку людей.

Алгоритмічна ізоляція – соціальні мережі пропонують користувачам лише ті новини, які підтверджують їхні погляди, що обмежує можливість формування об'єктивного світогляду.

Залежність від швидкого контенту – звичка отримувати короткі новини без глибокого аналізу зменшує здатність до критичного осмислення подій.

Всесвітній день без мобільного телефону: час перезавантажитися

Всесвітній день без мобільного телефону – це глобальна ініціатива, яка закликає людей зробити паузу у постійному користуванні цифровими технологіями. Цей день дає можливість усвідомити, наскільки велике місце займає мобільний телефон у нашому повсякденному житті, та оцінити власні інформаційні звички.

Відмовившись від смартфонів хоча б на один день, людина може:

Зменшити інформаційне перевантаження – позбутися постійного потоку новин та повідомлень.

Відновити концентрацію – покращити продуктивність, звільнившись від постійних відволікань.

Знизити рівень стресу – відсутність безперервного потоку новин допомагає зменшити тривожність та навантаження на психіку.

Повернутися до живого спілкування – більше часу проводити з рідними, друзями та знайомими.

Проаналізувати власні звички – усвідомити, як мобільний телефон впливає на повсякденне життя та спробувати змінити підхід до його використання.

Висновки та практичні рекомендації

Свідоме ставлення до споживання інформації є важливим фактором для збереження психічного здоров'я та ефективного використання цифрових технологій. У сучасному світі недостатньо просто отримувати новини – необхідно навчитися аналізувати їх, відрізняти правдиву інформацію від маніпуляцій та уникати інформаційного перенасичення.

Рекомендації для усвідомленого споживання інформації:

Перевіряйте джерела – перш ніж довіряти будь-якій новині, шукайте підтвердження в надійних медіа.

Обмежуйте час у соцмережах – контролюйте екранний час і встановлюйте певні обмеження на використання мобільного телефону.

Будьте уважними до емоційного забарвлення новин – якщо інформація викликає сильні емоції, це може бути маніпулятивний контент.

Фільтруйте інформацію – відписуйтесь від джерел, які поширюють неперевірену або токсичну інформацію.

Практикуйте цифровий детокс – регулярно відмовляйтесь від використання смартфона, щоб зменшити інформаційний тиск.

Іван Вовчок

Ужгородський національний університет

ivan.vovchok@uzhnu.edu.ua

Науковий керівник: Павло Мулеса

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ, СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ТА АДАПТИВНЕ НАВЧАННЯ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Соціальні мережі та штучний інтелект докорінно змінили спосіб, у який ми отримуємо та використовуємо інформацію. Алгоритми персоналізації впливають на споживання контенту, формуючи інформаційні бульбашки, а автоматизовані системи навчання змінюють традиційні освітні підходи. У цьому середовищі адаптивне навчання стає ключовим інструментом розвитку знань, дозволяючи створювати персоналізовані освітні траєкторії. Проте разом із новими можливостями виникають і ризики: залежність від алгоритмів, зниження критичного мислення та загроза заміни живої взаємодії автоматизованими системами.

Сучасні підходи до індивідуалізованого навчання базуються на концепціях адаптивного навчання та персоналізованого підходу, що враховують рівень підготовки, стиль навчання та особисті характеристики студентів. Одним із ключових інструментів для реалізації таких підходів є математичне моделювання, яке дозволяє створювати алгоритми прийняття рішень для вибору оптимальної навчальної траєкторії. Використання методів штучного інтелекту та машинного навчання сприяє аналізу великих обсягів даних про студентів, що дозволяє виявляти закономірності у їхньому навчальному процесі та прогнозувати ефективність різних навчальних стратегій.

У цифрову епоху можна виділити кілька важливих аспектів:

- Культура алгоритмічного мислення — використання математичних моделей та штучного інтелекту для аналізу даних і прийняття рішень у навчанні, науці та бізнесі.
- Культура інформаційної відповідальності — здатність оцінювати достовірність інформації у соціальних мережах і навчальних системах, критично ставитися до автоматизованих рекомендацій.
- Культура цифрової ідентичності — усвідомлення впливу алгоритмів на поведінку користувачів, контроль за персональними даними та цифровим слідом.
- Культура адаптивного навчання — персоналізовані системи навчання, що підлаштовуються під індивідуальні особливості користувача. Штучний інтелект аналізує стиль навчання, прогрес і рівень знань, пропонуючи оптимальні навчальні маршрути. Це значно підвищує ефективність освіти, але потребує збалансованого підходу між автоматизацією та живим викладанням.

В умовах швидкого розвитку цифрових технологій важливо підтримувати баланс між можливостями, які надає штучний інтелект, і необхідністю збереження людського критичного мислення. Використання різних джерел інформації, усвідомлення принципів роботи алгоритмів та контроль за персональними даними допоможуть уникнути інформаційної ізоляції, когнітивних викривлень та маніпуляцій. Поєднання людського аналізу та алгоритмічної обробки даних сприятиме ефективному навчанню й адаптації до цифрового майбутнього.

Список використаних джерел

1. Вовчок І., Штимак А. *Моделі індивідуалізованого навчання на основі теорії прийняття рішень: аналіз підходів до розроблення*. Освіта. Інноватика. Практика. 2023. Том 11, № 10. С. 90-94.
2. Anderson, J. R., Boyle, C. F., & Reiser, B. J. (1985). *Intelligent Tutoring Systems*. *Science*, 228(4698), 456-462.
3. Woolf, B. P. (2009). *Building Intelligent Interactive Tutors: Student-Centered Strategies for Revolutionizing E-Learning*. Morgan Kaufmann.

Олександр Вороб'їов

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

o.vorobjov@fizmatsspu.sumy.ua

АВТОМАТИЗОВАНІ ІНСТРУМЕНТИ ПЕРЕВІРКИ ІНФОРМАЦІЇ: ВІД БАЗОВИХ СКРИПТІВ ДО АІ-АНАЛІЗУ

В епоху цифрових технологій людство зіткнулося з безпрецедентним обсягом інформації, що циркулює в онлайн-просторі. Таке інформаційне

перенавантаження робить вкрай складним завданням ручну обробку та перевірку даних, що надходять з різних джерел. Автоматизація стає ключовим рішенням для ефективного управління цим потоком [1].

Основна ціль автоматизованої перевірки інформації – забезпечення достовірності та надійності даних, що використовуються в різних сферах діяльності. Це досягається шляхом вирішення наступних завдань:

- Виявлення фейків та дезінформації (автоматичний пошук та аналіз неправдивої інформації, що може завдати шкоди окремим особам або суспільству в цілому).
- Перевірка фактів (автоматизоване зіставлення тверджень з надійними джерелами для підтвердження або спростування їх правдивості).
- Оцінка надійності джерел (автоматичний аналіз репутації та достовірності джерел інформації).
- Моніторинг інформаційного простору (постійний збір та аналіз даних з різних джерел для виявлення тенденцій та аномалій.)

Інструменти перевірки інформації пройшли значний шлях розвитку, від простих скриптів до складних систем на основі штучного інтелекту. На початкових етапах використовувалися прості скрипти для автоматичного пошуку ключових слів та зіставлення їх з наявними базами даних. З розвитком технологій з'явилися більш складні системи, що використовують методи машинного навчання та обробки природної мови для аналізу тексту, зображень та відео.

Надалі коротко розглянемо базові скрипти та інструменти для автоматизації перевірки інформації.

Скрипти на основі регулярних виразів для пошуку ключових слів та шаблонів. Регулярні вирази (regular expressions) є потужним інструментом для пошуку та зіставлення текстових шаблонів. Вони можуть використовуватися для автоматичного виявлення ключових слів, фраз або інших текстових елементів, що мають значення для перевірки інформації. Наприклад, регулярні вирази можуть бути використані для пошуку конкретних дат, імен, географічних назв або інших ідентифікаторів, що можуть бути використані для перевірки фактів.

Інструменти веб-скрапінгу для збору даних з онлайн-джерел. Веб-скрапінг (web scraping) – це метод автоматичного збору даних з веб-сайтів. Інструменти веб-скрапінгу дозволяють автоматично збирати інформацію з різних онлайн-джерел, таку як новини, статті, соціальні мережі та інші веб-ресурси. Зібрані дані можуть бути використані для перевірки фактів, оцінки надійності джерел та моніторингу інформаційного простору.

API для доступу до баз даних та пошукових систем API (Application Programming Interface) – це набір правил та протоколів, що дозволяють різним програмним додаткам взаємодіяти між собою. API надають доступ до баз даних та

пошукових систем, що дозволяє автоматично отримувати інформацію з надійних джерел.

AI-аналіз для перевірки інформації базується на обробці природної мови, машинному навчанні та аналізі зображень. Обробка природної мови (NLP) – це галузь штучного інтелекту, що займається розробкою методів та алгоритмів для автоматичної обробки та аналізу тексту. NLP може бути використана для виявлення фейків та дезінформації шляхом аналізу стилю, тону та змісту тексту. Наприклад, NLP може бути використана для виявлення емоційно забарвлених висловлювань, граматичних помилок або інших ознак, що можуть свідчити про неправдивість інформації. Машинне навчання (ML) – це галузь штучного інтелекту, що займається розробкою алгоритмів, які дозволяють комп'ютерам навчатися на даних без явного програмування. ML може бути використана для класифікації новин за темами, жанрами або іншими категоріями. ML також може бути використана для оцінки надійності джерел інформації шляхом аналізу їх репутації, історії та інших факторів.

Аналіз зображень та відео – це галузь штучного інтелекту, що займається розробкою методів та алгоритмів для автоматичної обробки та аналізу зображень та відео. Аналіз зображень та відео може бути використана для виявлення маніпуляцій та фейків шляхом аналізу пікселів, кольорів, текстур та інших візуальних елементів. Наприклад, аналіз зображень може бути використана для виявлення фотографій, які були відредаговані або сфабриковані.

Практичне застосування автоматизованих інструментів перевірки інформації досить широке. Автоматизовані інструменти перевірки інформації можуть бути використані журналістами та медіа для підвищення точності та достовірності своїх матеріалів. Ці інструменти можуть допомогти журналістам швидко перевіряти факти, оцінювати надійність джерел та виявляти фейки та дезінформацію. Соціальні мережі є важливим каналом поширення інформації, але вони також є платформою для поширення дезінформації та фейків. Автоматизовані системи виявлення дезінформації можуть бути використані для моніторингу соціальних мереж та виявлення облікових записів, які поширюють неправдиву інформацію.

Урядові та громадські організації можуть використовувати автоматизовані інструменти перевірки інформації для прийняття обґрунтованих рішень та захисту громадян від дезінформації. Ці інструменти можуть допомогти організаціям виявляти фейки та дезінформацію, оцінювати надійність джерел та моніторити інформаційний простір.

Водночас зазначимо, що існуючі інструменти автоматизованої перевірки інформації мають певні обмеження. Наприклад, вони можуть бути неефективними у виявленні складних фейків або дезінформації, які використовують сарказм, іронію або інші лінгвістичні прийоми. Використання AI для перевірки інформації породжує певні етичні питання та ризики. Наприклад, AI може бути упередженим

або дискримінаційним, що може призвести до неточних або несправедливих результатів. Важливо розробляти та використовувати AI для перевірки інформації з урахуванням етичних принципів та цінностей. Разом з тим, автоматизована перевірка інформації має великий потенціал для розвитку в майбутньому. З розвитком технологій з'являться нові методи та алгоритми, які дозволять більш ефективно та надійно перевіряти інформацію. Автоматизована перевірка інформації стане важливим інструментом для боротьби з дезінформацією та забезпечення достовірності даних у різних сферах діяльності.

Список використаних джерел

1. J. A. Galache, T. Yonezawa, L. Gurgun, D. Pavia, M. Grella and H. Maeomichi, "ClouT: Leveraging Cloud Computing Techniques for Improving Management of Massive IoT Data," 2014 IEEE 7th International Conference on Service-Oriented Computing and Applications, Matsue, Japan, 2014, pp. 324-327, doi: 10.1109/SOCA.2014.47.
2. Tao Ban, Ndichu Samuel, Takeshi Takahashi, and Daisuke Inoue. 2021. Combat Security Alert Fatigue with AI-Assisted Techniques. In Proceedings of the 14th Cyber Security Experimentation and Test Workshop (CSET '21). Association for Computing Machinery, New York, NY, USA, 9–16. <https://doi.org/10.1145/3474718.3474723>
3. Lupei, M., Mitsa, A., Repariuk, V., & Sharkan, V. (2020). Identification of authorship of Ukrainian-language texts of journalistic style using neural networks. Eastern-European Journal of Enterprise Technologies, 1(2 (103), 30–36. <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2020.195041>
4. Drach, I., Petroye, O., Borodiyenko, O., Reheilo, I., Bazeliuk, O., Bazeliuk, N., & Slobodianiuk, O. (2023). The Use of Artificial Intelligence in Higher Education. International Scientific Journal of Universities and Leadership, (15), 66-82. <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2023-15-66-82>

Євгенія Голуб

Ужгородський національний університет

holub.yevheniia@student.uzhnu.edu.ua

Науковий керівник: Павло Мулеса

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ЯК НАВИЧКА 21 СТОЛІТТЯ

Медіаграмотність є однією з ключових навичок, необхідних для ефективного функціонування в сучасному інформаційному суспільстві. В умовах

стрімкого розвитку цифрових технологій, глобалізації та широкого доступу до різноманітних інформаційних ресурсів вміння орієнтуватися в медіапросторі не просто важливе, а стає життєво необхідним для кожної людини. Медіаграмотність включає в себе не лише вміння сприймати та обробляти інформацію, а й здатність критично оцінювати її достовірність, розуміти її контекст та усвідомлювати етичні та правові аспекти медіаконтенту.

Медіаграмотність можна визначити як сукупність знань, умінь і навичок, які дають змогу людині ефективно отримувати, оцінювати, аналізувати та використовувати інформацію, зокрема через різні медіаресурси (телебачення, радіо, пресу, інтернет). Медіаграмотність включає не лише вміння споживати контент, а й здатність брати активну участь у створенні інформаційних продуктів, розпізнавати та протидіяти інформаційним маніпуляціям та дезінформації.

У 21 столітті, коли інформація є важливим ресурсом, питання її якісного споживання набуває нового значення. Кількість і різноманітність джерел інформації постійно зростає, а разом з ними й ризик потрапити під вплив фейкових новин, маніпуляцій та стереотипів. Крім того, соціальні мережі та алгоритми пошукових систем часто заводять користувачів в "інформаційні пастки", де вони отримують лише матеріал, який підтверджує їхню думку, без можливості отримати об'єктивну та різноманітну інформацію.

Медіаграмотність дозволяє адекватно реагувати на ці виклики. Медіаграмотність включає в себе навички перевірки фактів, вміння розпізнавати упередженість у висвітленні подій та здатність розуміти, як інформація може бути використана для маніпуляцій. Зі зростанням поширення технологій штучного інтелекту та автоматизації медіаконтенту медіаграмотність стає ключовим елементом захисту громадян від впливу потенційно шкідливої інформації.

Однією з головних складових медіаграмотності є критичне мислення, яке дозволяє користувачам аналізувати інформацію з різних джерел, виявляти логічні помилки, маніпуляції та упередження. Здатність критично оцінювати інформацію включає вміння аналізувати контекст, розуміти мету та мотивацію презентації, перевіряти факти за допомогою незалежних джерел.

Медіаграмотність також включає в себе розвиток етичної обізнаності щодо медіаконтенту. Це пов'язано з тим, що в умовах зростання інформаційних маніпуляцій та дезінформації користувачі повинні усвідомлювати важливість етики у створенні та поширенні інформації. Знання правових норм, що регулюють медіапростір, є невід'ємною частиною цієї компетенції.

У швидкозмінній інформаційній ситуації освіта має бути спрямована на розвиток медіаграмотності молоді на перших етапах навчання. У школах та вищих навчальних закладах слід впроваджувати курси, які допомагають розвивати в учнів та студентів вміння аналізувати та критично сприймати інформацію, самостійно перевіряти факти та розуміти етичні аспекти використання медіа.

Зважаючи на розвиток цифрових технологій та соціальних мереж, навчальна програма має включати як теоретичні, так і практичні аспекти медіаграмотності. Для забезпечення розвитку медіаграмотності важливо поєднувати знання з різних дисциплін, таких як право, етика, психологія, інформатика та соціологія.

Медіаграмотність є необхідною складовою для успішного функціонування людини та суспільства в сучасному інформаційному середовищі. Вміння критично аналізувати інформацію, розпізнавати маніпуляції, розуміти етичні та правові норми медіа простору є необхідними навичками для всіх громадян 21 століття. У зв'язку з цим важливо, щоб медіаграмотність активно впроваджувалася в систему освіти для того, щоб майбутні покоління могли ефективно та етично використовувати інформаційні технології.

Список використаної літератури

1. Медіаграмотність: основи теорії та практики. Видавництво: «Довіра», 2019.
2. Громадська організація «Інтерньюз-Україна» Офіційний сайт: <https://internews.ua/>
3. ЮНЕСКО. Медіаграмотність та інформаційна грамотність. Офіційний сайт: <https://www.unesco.org/>

Євгенія Євич , Маріанна Євич

Ужгородський національний університет

yevych.yevheniia@student.uzhnu.edu.ua

marianna.yevych@uzhnu.edu.ua

Науковий керівник: Маріанна Євич

ЛОГІКА ПРОТИ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ – ЯК РОЗПІЗНАТИ ІСТИНУ

Логіка є основою критичного мислення, і її роль у повсякденному житті надзвичайно важлива, особливо в умовах інформаційного перевантаження. Логіка допомагає людині не тільки упорядковувати свої думки, а й аналізувати навколишній світ, виявляючи зв'язки між фактами і подіями. Вона є інструментом для структурованого розв'язання проблем і пошуку істини. Логічне мислення дозволяє перевіряти доводи, перевіряти факти та уникати маніпуляцій, на яких часто ґрунтуються спроби поширення неправдивої інформації. Без логіки важко адекватно оцінити ситуацію та прийняти обґрунтоване рішення.

Дезінформація ж є одним із найбільших викликів сучасного інформаційного середовища. Вона часто використовує емоційні маніпуляції для того, щоб переконати людину в чомусь, що не має під собою реальних підстав. Важливо

розуміти, що дезінформація може бути дуже переконливою. Зазвичай вона будується на маніпулюванні фактами, що часто викликає у людей яскраві емоційні реакції. Для її поширення використовуються такі методи, як підміна понять, перекручення фактів, створення фальшивих зв'язків між подіями або навіть примітивні логічні помилки, як, наприклад, аргументація "ад хомінен" (атака на особистість, а не на аргумент). Часто інформація представлена таким чином, щоб у неї було легко повірити, але при глибшому аналізі виявляється, що вона має мало спільного з реальністю.

Щоб ефективно протистояти дезінформації, необхідно застосовувати кілька ключових підходів. Перш за все, важливо перевіряти джерела інформації. Знання того, хто є автором матеріалу, який ми споживаємо, може допомогти визначити, чи можна довіряти цьому джерелу. Перевірка авторитету людини чи організації, що опублікувала інформацію, є критично важливою для розпізнавання надійних джерел. Часто дезінформація поширюється через маловідомі або сумнівні ресурси, які не мають наукової чи професійної перевірки. Однак навіть відомі медіа можуть помилятися або піддаватися впливу певних інтересів, тому важливо критично ставитись до кожного джерела.

Крос-перевірка фактів є ще одним важливим кроком у боротьбі з дезінформацією. Якщо є сумніви щодо правдивості якоїсь інформації, її потрібно перевірити через кілька незалежних і надійних джерел. Важливо не лише співвідносити факти, а й оцінювати, наскільки ці факти актуальні, точні та коректно інтерпретовані. Якщо жодне авторитетне джерело не підтверджує інформацію, це має бути сигналом для настороженості.

Зокрема, потрібно вміти виявляти логічні помилки та суперечності у наведених аргументах. Дезінформація часто ґрунтується на недоліках у логіці, таких як перекручування фактів, маніпуляції через спрощення складних ситуацій або підміна понять. Перевірка фактів за допомогою логіки дозволяє виявити ці проблеми й уникнути прийняття неправдивої інформації. Крім того, дуже важливо перевіряти контекст інформації: часом окремі факти або цитати можуть бути вирвані з контексту, що повністю змінює їх значення. Лише зрозумівши повний контекст, можна оцінити, чи є інформація достовірною.

Критичне мислення, яке є важливим елементом логіки, має вирішальне значення у боротьбі з дезінформацією. Воно дозволяє не лише оцінити логічність доводів, але й уникнути емоційних маніпуляцій. Люди часто схильні вірити тому, що відповідає їхнім переконанням, ігноруючи факти, які з ними не узгоджуються. Це явище називається когнітивним упередженням, і воно може стати великою перешкодою для об'єктивного сприйняття інформації. Критичне мислення допомагає позбутися таких упереджень і підходити до кожного повідомлення з об'єктивною та раціональною точки зору.

Важливу роль у протистоянні дезінформації також відіграє медіа-літературність. З розвитком цифрових технологій люди мають доступ до величезної кількості інформації, проте не всі джерела є надійними. Медіа-літературність включає вміння критично оцінювати інформацію, визначати надійність джерел та правильно інтерпретувати факти. Це дозволяє людям не тільки краще орієнтуватися в інформаційному просторі, але й захищатися від маніпуляцій. Підвищення рівня медіа-літератури є важливим кроком на шляху до створення більш стійкого до дезінформації суспільства.

Соціальні мережі значно посилили проблему дезінформації. Алгоритми платформ сприяють швидкому поширенню контенту, який викликає сильні емоційні реакції, що часто буває характерно для дезінформації. У таких умовах важливо бути обережним і застосовувати критичне мислення до кожного повідомлення, що з'являється в стрічці новин. Потрібно бути уважним до джерел інформації та перевіряти, чи підтверджуються представлені факти іншими надійними джерелами.

Психологічні аспекти сприйняття інформації відіграють важливу роль у боротьбі з дезінформацією. Люди часто піддаються впливу емоцій, що робить їх більш вразливими до маніпуляцій. Переконавання, що відповідають нашим особистим чи груповим інтересам, часто сприймаються як правдиві, навіть якщо для цього немає реальних підстав. Це когнітивне упередження також називається підтвердженням власних переконань. Розуміння цих механізмів дозволяє більше контролювати своє сприйняття і запобігати попаданню під вплив дезінформації.

У кінцевому підсумку, боротьба з дезінформацією вимагає комплексного підходу. Важливо не тільки мати навички логічного мислення, а й розвивати здатність до критичного аналізу, підвищувати медіа-літературність, усвідомлювати психологічні пастки і бути готовим до того, щоб відкинути неправдиву інформацію, навіть якщо вона відповідає нашим уявленням про світ.

Список використаних джерел

1. Дзьобань О.П. Маніпулятивний характер інформаційного середовища сучасного суспільства. Інформація і право. № 3 (12)/2014. С. 3-12.
2. Гороховський О.М. Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи. Дніпро: Ліра, 2017. 133 с.
3. Почепцов Г. Інформаційні війни. Київ: "Ваклер". 2000. 574 с.

Ігор Горовой

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

igor.gorovoy@fizmatsspu.sumy.ua

STEAM-НАВЧАННЯ ТА КУЛЬТУРА СПОЖИВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ

У сучасну епоху вміння ефективно споживати і критично оцінювати інформацію має важливе значення. Ця навичка тісно переплітається з цілями освіти STEAM (наука, технологія, інженерія, мистецтво та математика), яка спрямована на виховання всебічно розвинених особистостей, здатних вирішувати складні проблеми реального світу [1]. Навчання STEAM наголошує на міждисциплінарному мисленні, креативності та вирішенні проблем, що є важливим для навігації в умовах величезного потоку інформації в сучасному суспільстві. Ми розглянемо теоретичні засади STEAM-освіти, її практичне застосування та вплив на формування культури усвідомленого та відповідального споживання інформації. STEAM-освіта розширює підхід STEM, інтегруючи мистецтво, визнаючи важливість творчості та інновацій у вирішенні проблем [2]. Це включає орієнтацію молодого покоління на STEM-професії та сприяє розвитку критичного мислення, навичок вирішення проблем та наукового пошуку, забезпечуючи когнітивні переваги для учнів [4].

Критичне мислення є ключовим компонентом STEAM-освіти, що дозволяє учням оцінювати інформацію, вирішувати проблеми та приймати обґрунтовані рішення [7]. Науковці Wasito Utomo et al. виявили, що гібридна модель навчання на основі STEAM має значний вплив на навички критичного мислення учнів [8]. Ця модель спонукає учнів логічно мислити та застосовувати раціональні думки для оцінювання проблем [7]. STEAM-освіта акцентує увагу на креативності шляхом інтеграції мистецтва в STEM-дисципліни [2]. Така інтеграція дозволяє учням підходити до проблем з різних точок зору та розробляти інноваційні рішення [9]. Дослідники Naphong Wannapiroon та Sirirat Petsangsri виявили, що модель STEAMification у навчальному середовищі перевернутого класу покращує творче мислення та інновації [10].

Здатність критично сприймати інформацію є життєво важливою в сучасну цифрову епоху, коли людей постійно бомбардують даними з різних джерел [11]. STEAM-освіта відіграє вирішальну роль у розвитку цієї здатності, сприяючи формуванню інформаційної грамотності, критичного мислення та аналітичних навичок. Компетентність вчителя включає інформаційну грамотність, що проявляється у вмінні орієнтуватися у комунікаційному просторі та створювати контент [3]. Це має вирішальне значення і для учнів, оскільки вони повинні вміти знаходити, оцінювати та ефективно використовувати інформацію [5]. Пандемія COVID-19 підкреслила важливість інформаційної грамотності учнів для

саморегульованого навчання та вирішення проблем [5]. STEAM-освіта спонукає учнів критично оцінювати інформацію, ставлячи під сумнів її джерело, достовірність та актуальність. Мартін Браунд стверджує, що «критична грамотність у галузі STEM» необхідна для достатньої взаємодії зі знаннями та тим, як функціонує наука, інформуючи про особисті рішення щодо здоров'я та дозволяючи критикувати політичні рішення уряду [12]. Це передбачає розуміння практик експертної оцінки та упередженості оцінювання [12]. STEAM-освіта покращує аналітичні навички, залучаючи учнів до збору, аналізу та інтерпретації даних [13]. Дослідники Г. Озкан та Унсал Умду Топсакал виявили, що STEAM-освіта позитивно впливає на концептуальне розуміння учнів та зменшує хибні уявлення [13]. Учні вчать робити висновки на основі доказів та виявляти закономірності та тенденції в даних.

Кілька досліджень висвітлюють практичне застосування STEAM у розвитку навичок споживання інформації. До них належать проектне навчання, вирішення реальних проблем та інтеграція технологій. Інтегроване проектне навчання SSTEAM (STEAM-PjBL) є ефективним підходом до вдосконалення навичок учнів 21-го століття [6]. Науковці Diana Vivanti Sigit et al. виявили, що інтеграція моделі проектного навчання (PjBL) зі STEAM полегшує розуміння учнями предметів і підлаштовується під рамки компетентностей 21-го століття [14]. Adriyawati Adriyawati et al. продемонстрували, що STEAM-PjBL заохочує студентів бачити актуальність наукових знань для явищ у повсякденному житті, розвивати допитливість та навички вирішення проблем, а також підвищувати їхню сміливість ставити запитання та досліджувати різні джерела для пошуку інформації [15]. STEAM-освіта наголошує на вирішенні реальних проблем, що вимагає від учнів збору інформації з різних джерел, оцінки її достовірності та застосування для розробки рішень [1]. Займаючись такою діяльністю, учні розвивають більш глибоке розуміння складнощів споживання інформації та важливості критичного оцінювання [16]. Технології відіграють значну роль у STEAM-освіті, надаючи учням доступ до величезних обсягів інформації та інструментів для аналізу та створення [17]. Н. В. Сороко та ін. наголошують на важливості освітніх електронних платформ для організації STEAM-орієнтованого середовища, включаючи відкриті ресурси електронного навчання, інформаційно-комунікаційні технології та інструменти онлайн-оцінювання [17].

Майбутнє STEAM-освіти є перспективним, оскільки все більше визнається її важливість у підготовці учнів до викликів 21 століття [4]. У міру того, як технології продовжують розвиватися, а інформація стає ще більш доступною, потреба в людях, які можуть критично споживати та оцінювати інформацію, лише зростатиме. Науковці пропонують приділяти підвищену увагу розвитку розумових компетентностей учнів, розвитку кар'єри та педагогіці в STEM-освіті [20]. Це включає розвиток критичного мислення, вирішення проблем, креативності та

навичок співпраці. Дослідники Цзехуей Чжань та Шицзін Ню також відзначають зростаючий акцент на гуманізмі та культурі в STEM-освіті, визнаючи важливість розуміння різноманітності та регіонального характеру. Ця інтеграція може допомогти учням розвинути більш тонке розуміння інформації та її контексту [18].

Отже, STEAM-освіта пропонує комплексний підхід до культивування навичок, необхідних для ефективного споживання інформації у 21 столітті. Поєднуючи науку, технології, інженерію, мистецтво та математику, STEAM-освіта сприяє розвитку критичного мислення, вирішення проблем, творчості, співпраці та комунікативних навичок. Ці навички необхідні для орієнтування в величезному потоці інформації в сучасному суспільстві та для прийняття обґрунтованих рішень на основі достовірних доказів. Незважаючи на те, що існують проблеми та обмеження, які слід враховувати, майбутнє STEAM-освіти є перспективним, оскільки все більше визнається її важливості у підготовці учнів до сучасного світу. Продовжуючи досліджувати, розробляти та впроваджувати методології STEAM, освітяни можуть надати учням можливість стати поінформованими, відповідальними та зацікавленими громадянами, здатними критично оцінювати та ефективно використовувати інформацію для вирішення проблем, що стоять перед суспільством.

Список використаних джерел

1. Jia Y, Zhou B and Zheng X (2021) A Curriculum Integrating STEAM and Maker Education Promotes Pupils' Learning Motivation, Self-Efficacy, and Interdisciplinary Knowledge Acquisition. *Front. Psychol.* 12:725525. doi: 10.3389/fpsyg.2021.725525
2. Mejias S, Thompson N, Sedas RM, et al. The trouble with STEAM and why we use it anyway. *Science Education*. 2021; 105: 209–231. <https://doi.org/10.1002/sce.21605>
3. Budnyk, O. 2019. Theoretical Principles of Using Steam-Technologies in the Preparation of the Teacher of the New Ukrainian School. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*. 5, 1 (Apr. 2019), 23–30. DOI:<https://doi.org/10.15330/jpnu.5.1.23-30>.
4. Wahyuningsih, S., Nurjanah, N., Rasmani, U., Hafidah, R., Pudyaningtyas, A., & Syamsuddin, M. (2020). STEAM Learning in Early Childhood Education: A Literature Review. *International Journal of Pedagogy and Teacher Education*, 4(1), 33-44. doi:<http://dx.doi.org/10.20961/ijpte.v4i1.39855>
5. Li, J., Luo, H., Zhao, L., Zhu, M., Ma, L., & Liao, X. (2022). Promoting STEAM Education in Primary School through Cooperative Teaching: A Design-Based Research Study. *Sustainability*, 14(16), 10333. <https://doi.org/10.3390/su141610333>
6. Zayyinah Zayyinah, Erman Erman, Zainul A. I. Supardi, Eko Hariyono, Binar K. Prahani. STEAM-Integrated Project Based Learning Models: Alternative to Improve

21st Century Skills. Proceedings of the Eighth Southeast Asia Design Research (SEA-DR) & the Second Science, Technology, Education, Arts, Culture, and Humanity (STEACH) International Conference (SEADR-STEACH 2021) Atlantis Press. 251- 258. 2352-5398 <https://doi.org/10.2991/assehr.k.211229.039>

7. Anggraeni, R. and Suratno. 2021. "The analysis of the development of the 5E-STEAM learning model to improve critical thinking skills in natural science lesson". Anggraeni and Suratno 2021 *J. Phys.: Conf. Ser.* 1832 012050. <https://doi.org/10.1088/1742-6596/1832/1/012050>

8. Utomo, W., Suryono, W., Jimmi, J., Santosa, T. A. ., & Agustina, I. . (2023). The Effect of STEAM-Based Hybrid Based Learning Model on Students' Critical Thinking Skills. *Jurnal Penelitian Pendidikan IPA*, 9(9), 742–750. <https://doi.org/10.29303/jppipa.v9i9.5147>

9. Madden, Margaret E., Baxter, Marsha, Beauchamp, Heather M., Bouchard, Kimberley, Habermas, Derek, Huff, Mark J., Ladd, Brian C., Pearson, Jill, and Plague, Gordon R.. 2013. "Rethinking STEM Education: An Interdisciplinary STEAM Curriculum". *Procedia Computer Science*. Volume 20, 2013, Pages 541-546. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2013.09.316>

10. Wannapiroon, Naphong and Petsangsri, Sirirat. 2020. "Effects of STEAMification Model in Flipped Classroom Learning Environment on Creative Thinking and Creative Innovation". *TEM Journal*. Volume 9, Issue 4, Pages 1647-1655, ISSN 2217-8309, DOI: 10.18421/TEM94-42, November 2020.. <https://doi.org/10.18421/tem94-42>

11. Bawden, D., & Robinson, L. (2020, June 30). Information Overload: An Introduction. *Oxford Research Encyclopedia of Politics*. Retrieved 14 Mar. 2025, from <https://oxfordre.com/politics/view/10.1093/acrefore/9780190228637.001.0001/acrefore-9780190228637-e-1360>

12. Braund, M. Critical STEM Literacy and the COVID-19 Pandemic. *Can. J. Sci. Math. Techn. Educ.* 21, 339–356 (2021). <https://doi.org/10.1007/s42330-021-00150-w>

13. Ozkan, G., & Umdu Topsakal, U. (2020). Investigating the effectiveness of STEAM education on students' conceptual understanding of force and energy topics. *Research in Science & Technological Education*, 39(4), 441–460. <https://doi.org/10.1080/02635143.2020.1769586>

14. Sigit, Diana Vivanti, Ristanto, Rizhal Hendi, and Mufida, Siti Nur. 2022. "Integration of Project-Based E-Learning with STEAM: An Innovative Solution to Learn Ecological Concept". *International Journal of Instruction*. Vol.15, No.3 pp. 23-40. <https://doi.org/10.29333/iji.2022.1532a>

15. Adriyawati , Erry Utomo , Yuli Rahmawati , Alin Mardiah (2020). STEAM-Project-Based Learning Integration to Improve Elementary School Students' Scientific Literacy on Alternative Energy Learning. *Universal Journal of Educational Research*, 8(5), 1863 - 1873. DOI: 10.13189/ujer.2020.080523

16. Wang, X., Xu, W., & Guo, L. (2018). The Status Quo and Ways of STEAM Education Promoting China's Future Social Sustainable Development. *Sustainability*, 10(12), 4417. <https://doi.org/10.3390/su10124417>
17. Soroko, Nataliia V., Mykhailenko, Lorena A., Rokoman, Olena G., and Zaselskiy, Vladimir I.. 2020. "Educational electronic platforms for STEAM-oriented learning environment at general education school". Academy of Cognitive and Natural Sciences. <https://doi.org/10.55056/cte.386>
18. Semenikhina O., Yurchenko A., Ostroha M., Shamonia V. STEAM education and music: a comparative analysis of practices. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2024. Том 12, № 9. С. 78-82. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i9-012>
19. Zhan, Z., Niu, S. Subject integration and theme evolution of STEM education in K-12 and higher education research. *Humanit Soc Sci Commun* 10, 781 (2023). <https://doi.org/10.1057/s41599-023-02303-8>
20. Semenikhina, O. V., Drushlyak, M. G., & Shishenko, I. V. (2022). STEM project as a means of learning modeling for pre-service mathematics and computer science teachers. *Information Technologies and Learning Tools*, 90(4), 46–56. <https://doi.org/10.33407/itlt.v90i4.4946>
21. Юрченко К. В., Семеніхіна О. В. STEM-освіта на відкритих освітніх платформах. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: Центрально-український державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка*, 2023. Випуск 208. С. 282-287. DOI: 10.36550/2415-7988-2023-1-208-282-287

Євгеній Дем'янюк

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
edementev8@gmail.com

ПРО ПРОБЛЕМИ СПОЖИВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ЧЕРЕЗ МОБІЛЬНІ ДОДАТКИ

Проблема споживання інформації через мобільні додатки широкий спектр питань, пов'язаних з тим, як люди отримують доступ, обробляють і впливають на інформацію, отриману через мобільні додатки [1]. Ці проблеми (рис.1) можуть варіюватися від когнітивних ефектів на індивідуальному рівні до більш широких соціальних наслідків.

Рис.1. Проблеми споживання інформації через мобільні додатки

Когнітивне перевантаження та обробка інформації. Однією з основних проблем, пов'язаних зі споживанням інформації через мобільні додатки, є когнітивне перевантаження. Мобільні пристрої забезпечують постійний доступ до величезного потоку інформації, сповіщень та оновлень. Цей постійний шквал може перевантажити когнітивні можливості користувачів, що призведе до зниження концентрації уваги, труднощів із зосередженням на окремих завданнях і порушення прийняття рішень.

Фрагментація уваги. Мобільні додатки розроблені таким чином, щоб бути привабливими, часто використовуючи методи для привернення та утримання уваги користувача. Push-сповіщення, персоналізовані канали контенту та гейміфіковані елементи сприяють фрагментації уваги, коли увага користувачів постійно розподіляється між кількома стимулами. Це може зменшити глибину обробки інформації, оскільки користувачі можуть переглядати контент замість того, щоб займатися критичним аналізом.

Бульбашки фільтра та ехокамери. Мобільні додатки часто використовують алгоритми для кураторства контенту на основі вподобань користувача та попередньої поведінки. Хоча така персоналізація може бути зручною, вона також

сприяє створенню бульбашок фільтрів і ехо-камер. Користувачі в першу чергу отримують інформацію, яка підтверджує їхні існуючі переконання, обмежуючи їх доступ до різноманітних точок зору та потенційно посилюючи упередження.

Психологічні та емоційні ефекти, занепокоєння і стрес. Споживання інформації через мобільні додатки також може мати значні психологічні та емоційні наслідки. Постійне підключення та доступність інформації через мобільні пристрої можуть сприяти виникненню тривоги та стресу. Користувачі можуть відчувати тиск постійно бути в курсі подій, що призводить до страху пропустити щось, і відчуття перевантаження величезним обсягом інформації. Вплив негативних новин та емоційно насиченого контенту також може посилити рівень тривоги та стресу.

Соціальне порівняння і самооцінка. Додатки соціальних мереж, зокрема, можуть сприяти соціальному порівнянню та зниженню самооцінки. Користувачам часто представляють ідеалізовані зображення життя інших, що призводить до почуття невідповідності та незадоволеності власними обставинами. Тиск щодо підтримки підбраного онлайн-образу також може бути шкідливим для психічного благополуччя.

Навмисна й ненавмисна дезінформація. Мобільні додатки стали основним вектором поширення дезінформації та дезінформації. Неправдива або оманлива інформація може швидко поширюватися через соціальні мережі та месенджери, часто посилюючись алгоритмами та ботами. Це може мати серйозні наслідки для громадського здоров'я, політичного дискурсу та соціальної згуртованості.

Поляризація і поділ. Алгоритмічне кураторство контенту в мобільних додатках може сприяти посиленню поляризації та розколу в суспільстві. Зміцнюючи існуючі переконання та обмежуючи доступ до різноманітних точок зору, ці алгоритми можуть посилити ідеологічні розбіжності та ускладнити пошук спільної мови.

Вирішення проблем споживання інформації за допомогою мобільних додатків вимагає комплексного підходу, який ставить на перше місце добробут людини і сприяє відповідальному проектуванню технологій. Принципи Індустрії 5.0, які наголошують на співпраці між людьми та машинами, можуть забезпечити надійну основу для розробки цих рішень [1].

Одним із найважливіших кроків у вирішенні проблем споживання інформації є сприяння цифровій грамотності та розвитку навичок критичного мислення молоді [2]. Користувачі повинні бути озброєні інструментами та знаннями для оцінки достовірності джерел, виявлення дезінформації та вдумливого аналізу інформації. Освіта відіграє життєво важливу роль у підготовці людей до навігації в складному інформаційному ландшафті цифрової епохи. Освітні установи повинні передбачати формування цифрової грамотності та розвиток критичного мислення у свої освітні програми, допомагаючи здобувачам освіти

розвивати здатність критично оцінювати інформацію та брати участь у прийнятті обґрунтованих рішень [3], [4].

Розробники мобільних додатків несуть відповідальність за дизайн своїх продуктів таким чином, щоб сприяти благополуччю користувачів. Це включає мінімізацію відволікаючих факторів, надання інструментів для керування екранним часом і пріоритет якості інформації над показниками взаємодії. Це також передбачає прозорість алгоритмів, які використовуються для кураторства контенту, і надання користувачам більшого контролю над своїм інформаційним середовищем. Оскільки технології продовжують розвиватися, дуже важливо враховувати етичні наслідки нових розробок. Наприклад, зростає використання аналітики великих даних, Інтернету речей, колаборативних роботів, блокчейну, цифрових двійників і систем 6G викликає занепокоєння щодо конфіденційності, безпеки та потенційної упередженості [1; 5]. Ці питання потребують ретельного розгляду та вирішення за допомогою вчасної розробки етичних принципів та правил.

Отже, споживання інформації через мобільні додатки пов'язане зі складним набором проблем, починаючи від когнітивного перевантаження та психологічних ефектів і закінчуючи більш широкими соціальними наслідками. Вирішення цих проблем вимагає комплексного підходу, який надає пріоритет благополуччю людей. Приймаючи принципи Індустрії 5.0 і надаючи пріоритет співпраці людини та машини, можна створити більш поінформоване та стійке суспільство.

Список використаних джерел

1. Adel, Amr. 2022. "Future of industry 5.0 in society: human-centric solutions, challenges and prospective research areas". Springer Nature. <https://doi.org/10.1186/s13677-022-00314-5>
2. Semenikhina O. V. THE PROBLEM OF FORMING INFORMATION HYGIENE SKILLS IN COMPUTER SCIENCE LESSONS. *Topical paradigms of training a modern teacher: Scientific monograph*. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2024. P. 248-274. ISBN 978-9934-26-504-4 DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-504-4-12>
3. Rudenko, Y., Drushlyak, M., Naboka, O., Proshkin, V., Semenikhina, O. (2025). Development of Youth Information Hygiene Skills: The Gap Between the Self-Assessment and Real State. In: Smyrnova-Trybulska, E., Chen, NS., Kommers, P., Morze, N. (eds) *E-Learning and Enhancing Soft Skills*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-82243-8_5
https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-82243-8_5
4. Marina Drushlyak, Tetiana Lukashova, Volodymyr Shamonina, Olena Semenikhina ChatGPT-Based Simulation Helps to Develop the Pre-Service Mathematics Teachers' Critical Thinking. *International Journal of Instruction*. January 2025. Vol.18,

No.1 pp. 153-172 e-ISSN: 1308-1470. www.e-iji.net p-ISSN: 1694-609X https://www.e-iji.net/dosyalar/iji_2025_1_9.pdf

5. Семеніхіна О., Удовиченко О., Удовиченко І. Академічна культура та її розвиток у закладах вищої освіти в ретроспективі та порівнянні. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2024. № 1-2 (135-136). С. 207-219

Олександр Дубницький

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

o.dubnytskii@fizmatsspu.sumy.ua

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ З ПРОГРАМУВАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ МЕДІАГРАМОТНОСТІ

Медіаграмотність [1-4] є важливою навичкою в сучасному цифровому світі. Вона дозволяє критично оцінювати інформацію, розрізняти фейки та правду, а також ефективно використовувати медіа для навчання та спілкування. Програмування може бути потужним інструментом для розвитку медіаграмотності, оскільки воно сприяє розумінню того, як працюють медіа, та надає можливість створювати власні медіапродукти.

Ми розглянемо практичні завдання з програмування, які можуть бути використані для розвитку медіаграмотності.

Приклад 1. Фейкові новини стали серйозною проблемою, і важливо навчити людей розрізняти їх від правдивих. Програмування може допомогти у створенні інструментів, які автоматично аналізують текст новин і виявляють ознаки фейків (рис. 1).

Збір даних	Зібрати набір даних, що містить як правдиві, так і фейкові новини.
Аналіз тексту	Розробити алгоритм, який аналізує текст новин на наявність певних ознак, таких як: використання емоційно забарвленої лексики; наявність граматичних помилок; відсутність посилань на авторитетні джерела; використання сенсаційних заголовків.
Машинне навчання	Використовувати алгоритми машинного навчання для навчання моделі, яка може класифікувати новини як правдиві або фейкові.
Інтерфейс користувача	Створити простий інтерфейс користувача, який дозволяє користувачам вводити текст новини та отримувати результат аналізу.
Технології	Python, бібліотеки обробки природної мови (NLTK, spaCy), бібліотеки машинного навчання (scikit-learn, TensorFlow), веб-фреймворки (Flask, Django).

Рис. 1. Приклад 1

Приклад 2. Розробка інструменту для візуалізації джерел інформації. Важливо розуміти, звідки надходить інформація, і вміти оцінювати надійність джерел. Програмування може допомогти у створенні інструментів, які візуалізують зв'язки між різними джерелами інформації та дозволяють оцінювати їхню авторитетність (рис.2).

Збір даних	Зібрати дані про різні джерела інформації, їхні зв'язки та репутацію.
Візуалізація	Розробити інструмент, який візуалізує ці дані у вигляді графа, де вузли представляють джерела інформації, а ребра – зв'язки між ними.
Аналіз	Додати можливість аналізувати граф, щоб виявляти найбільш впливові джерела, оцінювати надійність інформації та виявляти можливі упередження.
Технології	Python, бібліотеки для роботи з графами (NetworkX), бібліотеки візуалізації (matplotlib, seaborn, Plotly), веб-фреймворки (Flask, Django).

Рис. 2. Приклад 2

Приклад 3. Створення інструменту для перевірки фактів. Перевірка фактів є важливим елементом медіаграмотності. Програмування може допомогти у створенні інструментів, які автоматично перевіряють факти, що містяться в медіаконтенті (рис.3).

Збір даних	Зібрати дані з різних джерел, що містять перевірені факти.
Аналіз тексту	Розробити алгоритм, який аналізує текст медіаконтенту та виявляє твердження, які потребують перевірки.
Перевірка фактів	Автоматично перевіряти ці твердження, використовуючи зібрані дані.
Інтерфейс користувача	Створити простий інтерфейс користувача, який дозволяє користувачам вводити текст та отримувати результати перевірки фактів.
Технології	Python, бібліотеки обробки природної мови (NLTK, spaCy), бази даних (SQL, NoSQL), веб-фреймворки (Flask, Django).

Рис. 3. Приклад 3

Приклад 4. Створення інтерактивних ігор для навчання медіаграмотності. Ігри можуть бути ефективним способом навчання медіаграмотності, оскільки вони дозволяють навчатися в інтерактивній та захопливій формі (рис.4).

Розробка сценарію	Розробити сценарій гри, який охоплює різні аспекти медіаграмотності, такі як:	Розрізнення фейкових новин від правдивих. Оцінка надійності джерел інформації. Розуміння впливу медіа на суспільство. Захист від онлайн-шахрайства.
Програмування гри	Запрограмувати гру, використовуючи відповідні інструменти та технології.	
Тестування та вдосконалення	Протестувати гру та внести необхідні зміни для покращення її якості та ефективності.	
Технології	Unity, Unreal Engine, Python (Pygame), HTML5, JavaScript.	

Рис. 4. Приклад 4

Приклад 5. Створення відеороликів для підвищення медіаграмотності. Відеоролики можуть бути ефективним способом поширення знань про медіаграмотність, оскільки вони дозволяють донести інформацію в наочній та зрозумілій формі (рис.5).

Розробка сценарію	Розробити сценарій відеоролика, який охоплює певну тему з медіаграмотності.
Зйомка та монтаж	Зняти та змонтувати відеоролик, використовуючи відповідне обладнання та програмне забезпечення.
Поширення	Поширити відеоролик через соціальні мережі та інші канали.
Технології	Adobe Premiere Pro, Final Cut Pro, DaVinci Resolve.

Рис. 5. Приклад 5

Приклад 6. Розробка онлайн-курсів з медіаграмотності. Онлайн-курси можуть бути ефективним способом навчання медіаграмотності, оскільки вони дозволяють навчатися у зручній час та у зручному місці (рис.6).

Розробка програми курсу	Розробити програму курсу, яка охоплює різні аспекти медіаграмотності.
Створення навчальних матеріалів	Створити навчальні матеріали, такі як відеолекції, текстові матеріали, інтерактивні завдання, тести.
Платформа для онлайн-навчання	Розмістити курс на платформі для онлайн-навчання, такий як Coursera, Udemy або власній платформі.
Технології	Moodle, Canvas, Google Classroom.

Рис. 6. Приклад 6

Приклад 7. Розробка чат-ботів для навчання медіаграмотності. Чат-боти можуть бути ефективним способом навчання медіаграмотності, оскільки вони дозволяють навчатися в інтерактивній та персоналізованій формі (рис.7).

Розробка сценарію	Розробити сценарій чат-бота, який охоплює різні аспекти медіаграмотності.
Програмування чат-бота	Запрограмувати чат-бота, використовуючи відповідні інструменти та технології.
Навчання чат-бота	Навчити чат-бота відповідати на запитання користувачів та надавати корисну інформацію про медіаграмотність.
Технології	Dialogflow, Rasa, Microsoft Bot Framework.

Рис. 7. Приклад 7

Приклад 8. Створення систем рекомендацій для надійних джерел інформації. Системи рекомендацій можуть бути використані для допомоги користувачам у виборі надійних джерел інформації.

Збір даних	Зібрати дані про різні джерела інформації, їхню репутацію та зв'язки.
Аналіз даних	Розробити алгоритм, який аналізує ці дані та визначає, які джерела є надійними.
Система рекомендацій	Створити систему рекомендацій, яка рекомендує користувачам надійні джерела інформації на основі їхніх інтересів та потреб.
Технології	Python, бази даних (SQL, NoSQL), алгоритми машинного навчання (collaborative filtering, content-based filtering).

Рис. 8. Приклад 8

Отже, програмування є потужним інструментом для розвитку медіаграмотності. За допомогою програмування можна створювати інтерактивні інструменти для аналізу медіаконтенту, розробляти медіапродукти для підвищення медіаграмотності та застосовувати штучний інтелект для боротьби з дезінформацією. Практичні завдання з програмування можуть бути дуже корисними для розвитку медіаграмотності, оскільки вони допомагають краще зрозуміти, як створюються, обробляються та поширюються цифрові дані та медіа. Практичні завдання з програмування не лише розвивають технічні навички, але й допомагають краще зрозуміти, як працює цифровий світ.

Список використаних джерел

1. M. Yachmenyk *et al.*, "Development of Information and Media Literacy in the System "Students-Parents-Teachers": Ukrainian Practice," *2024 47th MIPRO ICT and Electronics Convention (MIPRO)*, Opatija, Croatia, 2024, pp. 430-435, doi: 10.1109/MIPRO60963.2024.10569314
2. M. Yachmenyk, I. Kharchenko, O. Semenog, N. Kyrylenko, M. Ostroha, S. Bohoslavskyi and O. Semenikhina. "The Formation of Infomedia Literacy of Students in a Media Tournament," *2023 46th MIPRO ICT and Electronics Convention (MIPRO)*, Opatija, Croatia, 2023, pp. 660-665, doi: 10.23919/MIPRO57284.2023.10159736
3. Semenog O., Semenikhina O., Oleshko P., Prima R., Varava O., Pykaliuk R. Formation of Media Educational Skills of a Future Teacher in the Professional Training. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*. 2020. Volume 12, Issue 3, P. 219-245. <https://doi.org/10.18662/rrem/12.3/319>.
4. Y. Rudenko, S. Ahadzhanova, K. Ahadzhanov-Honsales, O. Bieliaieva, A. Korovai and O. Semenikhina, "Effective Educational Ukrainian Practices of the

Formation of Media Literacy," 2023 46th MIPRO ICT and Electronics Convention (MIPRO), Opatija, Croatia, 2023, pp. 654-659, doi: 10.23919/MIPRO57284.2023.10159822.

Христина Ігнат

Ужгородський національний університет

ihnats.khrystyna@student.uzhnu.edu.ua

Науковий керівник: Марта Демчик

ДЕНЬ БЕЗ СМАРТФОНА ЯК ШАНС ПОВЕРНУТИ КУЛЬТУРУ ЖИВОГО МОВЛЕННЯ

Сучасні технології змінили способи комунікації, зробивши її швидшою та доступнішою. Однак смартфони також сприяють зниженню рівня живого спілкування, що може негативно впливати на культуру мовлення та психічне здоров'я людини. День без смартфона – це не просто експеримент, а можливість повернутися до традиційного способу комунікації та оцінити його значення.

У 2013 році Філ Марсо ввів до використання термін "адиктофонія". Він означає психічний розлад чи захворювання, що пов'язане зі страхом забути чи залишити десь мобільний телефоном. Дослідження показують, що надмірне використання смартфонів та соціальних мереж може призвести до зниження якості живого спілкування. Зокрема, британські вчені встановили, що надмірне спілкування в інтернеті може призвести до ослаблення імунної системи, гормонального дисбалансу та порушення мозкової діяльності. Негативний вплив на здоров'я виявляється також у випадку, якщо людина занадто багато спілкується у соціальних мережах і скорочує при цьому живе спілкування з людьми [1].

Слід звернутися до дефініції культури мовлення. Культура мовлення — це дотримання ustalених мовних норм усної та писемної літературної мови, а також свідоме, цілеспрямоване, майстерне використання мовно-виражальних засобів залежно від мети й обставин спілкування. Живе розмовне мовлення є основою будь-якої мови. Мовлення—це процес добору й використання засобів мови для порозуміння з іншими членами певної мовної громади. У мовленні мова функціонує, перебуваючи в постійному розвитку. Мова й мовлення нерозривно пов'язані: мовлення існує на засадах певної мови, а мова розкриває себе в мовленні її носіїв.

Культура живого мовлення передбачає не лише дотримання мовних норм, але й уміння ефективно та доречно використовувати мовні засоби в конкретних ситуаціях спілкування. Це включає правильну вимову, наголошування, інтонування,

слововживання та побудову речень. Висока культура мовлення свідчить про загальний розвиток особистості та її повагу до співрозмовників [2].

Таким чином, культура живого мовлення є важливою складовою загальної культури людини, відображаючи її освіченість, вихованість та здатність до ефективної комунікації. У період мобільних телефонів культура живого мовлення зазнала значних змін, але не втратила своєї важливості. Сучасні технології впливають на всі аспекти комунікації, зокрема на усне мовлення, і цей вплив має як позитивні, так і негативні сторони. Опитавши студентів філологічного факультету, ми окреслили позитивний вплив мобільних телефонів на культуру живого мовлення. Серед них: 60 % - Швидкість і доступність комунікації – люди можуть миттєво зв'язуватися між собою, незалежно від відстані. Це сприяє частішому використанню усного мовлення. 30% - Розвиток нових форм усного спілкування – голосові повідомлення, відеодзвінки та онлайн-конференції (наприклад, у Zoom чи Google Meet) дають змогу практикувати мовлення в нових форматах. 10 % - Збереження діалектів та культурної ідентичності – завдяки мобільним телефонам можна легко поширювати відео та аудіо з розмовами рідною мовою чи діалектом, що допомагає підтримувати мовне розмаїття.

Серед негативного впливу на культуру живого мовлення студенти зазначили: 50% - скорочення безпосереднього усного спілкування – через популярність текстових повідомлень люди все рідше використовують повноцінне мовлення. Скорочення в месенджерах («ок», «норм», «тре») переходять і в усне мовлення, спрощуючи комунікацію. 30% - засмічення мови запозиченнями та сленгом – мобільні технології сприяють поширенню англіцизмів, інтернет-сленгу («лайкати», «зафоловити»), що змінює культуру мовлення і може знижувати рівень літературної мови. 20% - зниження мовної грамотності – автоматичні виправлення в текстових редакторах призводять до того, що люди менше звертають увагу на правильність власного мовлення, що може позначитися і на усній комунікації.

Культура живого мовлення в епоху мобільних телефонів змінюється, але залишається важливою. Вона потребує свідомого ставлення, адже якісне мовлення є основою ефективної комунікації та культурного розвитку суспільства. Щоб зберегти високу культуру мовлення, варто частіше практикувати живе спілкування, стежити за мовними нормами та уникати надмірного використання інтернет-сленгу у повсякденному мовленні.

Крім того, залежність від соціальних медіа призводить до того, що людина більшість часу проводить в мережі, нехтуючи реальними контактами з родиною і друзями. Науковці з університету Глазго показали, що надмірне захоплення соцмережами (понад 5 годин на добу) може призвести до затримки сну, депресії, часом втрати пам'яті [3].

Висновок. Проведення дня без смартфона може стати ефективним засобом для відновлення та покращення культури живого мовлення. Це сприяє глибшим

соціальним зв'язкам, зниженню рівня стресу та підвищенню загального добробуту. Варто спробувати відкласти гаджети хоча б на один день, щоб відчутти переваги безпосереднього спілкування та усвідомленого життя.

Список використаних джерел:

1. Всесвітній день без мобільного телефону. URL: <https://vseosvita.ua/blogs/vsesvitnii-den-bez-mobilnoho-telefonu-82512.html>
2. Мовлення як форма існування живої мови. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/culture/11115/>
3. Цифрова залежність: що відомо про вплив соцмереж на психічне здоров'я. URL : <https://suspilne.media/169931-cifrova-zaleznist-so-vidomo-pro-vpliv-socmerez-na-psihicne-zdorova/>

Анна Кость

Ужгородський національний університет

kost.anna1@student.uzhnu.edu.ua

Науковий керівник: Павло Мулеса

ДЕЗІНФОРМАЦІЯ ТА МАНІПУЛЯЦІЇ ЯК ВИКЛИКИ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Дезінформація – це свідоме поширення неправдивої або викривленої інформації з метою маніпуляції суспільною думкою або дестабілізації певних процесів. Вона має на меті ввести в оману, використовуючи фальшиві факти або перекручування реальності. Дезінформація – одна з найбільших загроз у теперішньому інформаційному просторі, що впливає на соціальну стабільність, безпеку нації та демократичні цінності[1].

Хибна інформація може набувати багатьох форм: фейкові новини, спотворена статистика, маніпулятивні заголовки, відредаговані зображення та відео, а також поширення необґрунтованих чуток. Її часто використовують для формування сприятливої громадської думки, впливу на політичний процес і контролю над суспільною свідомістю під час політичних виборів, військових конфліктів і криз.

Маніпуляція інформацією – один з найпоширеніших способів впливу на суспільну свідомість. Зазвичай вона здійснюється шляхом вибіркового подання фактів, емоційного забарвлення новин, виривання вигідної інформації з контексту, перебільшення, замовчування важливих деталей та використання клікбейтів.

ЗМІ часто використовують маніпулятивні технології для привернення уваги аудиторії. Наприклад, сенсаційні заголовки, які не відображають реальної суті події, але змушують людей відкривати новину. Такі методи використовуються для збільшення переглядів та отримання прибутку від реклами, навіть якщо інформація є неповною або перекошеною. Соціальні мережі значно збільшили вплив маніпулятивного контенту через алгоритмічне просування емоційних матеріалів. Публікації, які викликають гнів, страх чи обурення, мають більше шансів стати вірусними, оскільки люди активно ними діляться. Це може створити викривлене сприйняття реальності та призвести до поляризації суспільства.

Оманливі новини є однією з найнебезпечніших форм дезінформації, адже вони можуть мати значні політичні, економічні чи соціальні наслідки. Їхньою метою є перш за все обман глядачів або читачів. В інформаційній війні фейкові новини використовуються для підриву довіри до політичних лідерів, створення ворожнечі між країнами та хаосу в суспільстві. Ще одне застосування неправдивих новин – відвертання уваги аудиторії від справді важливих і принципових новин.

Фейки можуть мати різні види:

- повна вигадка – це коли публікується неправдива інформація без реальних фактів;
- спотворення правдивих подій – подання правдивої інформації в спотвореному вигляді;
- виривання чогось із контексту – подання події без потрібних деталей, що змінює її зміст;
- фальшиві цитати та інтерв'ю – приписування знаменитостям того, чого вони не говорили;
- випадково створені фейкові новини – найменш поширені. Зазвичай такі новини є результатом редакційного поспіху. [2]

Отже, дезінформація та маніпулятивні технології становлять серйозну загрозу інформаційному суспільству. Фейкові новини, маніпулятивний контент і алгоритмічні механізми соцмереж значно ускладнюють доступ до правдивої інформації. Ефективна боротьба з дезінформацією потребує комплексного підходу: розвитку медіаграмотності, перевірки фактів, державного та міжнародного регулювання, а також відповідальності самих громадян. Тільки поєднання цих заходів дозволить нам уповільнювати поширення неправдивих даних та сприяє формуванню здорового інформаційного середовища для суспільства.

Список використаних джерел:

1. Дезінформація та методи боротьби з нею. [Електронний ресурс]. <https://molodyivchenyi.ua/omp/index.php/conference/catalog/download/118/1680/3500-1?inline=1> [1]

2. Класифікація «фейкових» новин у сучасному медіапросторі: синергетичний аспект. [Електронний ресурс] <https://tsj.journal.kspu.edu/index.php/tsj/article/view/460/452>

Юліанна Лазур

Ужгородський національний університет

lazur.yulianna@student.uzhnu.edu.ua

Науковий керівник: Павло Мулеса

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ

У сучасному світі інформація стала одним із найважливіших ресурсів для розвитку людини і суспільства в цілому. У міру розширення доступу до інформації стає дедалі важливішим володіти навичками її розпізнавання, аналізу та правильного використання. Люди, які володіють такими навичками, здатні уникати дезінформації, критично оцінювати джерела інформації та ефективно використовувати отримані знання у своєму повсякденному житті.

Медіаграмотність — це сукупність знань, навичок та вмінь, що дозволяють людям аналізувати, критично оцінювати та створювати повідомлення для різних типів медіа. Окрім того, медіаграмотність передбачає вміння розуміти й аналізувати, як медіа функціонують і впливають на суспільство. [1]

Медіаграмотність включає наступні елементи:

- Естетичні та креативні навички: здатність бачити, чути, створювати і інтерпретувати медіа контент.
- Інтерактивні навички: здатність спілкуватися за допомогою медіа, брати участь у створенні контенту та адаптуватися до різних медіаформатів. Ці навички можуть бути розвинені в рамках взаємодії при навчанні і практиці. Вони дозволяють висловлювати своє розуміння і думки.
- Навички критичного аналізу: вміння оцінювати і розуміти значення різних медіаконтентів, використовуючи різні аналітичні інструменти. Навички краще розвиваються через вивчення різноманітних медіаконтентів і жанрів.
- Навички безпеки: вміння знаходити вихід зі складних ситуацій та уникати їх. Найважливіші навички, що дають змогу залишатися в безпеці у віртуальному просторі, — це захист особистих даних та вміння уникати шкідливого контенту. [2]

Медіаграмотність відіграє важливу роль у сучасному суспільстві, оскільки вона дозволяє громадянам робити усвідомлений вибір в інформаційному просторі. Вона сприяє боротьбі з дезінформацією, розширює можливості для

самовираження та забезпечує активну громадську позицію. Особливо важливою є медіаграмотність в умовах війни росії проти України, в тому числі інформаційної війни [3].

Одним з основних аспектів медіаграмотності є вміння аналізувати джерела інформації. Сучасні технології дозволяють швидко розповсюджувати новини, однак не всі з них є достовірними. Для перевірки правдивості інформації важливо використовувати надійні джерела, перевіряти факти та звертати увагу на стиль викладу, емоційне забарвлення та цілі поширення новини.

Крім того, медіаграмотність включає розуміння впливу медіа на суспільство та особистість. Маніпулятивні техніки, такі як клікбейт, дезінформація чи фейкові новини, використовуються для формування громадської думки, що може призвести до дестабілізації суспільства. Тому важливо навчатися розпізнавати такі впливи та розвивати навички критичного мислення.

Медіаграмотність є невід'ємною частиною інформаційної культури сучасної людини і визначає рівень її обізнаності та критичного ставлення до поширюваної в суспільстві інформації. У сучасному суспільстві, де величезна кількість даних надходить із найрізноманітніших джерел, важливо не лише отримувати інформацію, а й усвідомлено аналізувати її зміст.

Розвиток медіаграмотності сприяє формуванню усвідомленого споживання інформації. Це означає розвиток здатності відрізняти факти від маніпуляцій, оцінювати об'єктивність повідомлень і перевіряти їхню автентичність. Це допомагає уникати поширення фейкових новин і сприяє відповідальному використанню інформації в повсякденному житті.

Список використаних джерел:

1. Медіаграмотність: корисні матеріали. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://msu.edu.ua/library/mediagramotnist-korysni-materialy/> [
2. Медіаграмотність та медіаосвіта. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://bibliografinform.blogspot.com/p/blog-page_80.html
3. FOP Marenichenko V.V - 5th International Scientific and Practical Internet Conference "Ways of Science Development in Modern Crisis Conditions"; Лазоренко Д. І. "Моніторинг та аналіз дезінформації та пропаганди в соціальних мережах під час війни" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wayscience.com/wp-content/uploads/2024/06/Conference-Proceedings-June-13-14-2024-1.pdf> [3].

Катерина Матьовка

Ужгородський національний університет

matovka.kateryna@student.uzhnu.edu.ua

Науковий керівник: Анатолій Сусла

ЦИФРОВА ГІГІЕНА ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА КУЛЬТУРИ СПОЖИВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ

Вступ

Інформаційні технології глибоко інтегрувалися в життя сучасної людини. Мобільні пристрої надають миттєвий доступ до знань, комунікації та розваг, однак водночас сприяють інформаційному перевантаженню, поширенню дезінформації та цифровій залежності. Усвідомлене споживання інформації потребує розвитку цифрової гігієни – системи навичок та правил, що допомагають зберегти критичне мислення, психічне здоров'я та ефективність у цифровому середовищі.

Цифрова гігієна – це комплекс правил і звичок, спрямованих на безпечне, усвідомлене та ефективне використання цифрових технологій. Вона включає декілька ключових аспектів:

1. Фільтрація та перевірка інформації

В епоху цифрової комунікації кожен може стати виробником контенту. Однак далеко не всі інформаційні матеріали є достовірними. Фейки, маніпуляції та дезінформація можуть впливати на громадську думку, створювати паніку та призводити до хибних висновків.

Рекомендації для користувачів:

- Використовувати перевірені джерела інформації (офіційні новинні агентства, наукові журнали).
- Перевіряти факти за допомогою незалежних платформ (наприклад, Snopes, StopFake).
- Аналізувати емоційне забарвлення новин – надмірна емоційність часто свідчить про маніпуляцію.

2. Регулювання часу онлайн

Згідно з дослідженнями, надмірне використання смартфонів призводить до зниження концентрації уваги, стресу та порушень сну. Особливо гостро ця проблема постає серед молоді, яка проводить у гаджетах у середньому 7-9 годин на день.

Рекомендації для користувачів:

- Практикувати цифровий детокс – обмеження часу, проведеного в мережі, особливо перед сном.

- Використовувати додатки для моніторингу часу, проведеного в соцмережах (наприклад, Digital Wellbeing, Forest).

- Організовувати «безекранні години» для розвитку офлайн-активностей та живого спілкування.

3. Розвиток критичного мислення

Критичне мислення – це здатність аналізувати інформацію, відокремлювати факти від суб'єктивних суджень і робити обґрунтовані висновки. В умовах цифрової реальності ця навичка є необхідною для захисту від маніпуляцій та пропаганди.

Рекомендації для користувачів:

- Ставити під сумнів сенсаційні заяви та перевіряти їх достовірність.
- Аналізувати джерела інформації: чи є в матеріалі посилання на наукові або офіційні джерела?

- Читати різні точки зору на одне й те саме питання, щоб формувати об'єктивну думку.

4. Захист персональних даних

Мобільні пристрої та соціальні мережі збирають величезні обсяги інформації про користувачів. Недостатня обізнаність у питаннях конфіденційності може призвести до втрати особистих даних, фінансових шахрайств і навіть цифрового переслідування.

Рекомендації для користувачів:

- Використовувати складні паролі та двофакторну аутентифікацію для облікових записів.

- Обмежувати доступ додатків до особистих даних (геолокація, контакти, камера тощо).

- Не поширювати в соціальних мережах конфіденційну інформацію, яка може бути використана шахраями.

Висновки

Всесвітній день без мобільного телефону – це нагода замислитися над своїми цифровими звичками та переосмислити роль інформаційних технологій у житті. Розвиток культури споживання інформації через цифрову гігієну сприяє підвищенню рівня критичного мислення, збереженню ментального здоров'я та зниженню впливу маніпулятивного контенту.

Впровадження цифрової гігієни в повсякденне життя допоможе сформувати відповідальне ставлення до інформації та гармонійно поєднувати цифровий і реальний світи.

Список використаних джерел

1. Бондаренко О. Г., Головка Н. В. Цифрова гігієна як складова медіаграмотності сучасного користувача // Інформаційне суспільство. – 2023. – № 2. – С. 45–52.

2. Гриценко Т. Медіаграмотність у цифрову епоху: виклики та перспективи // Освітній дискурс. – 2022. – Т. 18, № 4. – С. 101–110.
3. Каплій О. Вплив інформаційного перевантаження на когнітивні процеси людини // Психологія і суспільство. – 2021. – № 1. – С. 87–95.
4. Livingstone S., Helsper E. Gradations in digital inclusion: Children, young people and the digital divide // New Media & Society. – 2007. – Vol. 9, Issue 4. – P. 671–696.
5. World Health Organization. Public health implications of excessive use of digital technologies during adolescence. – WHO Report, 2021. – 64 p.

Віталій Мигаль

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, Україна
pro100.betajib@gmail.com

Науковий керівник: Неля Дегтярєва

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ПРОГРАМУВАННІ

Програмування на сучасному ринку праці є затребуваною та високооплачуваною галуззю. В освіті усе більше уваги приділяють навчанню програмуванню. В школах з 2014 року навчання програмуванню відбувається з молодшої школи та продовжується до старшої. В закладах вищої освіти освітні програми спеціальностей, пов'язаних з цифровими технологіями, доповнюються вибірковими дисциплінами з різними мовами програмування. З появою мовних моделей, генераторів кодів та інших платформ з вбудованим штучним інтелектом з'явилися як переваги у їх використанні, так і проблеми у визначенні авторства та усвідомленого підходу до вивчення різних тем.

Метою даної роботи стало огляд основних досягнень, переваг і недоліків використання платформ зі штучним інтелектом при навчанні здобувачів закладів освіти різного рівня та шляхів удосконалення навчання програмуванню.

В роботі В. Величко, О. Ганієва, С. Жадана [1] піднімається питання використання штучного інтелекту як інструменту для аналізу та класифікації задач з програмування в освітньому процесі. Автори зауважують, що використання генеративних нейронних мереж є новим підходом для вирішення класифікації задач, що використовуються під час вивчення програмування. В цьому контексті розглядається позитивний аспект використання штучного інтелекту як засобу навчання.

Автори відзначають, що штучний інтелект здатний оцінювати успішність учня, визначати його слабкі місця та підбирати персоналізовані завдання для

закріплення матеріалу. Це особливо важливо в класах із різнорівневими групами, за умов цифрової нерівності та з урахуванням психологічних аспектів навчального процесу. Також варто приділити увагу та використовувати автоматичну перевірку правильності виконаних завдань, оцінку ефективності алгоритмів. Завдяки цьому зменшується навантаження на викладачів, а учні отримують миттєвий зворотний зв'язок [1, с. 67].

В роботі Коваль А. пропонується опис авторської розробки освітньої платформи для навчання програмування VirtualLaboratories [2]. Дана розробка використовує наявні нейронні мережі, що надають змогу аналізувати та оцінювати програмний код, сформований учнями. До таких мереж відносяться:

- нейронна мережа, що виявляє помилки, повторення, оптимізує та доповнює код – CodeBERT;
- модель генерування кодів, в якій можна згенерувати розв'язки програмних кодів - OpenAI Codex ;
- аналізує коди та пропонує альтернативні рішення - GPT-4 Code;
- оптимізує наявні коди та генерує нові - CodeT5;
- інструмент для аналізу коду та графових структур – GraphCodeBERT та інші.

Навчання програмуванню в школі розпочинається на платформах, які використовують візуалізацію: Scratch, App Inventor, Blockly. Продовжується вивчення мови програмування, яку обирає вчитель. І завершується ознайомленням допоміжних генераторів та інструментів у полегшенні роботи майбутнього програміста. Здобувач, який визначив для себе програмування як майбутню діяльність, має ознайомитися з різними можливостями. І розвиток генераторів є наступним кроком у науково-технічному прогресі. Відмовлятися від цього є недоцільним і нерозумним. Проте важливим є формування усвідомлення власного вкладу до розробки коду. Є проблеми авторського права, доброчесності та усвідомлення наслідків результатів власної діяльності. Окрім того, у учнів не виникає питань до результатів, які вони отримують за допомогою мовних моделей, генераторів зображень чи коду. Також і автори [1, с. 68] відмічають важливість етичного використання згенерованого контенту. Вони приєднуються також і до розгляду проблеми довіри до інформації, яка згенерована штучним інтелектом.

І в роботі О. Летичевського ця думка підтверджується. Автор аналізує нейросимвольний підхід та когнітивні мережі, зокрема і їх використання при визначенні кібератак, доведенні теорем тощо. В підсумках автор говорить, що діяльність з платформами зі штучним інтелектом може бути як корисною, так і шкідливою і вважає, що впровадження штучного інтелекту має бути сертифікованим там, де відбувається вплив на соціальні та природні процеси [3, с. 7].

Висновки. На даний час уже існує достатньо велика кількість розробок, інструментів та платформ щ вбудованим штучним інтелектом, які і учні, і вчителі можуть використати для полегшення навчання програмування. На таких

платформах можна згенерувати новий код, оптимізувати наявний та знайти помилки. Разом з тим питання доброчесності та відповідальності за роботу з інструментами штучного інтелекту має підійматися одночасно з вивченням даних засобів. Розвиток цифрових технологій важливий і необхідний. І разом з тим людина має усвідомлювати відповідальність за власні дії та правильно використовувати усі доступні інструменти.

Список використаних джерел.

1. Величко, В., Ганієв, О., & Жадан, С. (2024). Штучний інтелект як інструмент аналізу і класифікації задач з програмування в освітньому процесі. *Технології електронного навчання*, № 8, 66–73. <https://doi.org/10.31865/2709-840082024316949>.
2. Коваль А.М. Використання штучного інтелекту в процесі навчання програмування в умовах змішаного навчання. *Open educational e-environment of modern University*, N. 17 (2024). DOI: 10.28925/2414-0325.2024.175.
3. Летичевським О. Методи штучного інтелекту в сучасному світі та технологіях. *Світгляд*, 2022, №3 (101). URL: <https://www.mao.kiev.ua/biblio/jscans/svitogliad/svit-2023-18-3/svit-3-2023-letichtv-02.pdf>.

Роман Момот

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
roman.bo95@gmail.com

КУЛЬТУРА ВІЗУАЛЬНОГО ПОДАННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ВЧИТЕЛЯ

Візуалізація в освіті є методом представлення інформації у формі, що полегшує її сприйняття та розуміння. Замість того, щоб просто передавати інформацію у вигляді тексту чи усного пояснення, візуалізація використовує графічні елементи, такі як зображення, діаграми, схеми, карти, відео та анімації, щоб зробити матеріал більш доступним та привабливим для учнів. Візуалізація є важливим інструментом для вчителів, оскільки вона допомагає учням краще засвоювати інформацію, розвивати критичне мислення та підвищувати їхню мотивацію до навчання.

Роль візуалізації у підвищенні ефективності навчання полягає в тому, що вона дозволяє учням бачити та розуміти зв'язки між різними концепціями та ідеями. Візуальні матеріали можуть допомогти учням організувати інформацію, виділити ключові моменти та запам'ятати її на довгий термін. Наприклад, замість того, щоб просто читати про історичні події, учні можуть переглянути відео-

реконструкцію цих подій або інтерактивну карту, що показує їхній географічний контекст.

Еволюція візуалізації навчального матеріалу пройшла довгий шлях, починаючи від простих малюнків на стінах печер до складних інтерактивних симуляцій. У давнину люди використовували малюнки та символи для передачі знань та досвіду. З винайденням писемності з'явилися ілюстровані книги, які стали важливим інструментом навчання. У середні віки візуалізація використовувалася в релігійних текстах та архітектурі для передачі духовних істин. З розвитком науки та технологій візуалізація навчального матеріалу стала більш різноманітною та складною. У 19 столітті з'явилися перші навчальні таблиці, діаграми та карти. У 20-му столітті візуалізація стала ще більш популярною завдяки розвитку фотографії, кіно та телебачення. Сьогодні, в епоху цифрових технологій, візуалізація навчального матеріалу досягла нового рівня завдяки комп'ютерній графіці, анімації, віртуальній та доповненій реальності [2].

Традиційні види візуалізації навчального матеріалу включають графіки, діаграми, схеми, таблиці та ілюстрації. Графіки використовуються для представлення кількісних даних у візуальній формі. Діаграми використовуються для відображення зв'язків між різними елементами або концепціями. Схеми використовуються для спрощеного представлення складних систем або процесів. Таблиці використовуються для організації інформації у вигляді рядків та стовпців. Ілюстрації використовуються для візуального представлення об'єктів, явищ або подій. Кожен з цих видів візуалізації має свої переваги та недоліки. Графіки та діаграми дозволяють швидко та легко зрозуміти кількісні дані та зв'язки між ними. Схеми допомагають спростити складні системи та процеси. Таблиці дозволяють організувати великий обсяг інформації у зручній формі. Ілюстрації роблять матеріал більш привабливим та зрозумілим. Вибір конкретного виду візуалізації залежить від цілей навчання, змісту матеріалу та особливостей аудиторії. Важливо враховувати, що надмірне використання візуалізації може призвести до перевантаження інформацією та зниження ефективності навчання.

Використання сучасних видів візуалізації вимагає від вчителя спеціальних знань та навичок [9; 10]. Важливо враховувати технічні вимоги, вартість та доступність цих технологій. Ефективний візуальний навчальний матеріал повинен відповідати певним принципам візуального дизайну. Ясність означає, що візуальний матеріал повинен бути легко зрозумілим та не містити зайвих елементів. Простота означає, що візуальний матеріал повинен бути мінімалістичним та не перевантаженим інформацією. Контрастність означає, що візуальні елементи повинні бути чітко розрізнені між собою. Баланс означає, що візуальний матеріал повинен бути збалансованим та не створювати відчуття дисгармонії. Гармонія означає, що візуальні елементи повинні бути гармонійно поєднані між собою. Дотримання цих принципів може значно підвищити

ефективність візуального навчального матеріалу. Важливо враховувати ці принципи на всіх етапах створення візуального матеріалу, від вибору кольорів та шрифтів до компонування елементів на сторінці. Вибір кольорів, шрифтів та інших візуальних елементів є важливим аспектом створення ефективного візуального навчального матеріалу. Кольори можуть впливати на емоції, увагу та запам'ятовування інформації.

Існує велика кількість онлайн-платформ та сервісів для візуалізації даних та створення інтерактивних матеріалів [11]. До популярних платформ для візуалізації даних відносяться Tableau, Google Charts та Datawrapper. До популярних сервісів для створення інтерактивних матеріалів відносяться Genially, H5P та ThingLink. Онлайн-платформи та сервіси можуть значно спростити процес створення візуального навчального матеріалу. Вони пропонують широкий спектр шаблонів, інструментів та функцій, які дозволяють користувачам створювати професійні візуалізації без спеціальних знань та навичок. Важливо вибирати платформи та сервіси, які відповідають конкретним цілям та завданням.

Розвиток навичок візуалізації у майбутніх вчителів інформатики є необхідним елементом їхньої професійної підготовки [12; 13]. Вчителі інформатики повинні вміти створювати ефективний візуальний навчальний матеріал, який допомагає учням краще засвоювати складні концепції та розвивати навички програмування. Навчання майбутніх вчителів інформатики навичкам візуалізації повинно включати в себе теоретичні знання про принципи візуального дизайну, практичні навички роботи з програмним забезпеченням для створення графіки, діаграм та відео, а також методичні рекомендації щодо створення візуального навчального матеріалу для різних тем та вікових груп.

Методичні аспекти навчання візуалізації студентів педагогічних спеціальностей повинні враховувати специфіку їхньої майбутньої професійної діяльності [14]. Навчання повинно бути практично орієнтованим та включати в себе реальні приклади використання візуалізації в навчальному процесі.

Впровадження візуалізації в навчальний процес в Україні стикається з певними проблемами: недостатня кількість кваліфікованих вчителів, які вміють створювати ефективний візуальний навчальний матеріал, обмежений доступ до сучасних технологій та програмного забезпечення, а також недостатня підтримка з боку держави та адміністрації навчальних закладів. Важливо вирішувати ці проблеми для розвитку культури візуалізації навчального матеріалу.

Список використаних джерел

1. L. A. Kartashova, N. V. Bakhmat, and I. V. Plish, "Development Of Teacher's Digital Competency In Terms Of Information And Educational Environment Of A Secondary Education Establishment", *ITLT*, vol. 68, no. 6, pp. 193–205, Dec. 2018, [doi: 10.33407/itlt.v68i6.2543](https://doi.org/10.33407/itlt.v68i6.2543)

2. Syrovatskyi O. V. Augmented reality software design for educational purposes / Oleksandr V. Syrovatskyi, Serhiy O. Semerikov, Yevhenii O. Modlo, Yuliia V. Yechkalo, Snizhana O. Zelinska // Computer Science & Software Engineering : Proceedings of the 1st Student Workshop (CS&SE@SW 2018), Kryvyi Rih, Ukraine, November 30, 2018 / Edited by : Arnold E. Kiv, Serhiy O. Semerikov, Vladimir N. Soloviev, Andrii M. Striuk. – P. 193-225
3. Lucchi, Nicola. 2023. "ChatGPT: A Case Study on Copyright Challenges for Generative Artificial Intelligence Systems". Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/err.2023.59>
4. Caragliu, Andrea, Bo, Chiara Del, and Nijkamp, Peter. 2011. "Smart Cities in Europe". Taylor & Francis. <https://doi.org/10.1080/10630732.2011.601117>
5. Shepherd, Michael and Watters, Carolyn. 2002. "The evolution of cybergenres". None. <https://doi.org/10.1109/hicss.1998.651688>
6. Yu, Manzhu, Huang, Qunying, Qin, Han, Scheele, Chris, and Yang, Chaowei. 2019. "Deep learning for real-time social media text classification for situation awareness using Hurricanes Sandy, Harvey, and Irma as case studies". Taylor & Francis. <https://doi.org/10.1080/17538947.2019.1574316>
7. OLeary, Daniel E.. 2020. "Evolving Information Systems and Technology Research Issues for COVID-19 and Other Pandemics". Taylor & Francis. <https://doi.org/10.1080/10919392.2020.1755790>
8. Ebert, Christof, Gallardo, Gorka, Hernantes, Josune, and Serrano, Nicols. 2016. "DevOps". IEEE Computer Society. <https://doi.org/10.1109/ms.2016.68>
9. A. Rozumenko, A. Rozumenko, I. Stotskyi, S. Loboda and O. Semenikhina, "Computer Visualization of Geometry Educational Material in Developing Students' Research Skills," 2024 47th MIPRO ICT and Electronics Convention (MIPRO), Opatija, Croatia, 2024, pp. 317-322, doi: 10.1109/MIPRO60963.2024.10569559
10. Rozumenko Anzhela, Rozumenko Anatolii, Yurchenko Artem, Khvorostina Yurii, Semenikhina Olena, "Students' Research Skills Development by Using Visualization", International Journal of Information Technology and Computer Science(IJITCS), Vol.16, No.6, pp.1-14, 2024. <https://doi.org/10.5815/ijitcs.2024.06.01>
11. Yurchenko, A., Rozumenko, A., Rozumenko, A., Momot, R., & Semenikhina, O. (2023). CLOUD TECHNOLOGIES IN EDUCATION: THE BIBLIOGRAPHIC REVIEW. *Informatyka, Automatyka, Pomiar W Gospodarce I Ochronie Środowiska*, 13(4), 79–84. <https://doi.org/10.35784/iapgos.4421>
12. Semenikhina, O., Yurchenko, A., Udovychenko, O., Petruk, V., Boroznets, N., & Nekyslykh, K. Formation Of Skills To Visualize Of Future Physics Teacher: Results Of The Pedagogical Experiment. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 2021, 13(2), 476-497. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.2/432>

13. Semenikhina O. et al. The Formation of Skills to Visualize by the Tools of Computer Visualization. *TEM Journal*. 2020. Volume 9(4). P. 1704-1710. DOI: 10.18421/TEM94-51

14. Семеніхіна О.В., Юрченко А.О., Удовиченко О.М. Формування умінь візуалізувати початковий матеріал у майбутніх учителів фізики: результати педагогічного експерименту. *Фізико-математична освіта*. 2020. Випуск 1(23). С. 122-128.

Олександр Литвиненко

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

o.lytvynenko@fizmatsspu.sumy.ua

ЯК ПРОГРАМУВАННЯ ДОПОМАГАЄ АНАЛІЗУВАТИ ІНФОРМАЦІЮ ТА РОЗВИВАТИ ВІЗУАЛЬНЕ МИСЛЕННЯ?

Програмування є потужним інструментом, який сприяє аналізу інформації та розвитку візуального мислення. Воно дозволяє перетворювати складні дані на зрозумілі візуалізації, виявляти закономірності та тенденції, а також створювати інтерактивні моделі для дослідження різних сценаріїв.

Програмування надає різні можливості для аналізу інформації. Програми можуть швидко та ефективно обробляти великі масиви даних, що було б неможливо зробити вручну. Наприклад, у галузі метаболоміки, де генеруються великі обсяги даних, R є корисним середовищем для їх обробки, аналізу та візуалізації [1]. За допомогою програмування можна автоматизувати рутинні аналітичні завдання, такі як фільтрування даних, обчислення статистичних показників та побудова графіків. Алгоритми машинного навчання, реалізовані за допомогою програмування, здатні виявляти приховані закономірності та тенденції у даних, які можуть бути непомітними для людини. Програмування дозволяє створювати прогнозні моделі на основі історичних даних, що може бути корисним для прогнозування майбутніх подій або поведінки систем. J. Нео та Т. Но зазначають, що машинне навчання є популярною темою в аналізі даних та моделюванні, і Scikit-learn є широко використовуваним пакетом машинного навчання в Python [2].

Програмування відіграє важливу роль у розвитку візуального мислення. Програмування надає інструменти для перетворення даних на графіки, діаграми та інші візуальні представлення, що полегшує їх розуміння та інтерпретацію. Наприклад, система VizProg, розроблена Ashley Ge Zhang, Yuanchun Chen та Steve Oneу, дозволяє викладачам програмування в реальному часі відстежувати прогрес студентів за допомогою 2D-карти, що кодує їхні підходи до вирішення проблем [3].

Програмування дозволяє створювати інтерактивні моделі, які користувачі можуть досліджувати та змінювати параметри, щоб побачити, як це впливає на результати. Це сприяє розвитку інтуїції та розуміння складних систем. Програмування дозволяє розробляти власні алгоритми візуалізації, адаптовані до конкретних потреб та типів даних. Зокрема, Richard Rasala, V. K. Proulx та H. Fell зазначають, що одним із важливих способів використання комп'ютерів у навчанні інформатики є розробка алгоритмічних анімацій [4].

Прикладами використання програмування для аналізу інформації та розвитку візуального мислення є аналіз фінансових даних, коли програмування використовується для аналізу фінансових даних, виявлення шахрайства, прогнозування ринкових тенденцій та управління ризиками; обробка медичних зображень, коли програмування використовується для обробки медичних зображень, таких як рентгенівські знімки та МРТ, що дозволяє лікарям виявляти захворювання на ранніх стадіях; аналіз соціальних мереж, коли програмування використовується для аналізу даних соціальних мереж, виявлення впливових користувачів, моніторингу громадської думки та прогнозування соціальних тенденцій; візуалізація наукових даних, коли програмування використовується для візуалізації наукових даних, таких як дані про клімат, геномні дані та астрономічні дані, що дозволяє вченим краще розуміти складні явища.

Існує багато інструментів і мов програмування, які можна використовувати для аналізу інформації та візуалізації. Ми згадаємо Python (є популярною мовою програмування для аналізу даних та машинного навчання завдяки своїй простоті, великій кількості бібліотек (таких як NumPy, Pandas, Scikit-learn) та інструментів візуалізації (таких як Matplotlib, Seaborn)) та R (мова програмування, що спеціалізується для статистичного аналізу та візуалізації даних. Вона має велику кількість пакетів для різних статистичних методів та графічних представлень). Серед цифрових інструментів для візуалізації досить поширені Tableau, що є комерційним інструментом візуалізації даних, який дозволяє користувачам створювати інтерактивні дашборди та звіти без необхідності програмування, та D3.js (D3.js є JavaScript-бібліотекою для створення інтерактивних візуалізацій даних у веб-браузері. Вона надає контроль над кожним елементом візуалізації, але вимагає знання JavaScript).

За результатами аналізу наукових результатів [5-7], є підстави стверджувати, що програмування може значно допомогти розвивати візуальне мислення. При візуалізації алгоритмів - під час написання коду програмісти часто уявляють, як дані переміщуються та трансформуються. Це вимагає візуалізації процесів, що допомагає розвивати здатність "бачити" абстрактні концепції. Перед написанням коду програмісти часто створюють блок-схеми, діаграми UML або інші візуальні моделі. Це допомагає краще зрозуміти структуру програми та її логіку. Програмування графічних інтерфейсів (GUI), ігор або візуальних ефектів вимагає

розуміння просторових відношень, кольорів, форм та руху. Це також безпосередньо впливає на розвиток візуального мислення. Робота з 3D-графікою, наприклад у Unity, Blender або OpenGL, вимагає розуміння просторових відношень, що також значно розвиває візуальне мислення. Багато типових задач з програмування вимагають уявити собі проблему у вигляді візуальної моделі, що сприяє розвитку здатності до абстрактного мислення. Уявлення дерев, графів, масивів або інших структур даних у вигляді візуальних схем допомагає краще розуміти їхню організацію та взаємодію. Цифрові освітні інструменти, такі як Scratch або Blockly, дозволяють візуально "складати" код, що особливо корисно для дітей.

Отже, програмування є важливим інструментом для аналізу інформації та розвитку візуального мислення. Воно дозволяє обробляти великі обсяги даних, автоматизувати аналітичні процеси, виявляти закономірності та тенденції, будувати прогностичні моделі та створювати інтерактивні візуалізації. Програмування не лише розвиває логічне мислення, але й активно стимулює візуальне сприйняття, що робить його корисним інструментом для розвитку креативності та аналітичних здібностей.

Список використаних джерел

1. Grace, S. C., & Hudson, D. A. (2016). Processing and Visualization of Metabolomics Data Using R. InTech. doi: 10.5772/65405
2. Hao, J., & Ho, T. K. (2019). Machine Learning Made Easy: A Review of Scikit-learn Package in Python Programming Language. *Journal of Educational and Behavioral Statistics*, 44(3), 348-361. <https://doi.org/10.3102/1076998619832248> (Original work published 2019)
3. Ashley Ge Zhang, Yan Chen, and Steve Oney. 2023. VizProg: Identifying Misunderstandings By Visualizing Students' Coding Progress. In Proceedings of the 2023 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems (CHI '23). Association for Computing Machinery, New York, NY, USA, Article 596, 1–16. <https://doi.org/10.1145/3544548.3581516>
4. Richard Rasala, Viera K. Proulx, and Harriet J. Fell. 1994. From animation to analysis in introductory computer science. *SIGCSE Bull.* 26, 1 (March 1994), 61–65. <https://doi.org/10.1145/191033.191057>
5. Rudenko, Y., & Semenikhina, O. (2024). Peculiarities of Teaching Students Number Systems and Information Coding. *STEM: Analytical Views*, 1(1), 17-23. <https://doi.org/10.31110/stem-av.2024.v1.03>
6. Yurchenko A., Drushlyak M., Sapozhnykov S., Teplytska S., Koroliova L., Semenikhina O. Using online IT-industry courses in the computer sciences specialists' training. *International Journal of Computer Science and Network Security*. Vol. 21 No. 11 pp. 97-104.

7. Семеніхіна О.В., Руденко Ю.О. Проблеми навчання програмувати учнів старших класів та шляхи їх подолання // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2018. – Том 66. – №4. – С. 54-64

Назарій Онищак

Ужгородський національний університет

nazarii.onyshchak@uzhnu.edu.ua

Науковий керівник: Маріанна Шаркаді

ВПЛИВ МОБІЛЬНИХ ТЕЛЕФОНІВ НА КОГНІТИВНІ ЗДІБНОСТІ ТА УВАГУ

Вплив мобільних телефонів на когнітивні здібності та увагу є актуальною темою сучасних наукових досліджень. З огляду на повсюдне використання смартфонів, важливо розуміти, як вони впливають на наш мозок та поведінку.

Метою дослідження є те, щоб визначити, яким чином використання мобільних телефонів впливає на когнітивні здібності та увагу, а також оцінити позитивні та негативні аспекти цього впливу.

Деякі дослідження свідчать про позитивний вплив використання смартфонів на когнітивні здібності. Зокрема, використання навчальних додатків та головоломок може сприяти покращенню пам'яті та концентрації. Дослідження, проведене в Університеті Кембриджа, показало, що регулярне використання таких додатків може позитивно впливати на когнітивні функції. Крім того, відеоігри на смартфонах можуть покращувати швидкість прийняття рішень та просторове орієнтування [1].

Незважаючи на потенційні переваги, надмірне використання смартфонів може мати негативні наслідки для когнітивних здібностей. Австралійські вчені провели аналіз 34 досліджень і виявили, що непорядковане проведення часу перед екраном пов'язане з погіршенням уваги та виконавчих функцій, зокрема зі зниженням здатності до стійкої уваги та контролю імпульсів [2].

Крім того, постійні сповіщення та повідомлення можуть знижувати здатність до концентрації, що негативно впливає на продуктивність та якість виконання завдань. Дослідження, проведене в 2019 році вченими з Університету Лонг-Айленда, показало, що постійне перевантаження мозку інформацією від смартфонів може призвести до зниження здатності ефективно обробляти інформацію, особливо в ситуаціях, що вимагають довготривалої уваги [1].

Розвиток залежності від смартфонів є ще одним важливим аспектом. Звикання до постійного використання смартфонів може вплинути на рівень дофаміну в мозку, що зумовлює відчуття задоволення від нових сповіщень і

"лайків" у соцмережах. Це може спричинити формування звички перевіряти телефон на кожне нове сповіщення, що негативно впливає на здатність мозку зосереджуватися на більш важливих завданнях [1].

Рекомендації щодо зменшення негативного впливу. Для мінімізації негативного впливу смартфонів на когнітивні функції рекомендується:

1. Обмежити час використання: робити перерви кожні 20-30 хвилин під час використання смартфона.
2. Використовувати гаджети для навчання: застосовувати смартфони в освітніх цілях, зокрема для розвитку пам'яті та когнітивних здібностей.
3. Практикувати цифрову детоксикацію: робити перерви від смартфонів, особливо перед сном, щоб уникнути впливу синього світла на сон.

Смартфони мають як позитивний, так і негативний вплив на когнітивні здібності та увагу. З одного боку, вони можуть бути корисним інструментом для розвитку та навчання, з іншого — спричиняти залежність, знижувати концентрацію та впливати на здоров'я мозку. Використання смартфонів з розумом і контрольоване обмеження їхнього впливу може допомогти зберегти баланс між технологіями та здоров'ям.

Список використаних джерел

1. Анна Неволіна, Доступно: <https://nnews.com.ua/yak-smartfony-zminyuyut-nash-mozok-doslidzhennya-vplyvu-gadzhativ-na-kognityvni-funktsiyi.html> [дата доступу: 13 грудня 2024]
2. Богдан Скаврон, Доступно: <https://tsn.ua/zdorovya/zalezhnist-vid-ekrana-doslidniki-viyavili-novu-shkodu-vid-cifrovih-tehnologiy-2453377.html> [дата доступу: 18 листопада 2023]
3. EL PAIS, Доступно: <https://radiokollasuyo.bo/2025/01/18/el-precio-fisico-de-vivir-enganchados-al-movil/> [дата доступу: 18 січня 2025]

Владислава Попович

Ужгородський національний університет
popovych.vladyslava1@student.uzhnu.edu.ua

Науковий керівник: Юлія Мисло

МОБІЛЬНИЙ ДЕТОКС: ЧОМУ ВАРТО ЗРОБИТИ ПАУЗУ?

У сучасному світі цифрових технологій смартфони стали невід'ємною частиною нашого повсякденного життя. Проте, незважаючи на зручність та доступність інформації, надмірне використання мобільних пристроїв часто

призводить до цифрової перевантаженості, зниження концентрації та емоційного виснаження.

Цифровий мінімалізм – це підхід, який передбачає свідоме використання технологій, що приносять реальну користь, і відмову від зайвих цифрових подразників. Мобільний детокс є частиною цього підходу, оскільки допомагає відновити контроль над власним часом та увагою.

Алгоритми соціальних мереж і додатків спроектовані так, щоб утримувати увагу користувачів якомога довше. Безконтрольне використання смартфонів призводить до цифрової перевантаженості, зниження концентрації уваги та емоційного виснаження. Короткочасне задоволення від соцмереж та сповіщень витісняє глибоку, осмислену діяльність.

Постійне використання смартфонів сприяє зростанню тривожності, стресу та депресії. Залежність від соціальних мереж і мобільних додатків знижує нашу здатність зосереджуватися на важливих речах. Надмірне споживання інформації погіршує якість мислення та креативність.

У ході дослідження у 2022 році соціологи опитали майже 280 тисяч підлітків віком 11, 13 і 15 років з 44 країн та регіонів, зокрема Австрії, Бельгії, Канади, Кіпру, Естонії, Ісландії, Казахстану та Вірменії. Результати засвідчили, що понад 1 з 10 підлітків (11%) має ознаки проблемної поведінки в соцмережах і складнощі з контролем часу, протягом якого використовують свої гаджети. Попередні дослідження показали, що залежність від інтернету має зв'язок з нижчим психічним та соціальним добробутом, а також вищими ризиками вживання психоактивних речовин. Також надмірне використання соцмереж та ігор пов'язують з меншою кількістю сну та пізнім засинанням, що потенційно впливає на загальний стан здоров'я та успішність підлітків.[1;2]

Початок мобільного детоксу розпочинається з ретельного аналізу власних цифрових звичок, що дозволяє виявити ті аспекти використання гаджетів, які створюють надмірне навантаження та відволікають від важливих справ, після чого важливо визначити пріоритети, свідомо обираючи, які додатки та сервіси дійсно сприяють вашому розвитку, а від яких можна відмовитися. Одночасно варто впровадити нові офлайн-звички, такі як читання, прогулянки або заняття хобі, які допоможуть відновити баланс між цифровим та реальним життям, а також сприятимуть розвитку нових інтересів і навичок. Нарешті, створення «цифрових кордонів», зокрема через вимкнення сповіщень або використання режиму «не турбувати» у визначені періоди, допомагає структурувати день, зменшуючи кількість цифрових подразників, що дозволяє свідомо управляти своїм часом і зосереджуватися на важливих справах.[3]

Практичні стратегії мобільного детоксу включають в себе тимчасову відмову від використання непотрібних цифрових технологій, після обмеження потрібно ввести свідоме використання лише тих цифрових інструментів, які мають значну

користь у житті. Важливим кроком у обмеженні використання цифрових технологій може стати встановлення певного часу без взаємодії зі смартфонами та соцмережами, натомість, надавати перевагу живому спілкуванню.[3]

Мобільний детокс стає все більш актуальним заходом у сучасному цифровому середовищі, де смартфони та інші гаджети часто призводять до інформаційного перевантаження, зниження концентрації, порушення сну та зростання рівня стресу, що негативно впливає як на психічне, так і на фізичне здоров'я. Аналізуючи дані досліджень, можна відзначити, що надмірне використання цифрових технологій створює додаткові ризики для здоров'я, включаючи соціальну ізоляцію та зменшення якості міжособистісних взаємодій. При цьому підхід цифрового мінімалізму спрямований на свідоме використання технологій, що мають реальну користь, і усунення зайвих цифрових подразників, що дозволяє відновити контроль над часом та увагою. Таким чином, мобільний детокс не лише допомагає знизити негативний вплив цифрового перевантаження, а й сприяє підвищенню продуктивності, покращенню якості міжособистісних стосунків і відновленню психічного благополуччя, що свідчить про необхідність свідомого обмеження використання мобільних пристроїв для збереження балансу між цифровим і реальним життям.

Список використаних джерел

1. <https://life.pravda.com.ua/society/skilki-pidlitkiv-mayut-zalezhnist-vid-internetu-ta-onlayn-igor-zvit-vooz-303934/index.amp>
2. A focus on adolescent social media use and gaming in Europe, central Asia and Canada: Health Behaviour in School-aged Children international report from the 2021/2022 survey. <https://iris.who.int/handle/10665/378982>
3. Cal Newport Digital Minimalism. Choosing a Focused Life in a Noisy World

Каміла Русанюк

Ужгородський національний університет

rusaniuk.kamila@student.uzhnu.edu.ua

Науковий керівник: Павло Мулеса

ВАЖЛИВІСТЬ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ПРИ СПОЖИВАННІ ІНФОРМАЦІЇ

Сучасні люди щодня опрацьовують великі об'єми даних з різних джерел: соціальних мереж, новинних порталів, блогів та реклами. Упродовж усієї історії людство ніколи не мало такого безмежного доступу до інформації, як сьогодні. Завдяки інтернету будь-які дані можна отримати всього за декілька секунд. Однак

ця доступність спричиняє нову проблему — недостовірність отриманої інформації. У мережі поширюється безліч фейкових матеріалів, які часом дуже важко відрізнити від правдивих фактів. Це підкреслює важливість розвитку критичного мислення для свідомого споживання інформації.

Критичне мислення – це здатність аналізувати і розуміти інформацію, згадувати та порівнювати факти, робити висновки та приймати рішення на основі сумлінної оцінки. Воно включає в себе активне запитування, сумлінне спостереження, критику стандартних ідей та вміння допустити існування різних поглядів. Критичне мислення робить нас менш уразливими до маніпуляцій та шахрайства, допомагає розвивати креативність та здатність до проблемного мислення.[1]

Критичне мислення відіграє важливу роль при споживанні медіа, дозволяючи оцінювати достовірність інформації, виявляти упередженість та розрізняти факти й суб'єктивні судження. Добре розвинені навички критичного мислення дають змогу орієнтуватися в безладі інформаційного простору та розуміти основні наративи, що діють у медіа-ландшафті.[3]

В інтернеті можна класифікувати декілька основних видів джерел інформації, кожен з яких має свої особливості та рівень правдивості. Перший вид – офіційні джерела, такі як урядові сайти, сторінки наукових закладів, державних установ, міжнародних організацій, вважаються найбільш надійними, оскільки вони містять перевірену інформацію. Другий вид – журналістські джерела, які включають авторитетні новинні агентства (BBC, Reuters, Associated Press) та незалежні журналістські розслідування (Bellingcat, OCCRP). Третій вид – академічні та наукові ресурси, такі як Google Scholar, ResearchGate, PubMed, JSTOR і Springer, що містять дослідження та наукові статті. Четвертий вид – соціальні мережі та блоги, де новини поширюються найшвидше, але водночас саме тут найбільше маніпуляцій, неперевірених даних і фейків. Тому, користуючись такими платформами, потрібно перевіряти першоджерела, зважати на репутацію автора та аналізувати контент на відповідність реальності.

Користувачі соціальних мереж часто діляться інформацією, не перевіряючи її достовірність. Вони не аналізують правдивість інформації, що відповідно призводить до широкого поширення фейкових новин. Користувачі соціальних мереж більш схильні поділитися контентом із заголовками, які містять слова, що привертають увагу, не перевіряючи ні фактів, ні джерел, оскільки емоційний вплив важливіший за достовірність.[4] Це полегшує активне поширення дезінформації, яка спотворює уявлення про події, впливає на громадську думку і викликає паніку. У такий спосіб, поширення неперевіреного контенту є серйозною проблемою в цифрову епоху. Тому критичне мислення є важливою навичкою в сучасному інформаційному просторі. Без вміння аналізувати джерела, перевіряти факти та оцінювати достовірність повідомлень люди стають більш вразливими до

інформаційних маніпуляцій. Воно допомагає людям формувати поінформовані думки, засновані на фактах, а не на емоціях і популярних, але неправдивих твердженнях.

Таким чином, критичне споживання медіа — це не просто навичка, це життєво необхідна практика в сучасному інформаційному просторі. Усім людям варто витратити більше часу на аналіз інформації, яку вони споживають, і розуміти, чи заслуговує на довіру те чи інше джерело. Це надзвичайно важливо в сучасну цифрову епоху.

Список використаних джерел:

1. ПСИХОЛОГІЧНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ. [Електронний ресурс] Режим доступу:

<https://www.psykholoh.com/post/%D0%BA%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B5-%D0%BC%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D1%86%D0%B5>[1]

2. Мулеса, П., & Семеніхіна, О. (2021). Соціальні мережі як цифровий інструмент професійної діяльності вчителя. Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г.Шевченка, Педагогічні науки, [14–15, 145-150].

3. What is critical media consumption? [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://focuskeeper.co/glossary/what-is-critical-media-consumption/> [3]

4. Munusamy, S., Syasyila, K., Shaari, A.A.H. et al. Psychological factors contributing to the creation and dissemination of fake news among social media users: a systematic review. BMC Psychol 12, 673 (2024). [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://doi.org/10.1186/s40359-024-02129-2> [4]

Іванна Сабадош

Ужгородський національний університет
sabadosh.ivanna1@student.uzhnu.edu.ua

Науковий керівник: Олександр Чобаль

СОЦІОЛОГІЯ, ВІЙНА, СМАРТФОН

Серед особливостей розвитку інформаційного простору України помітна тенденція до зміцнення незалежної журналістики, проте лише 11% місцевих редакцій (157 із 1434) відповідають критеріям об'єктивності та регулярно висвітлюють важливі питання для своїх громад.

При цьому доступність достовірних новин у регіонах залишається нерівномірною: лише 23% районів мають достатній рівень інформаційного забезпечення, тоді як 77% територій відчують його нестачу, зокрема 38% районів мають обмежений доступ до якісних новин, а 39% фактично є інформаційно ізольованими. [1]

Під час війни українці змінили свої інформаційні звички, віддаючи перевагу соціальним мережам як основному джерелу новин. За даними дослідження, проведеного на початку серпня 2023 року, 69% респондентів отримують новини з соціальних мереж, тоді як телемарафон «Єдині новини» дивляться 57% опитаних. [2]

Рис. 1. Найпопулярніші соціальні мережі в Україні

Однією з популярних технологій маніпулятивного інформаційного впливу є використання ботоферм – масове створення фальшивих акаунтів у соціальних мережах з метою поширення дезінформації, провокування протестних настроїв та здійснення кібератак на сторінки українських урядовців. Основним завданням таких дій є підрив довіри населення до державних органів через розповсюдження неправдивих відомостей щодо соціально-економічної ситуації в країні. Окрім цього, подібні методи застосовуються для організації масових розсилок анонімних повідомлень про нібито замінування ключових об'єктів інфраструктури, зокрема торгових центрів, станцій метро та автовокзалів, що спричиняє суспільну нестабільність.

Фахівці ГО «Детектор медіа» у 2017 році здійснили вимірювання спроможності уряду російської федерації впливати на процеси в інформаційному просторі України, Грузії, Угорщини та Чехії. За результатами вимірювання Індексу

найбільші можливості впливу виявились в Угорщині, де індекс становив – 61, Грузії – 54, Україні – 49, найменший індекс у Чехії – 48. Водночас Україна була визначена лідером у протидії кремлівській пропаганді. [3]

Проаналізувавши понад 850 тисяч постів з ВК та 16 тисяч постів із Фейсбуку (період: з 1 січня 2016 р. до 1 квітня 2019 р. включно), ГО «ІнтерньюзУкраїна» у своєму дослідженні визначила декілька наративів російської пропаганди щодо української історії. Зокрема, головними наративами російської історичної пропаганди, поширеними в російському та українському сегментах інтернету, стали такі твердження: Україна – це «окраїна» росії; території Криму, Донбасу і південного сходу України історично і ментально складають єдине ціле з територією росії; звеличення радянського минулого і створення нового культу Сталіна, спроба знецінення ролі України в перемозі над нацизмом [4, с. 8-9].

Список використаних джерел

1. <https://research.mediadevelopmentfoundation.org/novinni-pusteli-v-ukrayini-2-0.html>
2. https://webportal.nrada.gov.ua/spozhyvannya-informatsiyi-pid-chas-vijny-i-dovira-do-media-mediaregulyatoru-predstavyly-rezultaty-sotsiologichnogo-doslidzhennya/?utm_source=chatgpt.com
3. <https://ms.detektor.media/mediadoslidzhennya/post/18914/2017-05-16-go-detektor-media-prezentovala-indeks-informatsiyogo-vplyvu-kremlya/>
4. https://internews.ua/storage/app/media/Re_vision_2019_ua.pdf

Віталій Семен

Ужгородський національний університет

semen.vitalii@gmail.com

Науковий керівник: Павло Мулеса

ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО ТА ВИКЛИКИ, З ЯКИМИ ВОНО СТИКАЄТЬСЯ

Інформаційне суспільство, в якому інформація та знання є основними ресурсами, кардинально змінило наше життя. Воно створило безмежні можливості для доступу до інформації, глобальної комунікації, автоматизації а також нові способи навчання і розвитку. Але інформація також принесла з собою нові виклики, які потребують розуміння та ефективного вирішення.

Одним з найважливіших викликів є інформаційне перевантаження. Величезний потік інформації, що впливає на нас з усіх боків, може ускладнити її обробку, аналіз і критичне мислення. Люди можуть відчувати себе загубленими в

інформаційному просторі, нездатними відрізнити основне від другорядного, правдиве від надуманого. Це може призвести до стресу, дезінформації і навіть маніпуляцій.

Ще одним серйозним викликом є цифровий розрив. Нерівний доступ до інформаційно-комунікаційних технологій та навичок, їх використання може поглиблювати соціальну нерівність. Люди, які не мають доступу до Інтернету або не володіють необхідними навичками, можуть бути витіснені з суспільного життя та втратити можливості для освіти, роботи, спілкування та особистого розвитку. Подолання цифрового розриву є основним викликом для забезпечення рівних можливостей для всього суспільства.

Не можна недооцінювати проблему технологічної залежності. Надмірне використання пристроїв та інтернету може призвести до залежності, яка негативно впливає на фізичне та психічне здоров'я, соціальні навички та якість життя. Важливо усвідомлювати цю проблему і дотримуватися балансу між віртуальним і реальним світом, знаходячи час для живого спілкування, активного відпочинку і творчості.

Сьогодні інформаційне суспільство порушує питання безпеки та приватності. Зберігання та обробка великих обсягів персональних даних створює ризики зловживань, кіберзлочинів та значних порушень у приватному житті. Захист персональних даних є важливим елементом для забезпечення безпеки та довіри в інформаційному просторі.

Інформаційне суспільство - це реальність, з якою ми повинні навчитися жити. Хоча інформаційне суспільство пропонує нам багато можливостей, воно також ставить перед нами серйозні виклики. Успішний розвиток інформаційного суспільства залежить від нашої здатності критично мислити, долати різницю між можливостями доступу людей до мережі "Інтернет" та цифрових технологій, розуміти свою залежність від них і захищати свої персональні дані. Лише так інформація та знання принесуть користь усьому людству і сприятимуть розвитку та прогресу.

Список використаних джерел

1. Дубов Д. В. "Інформаційне суспільство в Україні: глобальні виклики та національні можливості". – Київ: НІСД, 2010. - <https://niss.gov.ua/publikacii/analitichni-dopovidi/informaciyne-suspilstvo-v-ukraini-globalni-vikliki-ta-nacionalni>
2. Даніл'ян В. О. "Інформаційне суспільство та перспективи його розвитку в Україні (соціально-філософський аналіз)". – Харків: Право, 2008. - <https://uacademic.info/ua/document/0406U002964>
3. Килимник І. І. "Інформаційне суспільство та інформаційна безпека. Нові виклики та шляхи подолання інформаційних загроз". – Науковий вісник Ужгородського національного університету, 2023. - <http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi->

[bin/irbis.nbuiv/cgiirbis/64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASPmeta&C21COM=S&S21P03=FILA=&S21STR=nvuzhpr_2023_76\(2\)_10](http://bin/irbis.nbuiv/cgiirbis/64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASPmeta&C21COM=S&S21P03=FILA=&S21STR=nvuzhpr_2023_76(2)_10)

4. Маслов В. "Тенденції розвитку і виклики в інформаційному суспільстві та реформування освіти". – 2015.
5. Штанько В. І., Бордюгова Т. Г. "Інформаційне суспільство: соціально-філософські проблеми становлення". – Харків, 2012.
6. Воронкова В. Г., Дзьобань О. П., Соснін О. В. "Інформаційне суспільство в світі та Україні: проблеми становлення та закономірності розвитку". – Запоріжжя: ЗДІА, 2017.

Артур Скляр

Ужгородський національний університет

artur.skliar@uzhnu.edu.ua

Науковий керівник: Михайло Повідайчик

МОБІЛЬНИЙ ТЕЛЕФОН ТА ПОВ'ЯЗАНІ З ЦИМ РИЗИКИ ДЛЯ КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ ТА ОСОБИСТОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Сучасний технологічний світ зумовлює широке використання практично кожною людиною різноманітного виду мобільних пристроїв, гаджетів, найпоширенішим з яких є мобільний телефон – зараз важко уявити людину яка б не користувалася мобільним телефоном. Крім телефону, молодь, підлітки та навіть діти часто користуються планшетами, а смарт-годинник, фітнес-браслет є, напевно улюбленою «іграшкою» будь кого, кому подобається відстежувати свою фізичну активність за допомогою сучасних технологічних гаджетів.

Всі ці цифрові пристрої звичайно багато в чому полегшують життя, приносять користь своїми функціями, або ж є джерелом для ігор та розваг. Але, разом з цим, всі ці пристрої отримують доступ до безлічі особистої інформації користувача цього пристрою.

Якщо збір певної інформації є виправданим та навіть необхідним суто для технічного функціонування пристрою (ідентифікатори пристрою - номер IMEI, MAC-адреса, для мобільного телефону – розташування між базовими станціями, номер, активна мережа, тощо), то збір всієї іншої інформації пов'язаний вже не стільки з технічними вимогами, як з вимогами відповідного програмного забезпечення (додатків) встановленого на телефон чи гаджет виробником пристрою, або користувачем самостійно.

І хоча для дотримання вимог законодавства в частині захисту особистих даних та конфіденційності, виробник програмного забезпечення попереджає про

збір та обробку даних перед можливістю користування цим програмним забезпеченням, та вимагає ознайомлення з відповідними користувацькими угодами/правилами, більшість користувачів з цими правилами не ознайомлюються або не надають їм особливого значення, тим більше що інформація про збір даних додатками є загальновідомою для користувачів.

Компанія Google – розробник операційної системи Android і магазину застосунків та ігор - Google Play, відкрито декларує про збір та обробку даних, та зазначає досить значний об'єм цих даних. [1]

Обсяг даних які можуть збиратися операційною системою та застосунками є досить таки значним, і серед цих даних є інформація яка може бути для них досить чутливою.

Деякі користувачі пристроїв які працюють під управлінням системі IOS, вважають що їх дані та приватність є більш захищеними, однак програмні продукти від IOS досить часто критикуються у засобах медіа з приводу використання даних користувачів без їх відома.

Перешкоджати фактичному збору даних користувачів навряд чи доцільно, оскільки існує багато прикладів, коли функція відстеження місцезнаходження особи за допомогою пристрою допомагала розшукати, наприклад зниклих дітей, або осіб, які опинилися у небезпеці, чи осіб причетних до вчинення злочину.

Більшість даних, що збираються мобільними пристроями, гаджетами використовується переважно у рекламних, маркетингових і тому подібних цілях.

Але, поряд з вищенаведеним, існує багато обґрунтованих думок про необхідність впровадження більш жорстких правил щодо збору, та головне - розпорядження вже зібраними даними та недопущення їх передачі чи небажаного потрапляння до третіх осіб. Існує багато прикладів взлому та викрадення навіть найзахищеної інформації.

Неправомірне поширення чи викрадення певних даних користувачів, може бути досить таки небажаним – наприклад інформація про стан здоров'я та фізичну активність, яку збирає фітнес-браслет накопичується у застосунку на телефоні, а потім без відома користувача потрапляє у розпорядження страхової компанії. Користувач перестає користуватися цим пристроєм чи застосунком, дані вже відсутні і страхова компанія вважає що користувач перестав слідувати за своїм здоров'ям, відповідно ризики для страхової компанії зросли і вона підвищує розмір наступного страхового платежу – напевно не надто бажані наслідки витоку даних до сторонніх осіб для користувача.

Так само небажаним може виявитися витік інформації з застосунків, які збирають дані про доходи, витрати, матеріальний стан та фінансові витрати користувача, та й будь якої іншої особистої інформації.

На жаль, на законодавчому рівні питання щодо збір, використання, передачу особистих даних користувачів мобільних телефонів, є досить

неврегульованим, відповідальність за такі дії або відсутня, або її механізм застосування недостатньо визначений, що дає можливість практично вільно розпоряджатися даними користувачів.

Самі користувачі часто не можуть впливати на те, куди надходять їхні дані або як вони використовуються, не кажучи вже про те, щоб ці дані не поширювалися в першу чергу. Це також означає, що в цій сфері не має стандартів, яких слід дотримуватися, тому всім важко зрозуміти, що є дозволеним а що ні на будь-якому пристрої. Крім цього власники телефонів іноді мають складні меню, з багатьма дозволами, які поховані глибоко в операційній системі та рідко встановлюються за замовчуванням з дотриманням конфіденційності. [2]

Тому, користуючись мобільними телефонами, іншими пристроями, які збирають інформацію про користувача, слід все таки приділяти увагу тому, які дані збираються пристроями, та по можливості, обмежувати такий збір інформації.

Список використаних джерел:

1. Огляд способів забезпечення конфіденційності й захисту даних у додатках у розділі "Безпека даних" у Google Play, веб-ресурс, https://support.google.com/googleplay/answer/11416267?sjid=2062636241309992097-EU#data_types&zipy=%2C%D1%82%D0%B8%D0%BF%D0%B8-%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%85
2. How Mobile Phones Became a Privacy Battleground—and How to Protect Yourself, <https://www.nytimes.com/wirecutter/blog/protect-your-privacy-in-mobile-phones/>

Станіслав Скорондяк

Ужгородський національний університет
skorondiak.stanislav@student.uzhnu.edu.ua

Науковий керівник: Павло Мулеса

СТУДЕНТСЬКЕ ЖИТТЯ ТА СМАРТФОНИ: ЯК ЗНАЙТИ БАЛАНС?

Студентське самоврядування (ОСС) є децентралізованою системою управління, що забезпечує інтеграцію студентської молоді у процеси прийняття рішень, формування лідерських навичок та розвиток громадянської активності. В умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій цифровізація студентського самоврядування стає неминучою та необхідною умовою його ефективного функціонування. Використання мобільних технологій, хмарних сервісів та

автоматизованих систем управління створює нові можливості для оптимізації внутрішніх процесів та розширення комунікаційного потенціалу ОСС.

За результатами аналітичних досліджень, проведених у межах розроблення Державної цільової програми «Молодь України 2026–2030», встановлено, що одним із основних викликів для ОСС є недостатня ефективність комунікаційних стратегій [1, с. 21]. Використання розрізнених інформаційних каналів, відсутність єдиної платформи для управління взаємодією студентів та перевантаженість інформаційного простору негативно впливають на рівень залученості молоді у діяльність ОСС.

Соціологічні опитування показали, що понад 70% студентів використовують смартфони як основний інструмент для комунікації в межах самоврядування, проте 40% зазначають, що цифрові технології стають фактором прокрастинації. Крім того, 55% респондентів відзначають зниження ефективності живого спілкування через надмірну залежність від цифрових каналів комунікації. Це свідчить про необхідність впровадження адаптивних цифрових рішень, що оптимізують взаємодію студентів без втрати когнітивної ефективності.

Щоб отримати відповідь на це питання, було проведено соціологічне опитування серед студентських рад [2]. Виявилось, що більшість студентів справді використовують смартфони для організації своєї діяльності: групи у соцмережах, Google-документи, онлайн-голосування та відеоконференції. Проте парадоксально, що при всьому цьому інформація про студентське самоврядування все ж не завжди доходить до широкого загалу. Одні губляться у потоці повідомлень, інші відчувають перевантаження інформацією, а дехто взагалі ігнорує офіційні канали спілкування.

Питання полягає не в тому, щоб відмовитися від смартфонів у студентському самоврядуванні, а в тому, щоб навчитися використовувати їх з розумом. Важливо знайти баланс між їхньою ефективністю та шкідливим впливом на живу взаємодію. Як цього досягти, відповіло соціальне опитування [3]:

1. Структурована комунікація. Впровадження чітких правил інформування – регулярні дайджести, узгоджені канали зв'язку, алгоритм подачі інформації – дозволять уникнути інформаційного хаосу.

2. Живе спілкування. Проведення очних зборів, дискусійних клубів, воркшопів створить можливості для активного обговорення питань та підвищить рівень залученості.

3. Цифрова гігієна. Важливою є освітня робота щодо розумного використання смартфонів – тайм-менеджмент, відключення зайвих сповіщень, визначення «цифрових детокс»-періодів.

4. Гейміфікація комунікацій. Створення інтерактивних форматів залучення – квестів, челенджів, мотиваційних програм – може стимулювати студентів більше взаємодіяти з органами самоврядування.

Смартфони відіграють важливу роль у роботі студентського самоврядування, забезпечуючи швидку комунікацію та організацію заходів. Проте надмірне використання смартфонів може створювати бар'єри у продуктивності та соціальній взаємодії. Для підвищення ефективності студентського самоврядування необхідно впроваджувати сучасні цифрові інструменти, розвивати інформаційну грамотність студентів та знаходити баланс між онлайн та офлайн-форматами комунікації.

Чи стане смартфон у студентському самоврядуванні інструментом розвитку чи бар'єром комунікації – залежить від нас. Вибір за студентами, які сьогодні формують майбутнє.

Список використаних джерел

1. Звіт за результатами воркшопів із молоддю для розроблення Державної цільової програми «Молодь України 2026 – 2030». URL: <https://api.home.ednannia.ua/upload/kch/24/09/25/Analiz%20molodizhnoi%20polityky%20za%20sferamy.pdf>
2. Роль, види та методи соціологічного опитування. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/sociology/12369/>
3. Дідичук, Л. "Студентське самоврядування як організаційна форма виховання лідерських якостей." Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems 23 (2010): 409-413.

Катерина Сорока

Ужгородський національний університет
soroka.kateryna@student.uzhnu.edu.ua

Науковий керівник: Павло Мулеса

ІНФОРМАЦІЙНІ БУЛЬБАШКИ: ВПЛИВ НА СВІДОМІСТЬ ТА СУСПІЛЬСТВО

У вік технологій люди отримують інформацію не з газет та від інших людей на вулиці, а з новин та соціальних мереж. Однак, що побачить сьогодні користувач у своїй стрічці, вирішують саме алгоритми, які розраховані на показ лише того, що хоче бачити користувач. Це призводить до формування так званих інформаційних бульбашок – людина бачить у своїй стрічці тільки те, що відповідає її точці зору, приваблює її, змушує ставити вподобайки та репости. Це явище має наслідки для суспільства: зростаюча поляризація, зниження рівня критичного мислення, поширення фейкових новин та інформаційних маніпуляцій. [1]

Інформаційні бульбашки формуються під впливом кількох основних факторів:

- Алгоритми соціальних мереж. Соцмережі використовують алгоритми, які аналізують взаємодію користувачів із контентом. Якщо користувач регулярно дивиться публікації певного характеру або лайкає їх, алгоритм починає пропонувати йому більше подібного контенту.
- Когнітивні упередження. Люди схильні довіряти лише тій інформації, яка підтверджує їхні погляди.
- Зниження критичного мислення. Якщо людина довгий час отримує односторонню інформацію, то вона починає викривлено сприймати реальність. Вона може вважати, що альтернативні думки є неправильними, у певній мірі це може навіть зашкодити їй.
- Фільтрація контенту. Деякі новинні інтернет-ресурси орієнтовані на певну аудиторію, спеціально виокремлюючи певну точку зору. Якщо людина читає тільки одне джерело, вона залишається в межах інформаційної бульбашки. Прикладом такої бульбашки є сприйняття України деякими іноземцями. Всі знають український борщ, та хочуть його скуштувати, проте про війну всі охоче замовчують.

Наслідки інформаційних бульбашок:

- Поляризація суспільства .Інформаційні бульбашки сприяють формуванню груп, учасники яких мають схожі погляди. Це призводить до поляризації суспільства: коли різні соціальні чи політичні групи стають дедалі менш схильними до компромісу. Це сприяє загостренню конфліктів між сторонами та радикалізації їхніх думок.[1]
- Посилення маніпуляцій. Інформаційні бульбашки роблять людей вразливими до маніпуляцій. Якщо певна група людей отримує інформацію лише з обмежених джерел, не перевіряє її і не бачить альтернативних точок зору, вона стає головною ціллю для пропаганди. Великі корпорації активно використовують це у своїх цілях впливу на громадську думку.[3]
- Поширення фейкових новин.
- Зниження рівня критичного мислення.

Через довге перебування у інформаційній бульбашці, здатність людини до аналізування інформації знижується. Вона перестає ставити під сумнів отримані дані, що робить її менш гнучкою до нових ідей. Способи боротьби: перевіряти інформацію з різних джерел; розвивати критичне мислення; користуватися сайтами для перевірки фактів; обмежувати вплив алгоритмів; більше спілкуватися з людьми з іншими думками. Формування культури інформаційного споживання є важливим завданням для кожного громадянина. Лише комплексний підхід дозволить подолати негативний вплив інформаційних бульбашок та створити більш об'єктивний інформаційний простір.[3]

Список використаних джерел:

1. Дослідження Vox Ukraine: чому молоді люди ризикують потрапляти в інформаційні бульбашки в соц мережах. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ms.detector.media/sotsmerezhi/post/35288/2024-06-20-doslidzhennya-vox-ukraine-chomu-molodi-lyudy-ryzykuyut-potraplyaty-v-informatsiyeni-bulbashky-v-sotsmerezkhakh/>
2. Юрченко А., Мулеса П., Лобода В., Острога М., Соціальні сервіси як майданчик для супроводу освітнього процесу і навчання інформатики. Фізико-математична освіта 2022. Том 34 №2 [3 , 64-66].
3. Інформаційна бульбашка: сила та небезпека соціальних мереж. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://mediakrytyka.lnu.edu.ua/ohlyady-analilyka/informatsiyana-bulbashka-syla-ta-nebezpeka-sotsialnykh-merezh.html>

Максим Сорока

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
ms.mikro.1@gmail.com

КУЛЬТУРА СПОЖИВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ І ЗМІСТ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ ПЛАТФОРМ

Цифрові освітні платформи стають все більш поширеними, вони пропонують широкий спектр навчальних ресурсів та інструментів. Ці платформи надають доступ до освітніх матеріалів, полегшують комунікацію між учнями та викладачами, а також пропонують інтерактивний досвід навчання. Однією з ключових переваг цифрових освітніх платформ є їхня доступність. Учні можуть отримати доступ до навчальних матеріалів з будь-якого місця, де є підключення до Інтернету, у будь-який час [1]. Ця гнучкість робить освіту більш зручною та доступною для людей з різними потребами в навчанні. Широкий спектр ресурсів, включаючи відео, інтерактивні симуляції та онлайн-бібліотеки дозволяє учням взаємодіяти з контентом різними способами, задовольняючи різноманітні способи навчання та вподобання [2].

Цифрові освітні платформи відіграють значну роль у формуванні культури споживання інформації. Спосіб розробки цих платформ і типи контенту, який вони пропонують, можуть впливати на те, як учні отримують, обробляють і використовують інформацію. Ми аналізуємо контент цифрових платформ крізь призму особливостей його представлення через тип контенту, який вони пропонують, спосіб представлення інформації, а також інструменти і функції, доступні здобувачам освіти.

Цифрові платформи зазвичай включають різноманітні типи формату даних, такі як текстові матеріали, мультимедійні ресурси та інтерактивні симуляції. Якість і точність цієї інформації мають значення для ефективного навчання. Спосіб, у який інформація представлена на цифрових платформах, може суттєво вплинути на залучення та розуміння учнями. Чітка та лаконічна мова, добре організований контент і візуально привабливий дизайн можуть покращити процес навчання. Цифрові платформи часто включають інструменти та функції, які полегшують навчання, такі як дискусійні форуми, інструменти оцінювання та персоналізовані траєкторії навчання. Ці інструменти можуть покращити взаємодію, забезпечити зворотний зв'язок та адаптувати навчальний досвід до індивідуальних потреб.

Для цифрових платформ важливо розвивати навички критичного мислення. Учнів слід заохочувати критично оцінювати інформацію, виявляти упередження та формувати власні обґрунтовані думки. Тому платформи можуть включати функції, які заохочують критичний аналіз, наприклад, дискусійні форуми, де учні можуть обговорювати різні точки зору. Цифрові платформи також мають сприяти розвитку інформаційної грамотності, яка передбачає вміння знаходити, оцінювати та ефективно використовувати інформацію. Учніам необхідно розвивати навички пошуку інформації, оцінки достовірності джерел та синтезу інформації з кількох джерел [3]. Цифрові платформи повинні наголошувати на важливості відповідального обміну інформацією. Учні повинні бути ознайомлені із законами про авторське право, плагіатом та етичними наслідками обміну інформацією в Інтернеті. Платформи можуть включати функції, які сприяють відповідальному обміну, наприклад, інструменти для цитування джерел і перевірки на плагіат.

Хоча цифрові освітні платформи пропонують багато переваг, вони також створюють певні проблеми. Вирішення цих проблем має важливе значення для розвитку культури споживання інформації. Однією з проблем цифрових платформ є інформаційне перевантаження. Величезна кількість доступної інформації може бути непосильною для учнів, що ускладнює зосередження та розстановку пріоритетів. Платформи можуть вирішити цю проблему, надавши інструменти для фільтрації та організації інформації, а також стратегії управління інформаційним перевантаженням. Цифровий розрив, який означає розрив між тими, хто має доступ до цифрових технологій, і тими, хто їх не має, також є значною проблемою.

Водночас цифрові освітні платформи також пропонують багато можливостей для інновацій. Платформи відкритих освітніх ресурсів пропонують безкоштовні та відкриті ліцензовані освітні матеріали. Такі платформи сприяють доступності освіти [4]. Масові відкриті онлайн-курси [5; 6] зазвичай пропонуються у великій кількості учнів та часто включають інтерактивні функції, такі як дискусійні форуми та взаємне оцінювання. Персоналізовані навчальні платформи використовують аналітику даних, щоб адаптувати навчальний досвід до індивідуальних потреб і вподобань учнів через адаптацію до темпу навчання

кожного з учнів, надання персоналізованого зворотного зв'язку і рекомендацій ресурсів на основі їхніх навчальних цілей.

Освітняни відіграють важливу роль у формуванні культури споживання інформації на цифрових освітніх платформах [7; 8]. Вони можуть допомогти учням розвивати навички критичного мислення, сприяти інформаційній грамотності та заохочувати відповідальний обмін інформацією [9].

Майбутнє споживання інформації в освіті, ймовірно, буде формуватися під впливом кількох ключових тенденцій, включаючи збільшення використання штучного інтелекту, зростання технологій імерсивного навчання та акцент на навчанні протягом усього життя. Культура споживання інформації є важливим аспектом сучасної освіти, особливо в контексті цифрових освітніх платформ. Освітняни, розробники платформ і політики – усі вони мають відігравати важливу роль у формуванні майбутнього споживання інформації в освіті.

Список використаних джерел

1. Кремень, В. та ін. (2022). Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи: Наукова доповідь загальним зборам НАПН України «Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи», 18-19 листопада 2022 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(2), 1-49. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4223>
2. M. G. Drushlyak, O. M. Semenog, N. V. Hrona, N. P. Ponomarenko, and O. V. Semenikhina, "Typology Of Internet Resources For The Development Of Youth's Infomedia Literacy", *ITLT*, vol. 88, no. 2, pp. 1–22, Apr. 2022, [doi: 10.33407/itlt.v88i2.4786](https://doi.org/10.33407/itlt.v88i2.4786)
3. Мар'єнко, М., & Коваленко, В. (2023). Штучний інтелект та відкрита наука в освіті. *Фізико-математична освіта*, 38(1), 48–53. <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2023-038-1-007>
4. Кремень Василь та ін. (2022). КОНЦЕПЦІЯ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ В ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРИ. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(2), 1-30. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4206>
5. Yurchenko A., Drushlyak M., Sapozhnykov S., Teplytska S., Koroliova L., Semenikhina O. Using online IT-industry courses in the computer sciences specialists' training. *International Journal of Computer Science and Network Security*. Vol. 21 No. 11 pp. 97-104. http://paper.ijcsns.org/07_book/202111/20211113.pdf
6. Semenikhina O., Yurchenko A., Sbruieva A., Kuzminskyi A., Kuchai O., Bida O. The Open Digital Educational Resources In IT-Technologies: Quantity Analysis. *Information technologies and learning tools*. V. 75 Issue 1. P.331-348
7. Semenikhina O. V., Drushlyak M. G., Bondarenko Yu. A., Kondratiuk S. M., Ionova I. M. Open Educational Resources as a Trend of Modern Education // *Proceedings*

of 42 International convention on information and communication technology, electronics and microelectronics “MIPRO 2019”, Opatija (Croatia), 20-24 травня, 2019. – P. 779 – 782

8. Rudenko, Y., Ahadzhanov-Honsales, K., Ahadzhanova, S., Batalova, A., Bieliaieva, O., Yurchenko, A., & Semenikhina, O. (2024). Modeling The Choice Of An Online Course For Information Hygiene Skills Using The Saaty Method. *Informatyka, Automatyka, Pomiarzy W Gospodarce I Ochronie Środowiska*, 14(2), 127–132. <https://doi.org/10.35784/iapgos.5691>

9. Юрченко К. В., Семеніхіна О. В. STEM-освіта на відкритих освітніх платформах. Наукові записки. *Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: Центрально-український державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка*, 2023. Випуск 208. С. 282-287. DOI: 10.36550/2415-7988-2023-1-208-282-287

Олександр Стойка, Станіслав Скорондяк
Ужгородський національний університет
oleksandr.stoika@uzhnu.edu.ua
skorondiak.stanislav@student.uzhnu.edu.ua

Науковий керівник: Павло Мулеса

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ПРИ СПОЖИВАННІ ІНФОРМАЦІЇ

Інтенсивний розвиток інформаційних технологій у сучасному світі зумовлює значну увагу до стану інформаційної безпеки. В [1] зазначено, що стан інформаційної безпеки визначається як стан захищеності систем обробки та зберігання даних, за якого забезпечується конфіденційність, доступність і цілісність інформації, або комплекс заходів, спрямованих на забезпечення захисту від несанкціонованого доступу, інформації від використання, розголошення, знищення, модифікації, ознайомлення, перевірки, копіювання, запису або руйнування (в цьому значенні частіше використовується термін «захист інформації»)

Відповідно до [2], ризик інформаційної безпеки — це числова (словесна) функція, яка описує ймовірність реалізації загроз безпеці та масштаб збитків, спричинених їх втіленням через використання цими загрозами вразливостей активів для завдання шкоди певній організації або особі. Оцінювання ризиків, незалежно від сфери діяльності, є впорядкованим процесом, що складається з певних етапів [3]. До таких етапів належать ідентифікація ризику, аналіз ризику та оцінювання ризику. На кожному з етапів загального оцінювання ризику можливе

застосування різних методів або їх поєднання [3]. Для дослідження ризиків інформаційної безпеки використовуються кількісні та якісні методи [4]. Вибір конкретного методу на певному етапі дослідження ризику визначається його ефективністю.

Яскравим прикладом інформаційної безпеки при споживанні інформації є ситуація, коли організації малого та середнього бізнесу дедалі більше залежать від інформаційних систем, що робить їх уразливими до витоку даних унаслідок кібератак і комп'ютерних вірусів, втрати даних через людський чинник або збої у роботі носіїв інформації. Наслідками реалізації ризиків у сфері інформаційної безпеки для підприємств малого та середнього бізнесу є припинення або уповільнення бізнес-процесів, втрата конкурентної переваги, збиток для бренду та втрата репутації, судові розгляди та позови. Окрім того, збиток підприємства може полягати у втраті клієнтів та прибутку, зниженні вартості бізнесу, витратах на усунення наслідків, штрафів та санкціях регулюючих органів. Тому для організацій та підприємств малого та середнього бізнесу проблеми оцінювання та управління ризиками інформаційної безпеки з кожним днем стають дедалі актуальнішими [5].

Експерти з кібербезпеки та дослідники загроз із Trellix Advanced Research Center проаналізували ключові тенденції, тактики та загрози, які можуть мати суттєвий вплив на інформаційну безпеку організацій у 2024 році [6].

Загрози, пов'язані зі штучним інтелектом

1. Підпільна розробка шкідливих великих мовних моделей (LLM) – зловмисники можуть використовувати спеціально створені або модифіковані LLM для автоматизації кіберзлочинної діяльності, зокрема для створення фішингових кампаній, написання шкідливого коду та аналізу вразливостей.

2. Відродження «Script Kiddies» – збільшення доступності інструментів ШІ дозволить новачкам у кіберзлочинності використовувати готові сценарії атак без глибоких технічних знань.

3. Голосове шахрайство для соціальної інженерії – зловмисники застосовуватимуть генеративні моделі ШІ для створення реалістичних аудіозаписів, що імітують голоси реальних осіб для обману та маніпуляцій.

Зміни у поведінці суб'єктів загроз:

1. Атаки на ланцюги постачання – зростає кількість атак на рішення для керованої передачі файлів, що використовуються компаніями для обміну даними з партнерами та клієнтами.

2. «Поліглотне» зловмисне програмне забезпечення – збільшення кількості багатомовних шкідливих програм, здатних адаптуватися до різних операційних систем та середовищ.

Нові загрози та методи атак:

1. Збільшення кількості інсайдерських загроз – зловмисники дедалі частіше залучатимуть працівників організацій для проведення атак або використовуватимуть їхню необережність.

2. Зловживання QR-кодами – шахрайські QR-коди можуть спрямовувати користувачів на фішингові сайти або активувати завантаження шкідливого програмного забезпечення.

3. Атаки на периферійні пристрої – зростає ризик компрометації пристроїв IoT, принтерів, камер відеоспостереження тощо для отримання доступу до корпоративних мереж.

4. Використання Python в Excel як нового вектора атак – інтеграція Python у Microsoft Excel може стати новим способом поширення шкідливого коду через файли електронних таблиць.

5. Маніпуляції з драйверами (LOLDrivers) – експлуатація вразливостей у законних драйверах може дозволити зловмисникам отримувати привілейований доступ до систем без виявлення антивірусним ПЗ.

Таким чином, організаціям слід посилити заходи безпеки, адаптувати політики кіберзахисту та підвищувати рівень обізнаності персоналу щодо новітніх загроз.

Методи захисту інформації включають використання специфічного набору заходів. Для запобігання втраті та витоку конфіденційних даних застосовуються такі заходи [7]:

1. Фізичні заходи захисту призначені для зовнішнього захисту обчислювального обладнання, території та приміщень. Вони реалізуються за допомогою комп'ютерів, спеціально розроблених для створення фізичних бар'єрів проти можливих вторгнень та несанкціонованого доступу до захищених компонентів інформаційної системи.

2. Апаратні заходи захисту включають різноманітні електронні, електромеханічні та інші пристрої, вбудовані в стандартні одиниці обробки та передачі електронних даних для забезпечення внутрішньої безпеки обчислювального обладнання, таких як термінали, пристрої вводу та виводу, процесори та лінії зв'язку.

3. Програмні заходи захисту, які інтегровані в програмне забезпечення системи, необхідні для виконання логічних та інтелектуальних функцій безпеки.

4. Апаратно-програмні заходи захисту базуються на поєднанні як програмних, так і апаратних рішень.

5. Законодавчі заходи складають набір правових норм, які регулюють діяльність осіб з доступом до захищеної інформації та визначають ступінь відповідальності за втрату або крадіжку конфіденційних даних.

6. Організаційні заходи безпеки охоплюють низку дій, пов'язаних з відбором, перевіркою та підготовкою персоналу, що бере участь на всіх етапах інформаційного процесу.

Інформаційна безпека є важливим аспектом цифрової грамотності, що потребує відповідального підходу до використання технологій. Захист особистих даних та критичне ставлення до отриманої інформації сприяють безпечному споживанню контенту. Розвиток навичок цифрової безпеки допоможе користувачам зменшити ризики кіберзагроз та уникнути маніпуляцій.

Список використаних джерел

1. Вознюк Є. В. SWOT-аналіз стану інформаційної безпеки України. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. 2021. Т. 22, № 30. С. 116-124. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series22.2021.30.12>
2. Шевченко С. М., Жданова Ю. Д., Спасітелева С. О., Складанний П. М. Проведення SWOT-аналізу оцінювання інформаційних ризиків як засіб формування практичних навичок студентів спеціальності 125 Кібербезпека. Кібербезпека: освіта, наука, техніка. 2020. №2 (10). С.158 - 168. DOI 10.28925/2663-4023.2020.10.158168
3. ДСТУ ІЕС/ ISO 31010:2013. Керування ризиком. Методи загального оцінювання ризику. [Чинний від 2014-07-01]. Вид. офіц. Київ, Мінекономрозвитку України 2015. 73 с.
4. Архипов О. Є. Вступ до теорії ризиків: інформаційні ризики: монографія. Київ: Нац. акад. СБУ. 2015. 248 с.
5. Дзюба, Л. Ф., & Чмир, О. Ю. (2022). Оцінювання ризиків інформаційної безпеки з використанням методів математичної статистики. 47с.
6. Легомінова, С., & Гайдур, Г. (2023). АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ЗАГРОЗ ІНФОРМАЦІЙНІЙ БЕЗПЕЦІ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПЛАТФОРМИ ПРОТИДІЇ ЇМ. *Електронне фахове наукове видання «Кібербезпека: освіта, наука, техніка»*, 2(22), 54–67. <https://doi.org/10.28925/2663-4023.2023.22.5467>
7. Северина, С. В. (2016). Інформаційна безпека та методи захисту інформації. *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки*, (1), 155-161.

Максим Тегза

Ужгородський національний університет
tehza.maksym@student.uzhnu.edu.ua

Науковий керівник: Павло Мулеса

ЦИФРОВА ЗАЛЕЖНІСТЬ І ЗДОРОВ'Я

Людині важко уявити світ без гаджета і найбільше інформації ми сприймаємо саме з його допомогою, що іноді призводить до інформаційної залежності.

Інформаційна залежність – це неконтрольоване споживання інформації, особливо через смартфони, соціальні мережі та новини будь-якого характеру. Вона проявляється в постійному бажанні перевіряти новини, соцмережі або переглядати відео навіть, якщо це не приносить користі. Таке споживання інформації може призвести до проблем, наприклад: людина втрачає концентрацію, відволікається на все, що є носієм якихось даних. Також це може призвести до небажання спілкуватися з людьми вживу. Може розвинутися прокрастинація тощо. Наприклад, Келвін Ньюпорт є доцентом кафедри інформатики в Джорджтаунському університеті, він у своїй праці стверджував, що цифрові технології (соціальні мережі, новинні сайти, месенджери) створюють поведінкову залежність через дофамінові цикли (короткі задоволення від повідомлень, лайків тощо). Він наголошує, що алгоритми платформ створені так, щоб спонукати користувача проводити більше часу, замість того, щоб використовувати інформацію усвідомлено[2].

Одне з основних правил – не можна вірити всьому, що почули чи прочитали. Особливо, коли мова йдеться про статистику й важливу інформацію. Привчіть себе до перевірки інформації з першоджерел, або знайдіть кілька джерел, які подають ту ж саму інформацію. Контролюйте час, проведений у соцмережах. Ньюпорт стверджує, що принцип “менше, але краще” дійсно дієвий і радить обирати надійні джерела та скорочувати кількість інформаційних потоків. Він пояснює, що сучасний світ перевантажений різного рода інформацією, і багато людей витрачають значну частину часу на поверхневу взаємодію з нею. Це включає: швидке перегортання стрічки новин та доволі часте перемикання між завданнями, що зменшує продуктивність й концентрацію[2].

Щороку з 6 по 8 лютого світ починає відзначати День без мобільного телефону, який закликає всіх проводити час без телефону, щоб позбутися залежності від нього. Цей день можна ще назвати цифровим детоксом [1].

До прикладу: відгук київського фотографа Сергія Рістенка щодо відмови від гаджетів на день. Хоч він і веде досить активний спосіб життя, але телефон для нього – невід’ємна складова. Зранку він насолоджувався їздою на велосипеді в

пустому Києві. Протягом дня він повідомляв, що йому це нагадує дитинство, де ти відокремлений від світу і постійних дзвінків, він спробував для себе щось нове, а саме: використав таксофон, щоб зв'язатися з ріднею, багато спілкувався з людьми та провів чаювання, з сусідами, де і повідомив про свій день[3]. На його прикладі можна сказати, що телефон для нього – інструмент, а не залежність.

Отже, інтернет – важлива складова навчання, тому його потрібно використовувати для здобуття нових навичок. Якщо, до прикладу, проаналізувавши пошукові запити за словом “програмування”, можна визначити, що люди навчаються, а не тільки деградує. Адже в інтернеті багато офіційної інформації, яку викладають компанії з метою навчити людей [3]. Але інформаційна залежність – річ, яка псує наше життя, адже викрадає багато часу, який можна було б використовувати ефективніше.

Список використаних джерел:

1. Всесвітній день без мобільного телефону. [Електронний ресурс]. Режим доступу: nordbess-news.cv.ua [1].
2. Діджитал мінімалізм. Розум.Love. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://rozum.love/digital-minimalizm/>[2].
3. Юрченко А., Мулеса П., Лобода В., Острога М., Соціальні сервіси як майданчик для супроводу освітнього процесу і навчання інформатики. Фізико-математична освіта 2022. Том 34 №2 [3, 64-66].
4. Як я прожив день без телефону. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.village.com.ua/village/city/specials-city/266515-yak-ya-prozhiv-den-bez-telefonu-uip> [4].

Ігор Удовиченко

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

igor.udovychenko@gmail.com

КУЛЬТУРА СПОЖИВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ МАЙБУТНІХ УПРАВЛІНЦІВ

Інформація є життєво важливим ресурсом для ефективного управління, прийняття обґрунтованих рішень і стратегічного планування. В умовах стрімкого технологічного прогресу здатність ефективно споживати, оцінювати та використовувати інформацію стає важливою навичкою для майбутніх управлінців. Сучасні освітні визначення цифрової культури, грамотності та компетентності виходять за межі технологічних аспектів, охоплюючи широкий спектр культурних, соціально-гуманітарних та комунікативних вимірів [1]. Тому майбутні керівники повинні розвивати власну культуру споживання інформації [8] або інформаційну культуру, щоб орієнтуватися в складнощах бізнес-середовища 21-го століття. Це

підкреслює необхідність розуміння керівниками та використання ІКТ для вдосконалення процесів прийняття рішень. Доступність та якість знань, комунікації та соціального капіталу є важливими факторами для конкурентоспроможності, відповідно менеджери повинні культивувати ці аспекти у своїх організаціях .

Зі споживанням інформації пов'язують інформаційну культуру [3]. Інформаційна культура є невід'ємною частиною професійної компетентності, що охоплює навички, знання та установки, необхідні для ефективного управління інформаційними ресурсами. Це включає здатність виявляти інформаційні потреби, шукати актуальну інформацію, оцінювати надійність і точність джерел інформації, а також синтезувати інформацію для підтримки прийняття рішень [1]. Крім того, інформаційна культура включає етичні міркування, пов'язані з доступом, використанням та поширенням інформації.

Розвиток сильної інформаційної культури вимагає комплексного підходу, який поєднує технологічну майстерність з критичним мисленням, комунікативними навичками та етичною свідомістю [1; 4]. Критичне мислення є фундаментальним компонентом культури споживання інформації, що дозволяє людям оцінювати достовірність і надійність джерел інформації. В епоху інформаційного перевантаження та дезінформації здатність критично оцінювати інформацію стає важливою для прийняття обґрунтованих рішень. Це передбачає сумнів у припущеннях, виявлення упереджень та оцінку доказів. Тому розвиток навичок критичного мислення вимагає навчання логічному міркуванню, аналітичним технікам, методам оцінки інформації. Освітні установи повинні приділяти першочергову увагу формуванню навичок критичного мислення у майбутніх управлінців, щоб озброїти їх інструментами, необхідними для навігації в складному інформаційному ландшафті. Це включає навчання студентів, як виявляти фейкові новини, оцінювати надійність онлайн-джерел і розпізнавати логічні помилки [9].

Освітні установи відіграють важливу роль у формуванні культури споживання інформації майбутніми управлінцями. Інтегруючи інформаційну грамотність, критичне мислення та етичну свідомість у свої навчальні програми, навчальні заклади можуть озброїти учнів навичками та знаннями, необхідними для ефективною навігації в інформаційному ландшафті. Це включає надання учням можливостей для розвитку своїх інформаційних навичок за допомогою практичних вправ, дослідницьких проектів та навчальних занять у бібліотеці [5]. У сучасних завданнях інформатизації освіти наголошується на важливості інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій у освітній процес [6]. Це передбачає впровадження методів і засобів ІКТ в створення комп'ютерно-орієнтованого інформативно-комунікативного середовища. Розвиток культури споживання інформації вимагає практичного застосування інформаційних навичок у реальних сценаріях. Цього можна досягти за допомогою стажувань, тематичних досліджень

та симуляцій, які дозволяють студентам застосувати свої знання та навички для вирішення складних проблем [7]. .

Цифрова трансформація ставить як виклики, так і можливості для розвитку інформаційної культури. Оскільки технології продовжують розвиватися, з'являються нові інструменти та платформи, які можуть покращити доступ до інформації, її аналіз та поширення. Однак ці технології також створюють нові ризики, такі як порушення конфіденційності, порушення безпеки та поширення дезінформації. Розвиток надійної інформаційної культури вимагає проактивного підходу, який передбачає майбутні виклики та адаптується до мінливих обставин. Це включає інвестиції в освіту та навчання, поширення практик етичного інформування та сприяння співпраці між зацікавленими сторонами. Використовуючи можливості та вирішуючи проблеми цифрової трансформації, організації можуть культивувати сильну інформаційну культуру, яка підтримує ефективне прийняття рішень і сталий розвиток.

Список використаних джерел

1. L. H. Havrilova and Y. V. Topolnik, "Digital Culture, Digital Literacy, Digital Competence As The Modern Educational Phenomena", *ITLT*, vol. 61, no. 5, pp. 1–14, Oct. 2017, [doi: 10.33407/itlt.v61i5.1744](https://doi.org/10.33407/itlt.v61i5.1744).
2. Caragliu, A., Del Bo, C., & Nijkamp, P. (2011). Smart Cities in Europe. *Journal of Urban Technology*, 18(2), 65–82. <https://doi.org/10.1080/10630732.2011.601117>
3. Юрченко А., Момот Р., Семеніхіна О. Про розвиток інформаційно-цифрової культури вчителів з використанням комп'ютерної візуалізації. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2024. Том 12, № 6. С. 93-99. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i6-014>
4. Семенов О.М., Семеніхіна О.В. Методичне забезпечення формування мовної культури майбутніх докторів філософії, документознавців, в умовах цифрового суспільства // *Фізико-математична освіта : науковий журнал*. – 2017. – Випуск 4(14). – С. 281-288
5. S. O. Sysoieva and K. P. Osadcha, "CONDITION, TECHNOLOGIES AND PROSPECTS OF DISTANCE LEARNING IN THE HIGHER EDUCATION OF UKRAINE", *ITLT*, vol. 70, no. 2, pp. 271–284, Apr. 2019, [doi: 10.33407/itlt.v70i2.2907](https://doi.org/10.33407/itlt.v70i2.2907).
6. Y. Rudenko, K. Ahadzhanov-Honsales, S. Ahadzhanova, A. Batalova, Y. Diemientiev and O. Semenikhina, "Interactive Boards as Digital Tools in the Modern Educational Process," *2024 47th MIPRO ICT and Electronics Convention (MIPRO)*, Opatija, Croatia, 2024, pp. 329-333, doi: 10.1109/MIPRO60963.2024.10569393
7. Marina Drushlyak, Tetiana Lukashova, Volodymyr Shamonia, Olena Semenikhina ChatGPT-Based Simulation Helps to Develop the Pre-Service Mathematics Teachers' Critical Thinking. *International Journal of Instruction*. January 2025. Vol.18,

No.1 pp. 153-172 e-ISSN: 1308-1470. www.e-iji.net p-ISSN: 1694-609X https://www.e-iji.net/dosyalar/iji_2025_1_9.pdf

8. Kharchenko I. I., Semenikhina O. V. Culture of professional communication and emotional intelligence: identifying connections. *Modern educational strategies under the influence of the development of the information society and European integration* : Scientific monograph. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2024. pp. 526-576

9. Udovychenko O., Udovychenko I., Semenikhina O. Results of training future managers for the use of electronic document management in the dimensions of knowledge and skills. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2023. Вип. 2(53). С. 143-146. DOI: 10.24144/2524-0609.2023.53.143-146

10. Rudenko, Y., Drushlyak, M., Naboka, O., Proshkin, V., Semenikhina, O. (2025). Development of Youth Information Hygiene Skills: The Gap Between the Self-Assessment and Real State. In: Smyrnova-Trybulska, E., Chen, NS., Kommers, P., Morze, N. (eds) *E-Learning and Enhancing Soft Skills*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-82243-8_5
https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-82243-8_5

Вікторія Фатич

Ужгородський національний університет

fatych.viktoriiia@student.uzhnu.edu.ua

Науковий керівник: Павло Мулеса

КУЛЬТУРА ПОШУКУ ТА ОПРАЦЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ЯК СКЛАДОВА ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ

Щодня ми отримуємо величезну кількість інформації – через новини, соцмережі, книги, відео та інші джерела. Проте не вся ця інформація є достовірною, і не кожен знає, як правильно її перевіряти та використовувати. В епоху цифрових технологій важливо не лише знаходити потрібні відомості, а й уміти аналізувати їх, відрізнити правду від фейків та не піддаватися маніпуляціям.

Культура пошуку інформації – це здатність людини швидко знаходити потрібні дані, оцінювати їхню правдивість та робити правильні висновки. Уміння критично мислити й аналізувати інформацію допомагає уникнути помилок і не стати жертвою дезінформації.

Сьогодні багато людей отримують новини із соцмереж, але не завжди перевіряють їхню правдивість, що призводить до поширення фейкових новин.

Саме тому важливо знати, як правильно працювати з інформацією.

Щоб знайти правдиву та корисну інформацію, потрібно дотримуватися кількох правил:

1. Формулювати чіткий запит. Наприклад, замість “екологія” краще писати “проблеми екології в Україні 2024 року”.
2. Використовувати надійні джерела. Це можуть бути офіційні сайти, наукові публікації, перевірені новинні ресурси.
3. Перевіряти кілька джерел. Якщо новину публікує лише один сайт, є ризик, що це фейк.
4. Звертати увагу на дату публікації. Інколи старі новини подають як актуальні, щоб викликати ажіотаж.
5. Користуватися фактчекінговими сервісами. Наприклад, StopFake або Snopes допомагають розпізнати фейки.

Маніпуляція – це спосіб впливу на людину, щоб змусити її думати або діяти певним чином. До найпоширеніших методів маніпуляцій можна віднести:

- Гучні заголовки. Наприклад, “Ця новина шокує всіх!”, хоча в тексті немає нічого сенсаційного.
- Емоційний вплив. Якщо інформація викликає страх, гнів або паніку, її варто перевірити.
- Фейки. Наприклад, вигадані цитати відомих людей або підроблені фото.
- Прихована реклама. Деякі “новини” насправді просто рекламують товари чи політиків.

Щоб уникнути маніпуляцій, варто зберігати спокій, перевіряти джерела і не вірити всьому, що пишуть в інтернеті.

Щороку 24 жовтня відзначають Всесвітній день інформації щодо розвитку, щоб нагадати людям про важливість відповідального ставлення до інформації. Культура пошуку та опрацювання інформації допомагає нам уникати фейків, приймати правильні рішення та не піддаватися маніпуляціям. У сучасному світі ці навички дуже важливі, адже інформація впливає на всі сфери нашого життя. Якщо кожен із нас буде відповідально ставитися до інформації, суспільство стане більш обізнаним і захищеним від маніпуляцій.

Список використаних джерел:

1. Бикова О. В. Інформаційна культура особистості: навчальний посібник. – Київ: Академія, 2021. – [248 с.]
2. Чекмишев О. О. Маніпуляції в медіа: як їх розпізнавати та уникати. – Харків: Фоліо, 2022. – [196 с.]
3. Юрова Т. В. Основи критичного мислення в цифрову епоху. – Львів: Світ, 2020. – [312 с.]

4. Як перевіряти інформацію в інтернеті? [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zn.ua/ukr/practical-tips/zakhist-vid-feikiv-jak-pereviriti-pravdivist-faktiv.html>
5. Ньюпорт К. Цифровий мінімалізм. Як фокусуватися в шумному світі. – Київ: Наш Формат, 2019. – [272 с.]
6. Всесвітній день інформаційного розвитку [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/254879.html
7. Литовченко О. Фейки та дезінформація: як не стати жертвою? – Київ: Основи, 2023. – [198 с.]

Олексій Якименко

Ужгородський національний університет, Україна

oleksii.yakymenko@uzhnu.edu.ua

Науковий керівник: Федір Куртяк

МОБІЛЬНІ ТЕЛЕФОНИ У ФІЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ ТА СПОРТІ

Мобільні телефони дають можливість проводити заняття онлайн через відеозв'язок. Для цього достатньо мати встановлений застосунок ("Zoom", "Google Meet"), це дозволяє тренеру показувати вправи та контролювати виконання цих вправ клієнтом. Знаходячись в різних місцях.

Онлайн ведення та контроль харчування через месенджери. Цей формат дозволяє контролювати та коригувати меню харчування та плани тренувань.

Використання спеціальних додатків, які дозволяють відстежувати частоту пульсу та загальної активності за допомогою фітнес-браслетів, харчування ("Fat Secret", "Yazio") та штучного інтелекту ("Chat GPT") дозволяють обробити дані швидше та отримувати потрібну інформацію в короткий проміжок часу, що спрощує відстежування стану здоров'я для клієнтів та тренерів.

Реклама через соціальні мережі дозволяє тренеру знайти своїх клієнтів, а клієнтам спрощує пошуки тренажерного залу та інструктора.

Відео ресурси такі як tiktok та YouTube дозволяють тренерам створювати цікавий та розвиваючий контент, що дає змогу залучати більше людей займатися спортом та фізичною культурою.

Звички, викликані залежністю від мобільного телефону, такі як бажання зазирнути в телефон, щоб не прогавити щось цікаве, та скролінг стрічки соцмереж являються відволікаючим фактором в процесі тренування.

Ідеалізація зображення тіла в соціальних мережах. Дослідження, які вивчають вплив ідеалізованих зображень у соціальних мережах на сприйняття тіла у сфері фітнесу:

1. "The Impact of Social Media on Body Image: A Meta-Analysis" (2016): Це дослідження аналізує вплив соціальних мереж на образ тіла та виявляє, що перегляд ідеалізованих зображень у соціальних мережах пов'язаний із підвищеною незадоволеністю власним тілом.

2. "Fitspiration on Social Media: A Content Analysis of #Fitspiration Images on Instagram" (2017): Дослідження аналізує контент під хештегом #fitspiration в Instagram і виявляє, що більшість зображень демонструють нереалістичні стандарти тіла, що може негативно впливати на сприйняття власного тіла у глядачів.

3. "Social Media Use and Perceived Social Media Pressure in Association with Sleep Disturbance, Muscularity Concerns, and Disordered Eating Among Young Men" (2020): Це дослідження вивчає зв'язок між використанням соціальних мереж, тиском соціальних мереж та проблемами зі сном, занепокоєнням щодо м'язистості та розладами харчової поведінки серед молодих чоловіків.

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК

	Д	Литвиненко О..... 65
Devgun D 7		М
	Б	Матьовка К. 57
Баник А. 9		Мигаль В. 59
Бендзя Ю. 11		Момот Р. 61
Беспалий В. 13		О
Бобик Ю. 18		Онищак Н. 68
Бобокало А. 21		П
Богославський С. 24		Попович В. 69
Боршош В. 27		Р
	В	Русанюк К. 71
Вовчок І. 29		С
Вороб'йов О. 30		Сабадош І. 73
	Г	Семен В. 75
Голуб Є. 33		Скляр А. 77
Горовий І. 38		Скорондяк С. 79, 86
	Д	Сорока К. 81
Демент'єв Є. 42		Сорока М. 83
Дубницький О. 46		Стойка О. 86
	Є	Т
Євич Є. 35		Тегза М. 90
Євич М. 35		У
	І	Удовиченко І. 91
Ігнат Х. 51		Ф
	К	Фатич В. 94
Кость А. 53		Я
	Л	Якименко О. 96
Лазур Ю. 55		

Наукове видання

**DIGITAL THINK:
МОЛОДІЖНИЙ НАУКОВИЙ ФОРУМ**

КУЛЬТУРА СПОЖИВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Матеріали подаються в авторській редакції.

*Відповідальність за достовірність інформації, автентичність цитат,
правильність фактів та посилань несуть автори*

Відповідальний за випуск: заступник голови оргкомітету *О. В. Семеніхіна*

Комп'ютерна верстка: технічний секретар конференції *О. В. Семеніхіна*